

Sickelsjö gård

Vård och underhållsplan

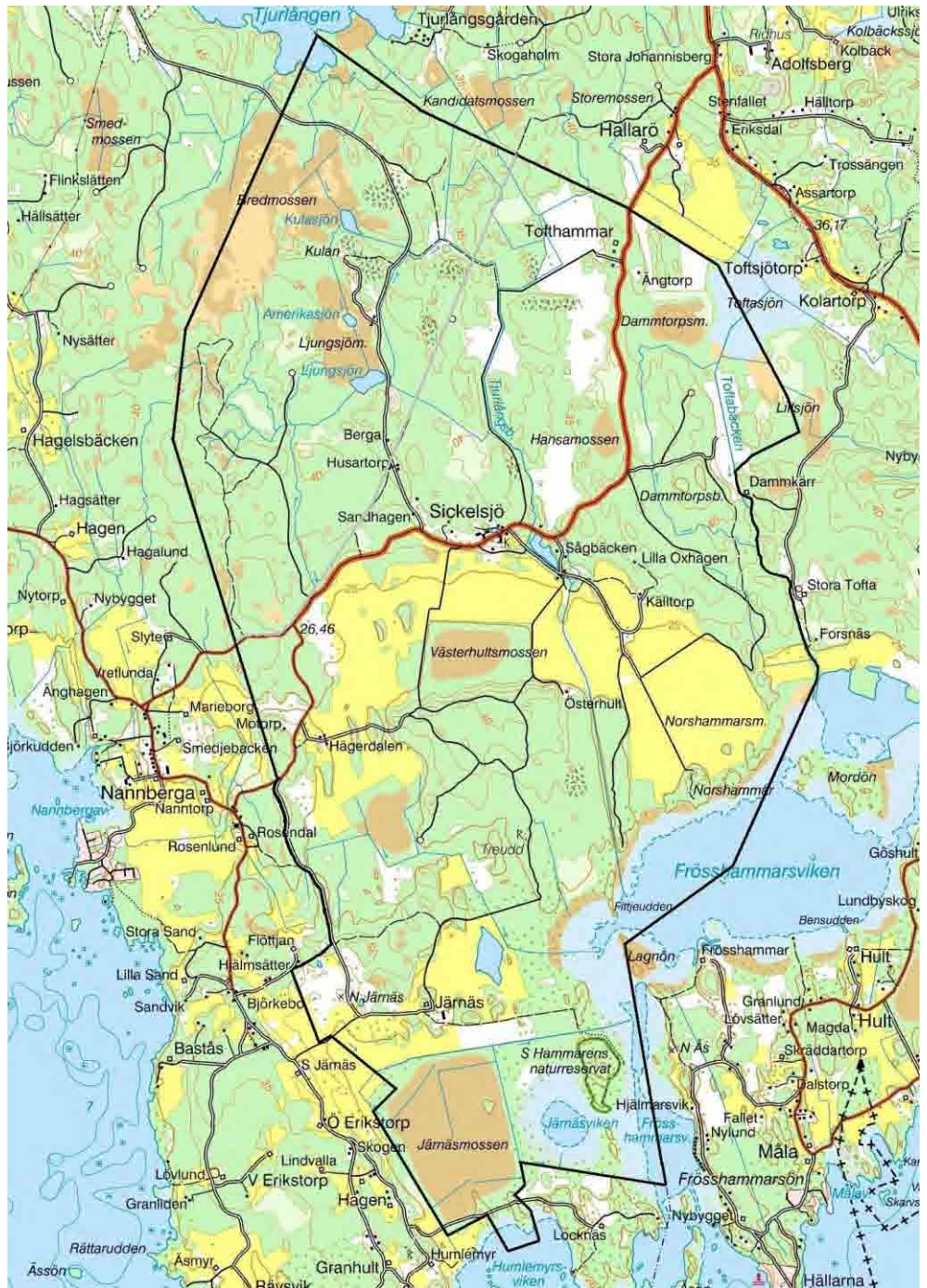
Sickelsjö 1:1, 1:9, 1:10 och Järnäs 2:2
Götlunda socken
Västmanland

Lisa Skanser
Helén Sjökvist

Innehållsförteckning

1. Inledning	4
Syfte.....	4
Målsättning.....	4
Avgränsningar.....	4
Metod.....	4
Rapportens upplägg.....	5
2. Sickelsjö gård - beskrivning	6
3. Sickelsjö gård - historik	8
4. Kulturhistorisk värdering	13
5. Befintliga lagskydd	14
Kulturminneslagen.....	14
Plan- och bygglagen.....	14
Översiktsplan.....	14
Skogsvårdslagen.....	15
Miljöbalken (SFS 1998:808) Riksintresse för kulturmiljövården.....	15
Biotopskydd.....	15
Utpekanden i inventeringar, bevarandeprogram etc.	15
6. Antikvariska förhållningssätt	17
7. Råd gällande periodiskt underhåll	18
Tegeltak.....	18
Plåttak.....	18
Takavvattning.....	18
Grunder.....	18
Stolpverkskonstruktioner.....	19
Fasader med träpanel.....	19
Målning på trä.....	19
Puts och kalkfärg.....	19
Fönster.....	20
Växtlighet och rabatter intill byggnader.....	20
8. Referenser	21
Kart- och arkivmaterial.....	21
Otryckta källor.....	21
Litteratur.....	21
9. Tekniska och administrativa uppgifter	22
10. Byggnadsbeskrivningar 1-17	
11. Byggnadsbeskrivningar 18-40	
12. Byggnadsbeskrivningar 41-63	
13. Kartor med numrering av byggnader	
14. Flygfoton	
15. Formulär för besiktning och underhåll	

Sickelsjö ligger i södra delen av Arboga kommun. Ägan markerad med svart. Utdrag ur Gröna kartan i skala 1:50 000.

Inledning

Stiftelsen Kulturmiljövård har utarbetat en byggnadsvårdsplan för byggnader tillhörande Sickelsjö gård i Götlunda socken, Arboga kommun. Sammantaget omfattar planen 63 byggnader. Arbetet med vårdsplanens olika delar har utförts gemensamt av Helén Sjökvist och Lisa Skanser, byggnadsantikvarier vid Stiftelsen Kulturmiljövård.

Arbetet utfördes på uppdrag av fastighetsägare Richard Folin och bekostades till större delen av Länsstyrelsen i Västmanlands län, beslut med dnr 434-4822-11, daterat 2012-10-12. Byggnadsundersökningen och framställandet av vårdplanen genomfördes under senhösten 2012.

Syfte

Syftet med vård- och underhållsplanen är att:

- Beskriva byggnadernas nuvarande status vad gäller konstruktion och material
- Beskriva förekommande skador
- Ge förslag på åtgärder
- Utforma en prioriteringsordning avseende underhållsåtgärder
- Underlätta det kontinuerliga underhållet av byggnaderna i framtiden

Målsättning

Målet med vård- och underhållsplanen är att:

- Uppnå en långsiktigt hållbar förvaltning av den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen.
- Vara ett hjälpmedel vid planering av kommande vård- och underhållsinsatser

Avgränsningar

Vård- och underhållsplanen innefattar inte projekteringar utan ligger på en mer översiktlig nivå. Planen omfattar i allmänhet inte interiörer. Ett fåtal undantag utgörs av byggnader där stomme och takkonstruktion besiktigats. Äldre bevarade källarvalv under gårdsplanen samt lusthusets källare har även dokumenterats interiört. Skorstenar och murstockar har inte undersökts. Här rekommenderas istället en besiktning av en sotarmästare.

Metod

Vid undersökningen på plats har byggnaderna inventerats avseende byggnadsmaterial och skador. Fotodokumentation har utförts med digitalkamera.

Arkiv och litteratursökning har utförts med inriktning på att samla information om olika byggnader vad gäller ålder och ev. förändringar som kan bekräftas. Detta ger en bakgrund till ställningstaganden vid restaureringar då det exempelvis är önskvärt att gå

tillbaka till ursprungliga material. Av källförteckningen under Referenser framgår vilka källor och arkivhandlingar som använts och studerats, källhänvisningar i rapporttexten förekommer inte.

Under arbetets gång har möten hållits med berörda parter då arbetets olika moment samt vårdplanens upplägg har diskuteras. Vårdplanen samt handlingar rörande ärendet arkiveras på Västmanlands läns museums arkiv.

Rapportens upplägg

I början av rapporten ges en övergripande beskrivning av gården och dess historik, samt kulturhistorisk värdering. Därefter beskrivs antikvariska förhållningssätt och råd gällande periodiskt underhåll.

Byggnadsbeskrivningar och kartor med byggnadsnumreringar ligger som bilagor. Beskrivningarna innehåller kortfattad byggnadshistorik, årtal för förändringar och underhåll, beskrivning av nuvarande status och åtgärdsförslag. Åtgärdsförslagen tar sin utgångspunkt i byggnadernas kulturhistoriska värden. Förslag till prioritering avseende underhållsåtgärder har upprättats utifrån tre nivåer:

- Prioritet I Innebär att åtgärd bör utföras snarast
- Prioritet II Innebär att åtgärd bör utföras inom en femårsperiod
- Prioritet III Innebär att åtgärden ingår i periodiskt underhåll.

Därefter sammanfattas byggnadens kulturhistoriska värde och en antikvarisk målsättning finns formulerad. Respektive byggnadsbeskrivning kompletteras med en fotodokumentation.

I de fall då byggnader är i mycket dåligt skick ligger fokus på beskrivning, fotodokumentation samt bedömning av kulturhistoriskt värde i förhållande till deras status.

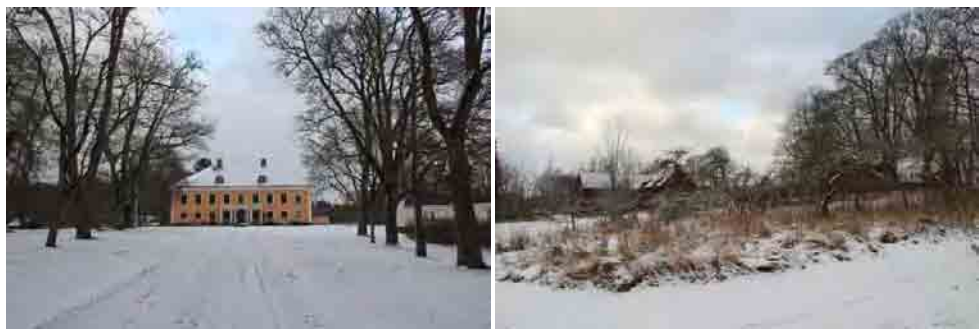
Ett dokument med flygfoton, tagna omkring 1950-60-tal, över aktuell bebyggelse ligger också i en bilaga.

Vårdplanen kan kontinuerligt uppdateras och utvecklas för att hållas aktuell i förhållande till utförda åtgärder. De renoveringsåtgärder som utförs bör alltid dokumenteras till ord och bild. För löpande tillsyn av byggnader bifogas ett besiktningsformulär.

Sickelsjö gård - beskrivning

Sickelsjö gård är en stor lantbruksegendom beläget söder om Arboga i Götlunda sockens östra del. Gården har varit i samma släkts ägo genom flera generationer. Idag är jordbruksmarken utarrenderad. Arbete med skog, och mark bedrivs. Får hålls som hjälper till att hålla marker öppna.

Söder om gården fanns före diverse utdikningsföretag under 1800-talet samt framför allt den stora Hjälmarensänkningen på 1880-talet, stora sankmarker som långa tider stod översvämmade. Numera förekommer större åkrar söder om gården, medan skogsområdena vidtar i norr. En allékantad landsväg passerar genom gårdsmiljön. Mellan trädgårdsmästarbostaden och magasinet finns en stor fruktodling. Öster om huvudbyggnaden finns en dammanläggning där vattnet tidigare användes för att driva den såg som fanns på platsen.

*Bild t.v. Fram till herrgården löper en perspektivallé som ytterligare framhäver dess karaktär.
Bild t.h. Trädgårdarna vid Sickelsjö har varit viktiga inslag i miljön och man hade under 1900-talets början omfattande fruktodlingar vid gården. Idag kvarstår mindre delar och mycket är igenlagt.*

Herrgårdsbyggnaden uppfördes 1795-1802 av Carl Fredrik Heijkenskjöld som år 1790 förvärvat gården. Det är en timrad byggnad i två våningar i klassicistisk stil. Byggnaden reveterades med spritputs år 1817 och fasaderna är idag avfärgade i gult med lisener och fönsteromfattningar i vit slätputs. Det valmade sadeltaket var ursprungligen täckt med ekspån men ersattes senare med järnplåt. År 1955 byttes denna ut mot kopparplåt. Huvudentrén på västra fasaden betonas av en bred portik, tillkommen kring 1906, med två kolonner och fyra pelare som bär upp en balustrad. Ytterdörren omges av pilastrar med socklar och kapital. Över dörren sitter ett överstycke av genombrutet trä med initialerna C F H och J E D L vilka skall utläsas som Carl Fredrik Heijkenskjöld och troligen Jeanna Emerentia Danckwardt-Lillieström. Nära huvudbyggnaden står ett cirkelrunt lusthus från 1900-talets början. Det är uppfört i tegel med vitputsade fasader. Taket är kopparklätt och kröns av en vindflöjel av smide. Lusthuset är byggt ovanpå källargångarna till en tidigare herrgårdsbyggnad som började uppföras kring 1670. Byggnaden färdigställdes aldrig eftersom gården konfiskerades av kungen 1676 då Gustaf Posse (dåtidens ägare) dog. Delar av dessa källargångar är intakta än idag.

Ett stort antal ekonomibygnader och flera olika arbetarbostäder finns kvar. I den kringliggande skogsmarken finns några torp varav två var husartorp. Ekonomibygnaderna är timrade eller uppförda i stolpverk och målade i falurött. Några arbetarbostäder är reveterade i gult, andra har rödfärgade fasader. Fyra tjänstebostäder är uppförda i nationalromantisk stil med fackverkskonstruktioner, bl.a. trädgårdsmästarbostaden. Dessa kan dateras till 1800-talets slut eller omkring 1900 och ritades av arkitekten Albert Theodor Gellerstedt. Mellan trädgårdsmästarbostaden och herrgårdsbyggnaden finns en vinkast. En del byggnader har styckats av från

stamfastigheten under senare tid. Flera torp och ekonomibyggnader har förfallit och/eller rivits under årens lopp.

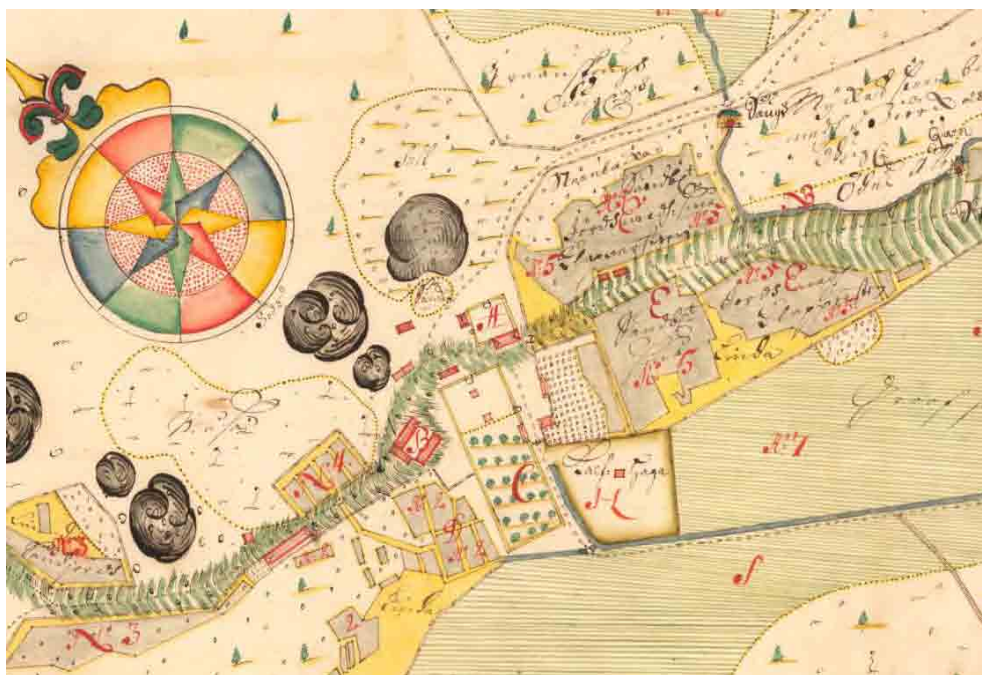

1889 års karta med dagens byggnader redovisade som blåa rektanglar och dagens vägnät i orange.

Sickelsjö gård - historik

Fornlämningar i närheten av gården tyder på att området är varit bebyggt tidigt. Här finns ett röse, en treudd, en fångstgrop och ett mindre gravfält med runda stensättningar. Dessa visar på en datering till brons- och järnålder. Gården lär vara omnämnd i handlingar från 1400-talet. På 1600-talet fick gården säterirättigheter. På 1630-talet ägdes gården av Gustaf Posse och hette då Sickelsjöhoff. På 1670-talet började man uppföra ett corps de logis som emellertid inte blev färdigbyggt. Resterna av detta finns i form av de tegelslagna källare som ligger i anslutning till dagens lusthus. År 1680 drogs gården in till kronan och såldes sedan fem år senare till Johan Silfverkrantz.

På kartan från år 1701 anas den dåvarande mangårdsbebyggelsens och ladugårdens läge. Mangårdsbebyggelsen låg strax norr om nuvarande corps de logis medan den på tre sidor kringbyggda ladugården låg ungefär där senare tiders ladugårdsbebyggelse ligger kvar. I inventarieförteckningen som upprättats inför försäljningen av Sickelsjö år 1685 beskrivs bland ekonomibyggnaderna bl.a. ett fähus om tre stocklängder och 13 stockvarv hög, täckt med nävertak, samt ett stall för 16 hästar också täckt med nävertak. Utöver detta fanns lider, bodar, ytterligare fähus, en stor spannmålsbod ute på gårdet, smedja, brygghus med kölna, förfallna tegelugnar och tegellada med mera. Generellt sett tycks många av gårdens byggnader vara i ett relativt dåligt skick. Trädgården var väl tilltagen och försett med ett lusthus av sten och korsvirke samt en anlagd damm. Till trädgården hörde även en gammal trädgårdsstuga med kammare och en dåligt skött humlegård.

Sickelsjö gård på ett utsnitt av 1701 års karta. Vid littera A mangårdens bebyggelse, B markerar ladugården och C trädgården. I bildens övre högra del anas kvarn och såg utmed vattendraget. Akt S23-45:1.

Sickelsjö gård avbildad på karta från år 1809. Den då nyuppförda mangårdsbyggnaden är avbildad liksom den fyråringade, kringbyggda ladugården. Avfotograferad i Sickelsjös gårdsarkiv.

År 1790 tillträdde Carl Fredrik Heijkensköld som ägare till Sickelsjö och tillsammans med sin hustru Johanna Danckwardt-Lillieström lät han mellan åren 1795 – 1802 uppföra gårdens nuvarande corps de logis, vilket följaktligen finns redovisat på 1809 års karta. På denna karta har även Ladugården en helt kringbyggd struktur. Spannmålmagasinet, som fortfarande står kvar på södra sidan om vägen, uppfördes under samma tidsperiod och 1800-talets första decennier tycks vara en stor nybyggnadsperiod på gården. Bland annat uppfördes en ny inspektorsbostad m.m. Vid denna tid fanns även en mängd andra verksamheter utöver jordbruket knutna till gården. Det fanns flera fiskartorp på ägorna liksom skomakare och skraddare och två husartorp. Såg och kvarn fanns sedan länge.

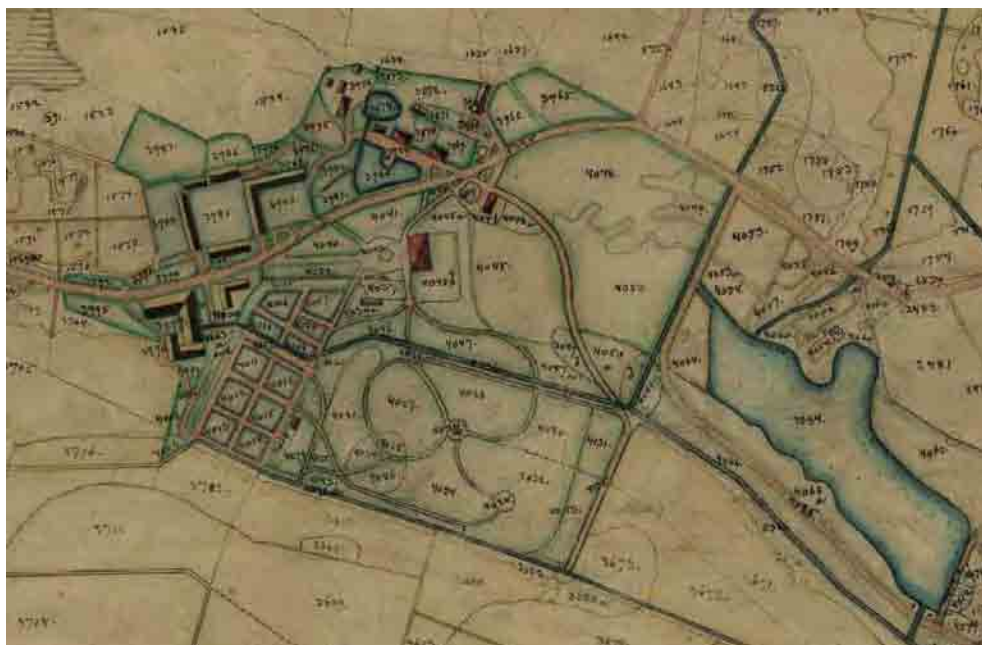
År 1800 beskrevs corps de logiet i en brandförsäkring vara uppfört av furutimmer med tak täckt av ekspån. År 1805 lär parterren utanför byggnaden ha tillkommit med fruktträdplanteringar och samma år begärdes brandförsäkring på stall, fähus, oxhus och lager, som då stod färdigbyggda.

Mangårdsbyggnaden reveterades först 1817, dessförinnan var timret bart och rödfärgat. Först slogs lera på byggnaden och då denna fått torka i cirka två veckor putsades huset. Samtidigt tjärades taket med en blandning av tjära och bly.

1848 fanns det på gården 29 oxar, 36 kor, 1 tjur, 9 kvigor, 3 hästar och 40 får. Oxarna var de viktiga dragarna på de tunga jordarna medan hästarna förmodligen i huvudsak var kör- eller ridhästar. År 1858 uppfördes en ny ladugård.

Från mitten av 1800-talet tycks nyodlingsföretagen på gården avlösa varandra. Dikningsföretag i de sankna markerna genomfördes och ängarna började uppodlas. 1868 sänktes Havresjön (Ljungsjön) och 1872 utdikades Dalkärret. Den största landvinningen gjordes då Hjälmarén sänktes efter ett beslut 1877. Detta gjorde att gårdens odlingsbara marker ökade snabbt och bör ha lett till att behovet av anställda inom jordbruket ökade. Flera nya bostadshus på torpen tycks ha tillkommit under

denna tid. Samtidigt påbörjades en viss mekanisering av jordbruket då den första skördemaskinen provades på gården 1873.

Utsnitt av karta över Sickelsjö från år 1889.

Generellt kan sägas att spannmålsskördarna ökade i Sverige under 1800-talet genom att ny teknik och växelbruk infördes. I denna process ingår uppodlingen av ängarna på Sickelsjö samt införandet av mer mekaniserade redskap. Sjunkande priser på spannmål ledde så småningom till att man i större utsträckning försökte vidareförädla säden, i första hand genom boskaps- och mejerinäring. Såväl mjölkproduktion som svinskötsel ökade. När spannmålet skulle vidareförädlas genom djurproduktionen måste man också förvara spannmål vilket krävde bra magasinsutrymmen. På Sickelsjö tillkom det ångmaskinsdrivna mejeriet 1894 som ett tydligt led i denna nationella jordbruksomvandling. Driften av verksamheten var en kvinnlig syssla och man tillverkade i första hand smör och ost. Biprodukterna vassla och skummjolk kunde återgå till gårdens övriga produktion i svin- och kalvuppfödningen.

Under 1800-talet kom också en ny organisationsform på de större gårdarna att slå igenom, nämligen statsystemet. Detta kom att bli en betydelsefull förändring för såväl den sociala som fysiska miljön kring herrgårdarna i Sverige. Genom att statarna bodde vid huvudgården i stället för på arrendetorp uppfördes särskilda statarbostäder vid huvudgårdarna. Omkring sekelskiftet bodde 30 statarfamiljer vid Sickelsjö, varav många vid Järnäs där ungdjursstallarna fanns.

Under 1880-talet utvecklades Sickelsjös jordbruk i snabb takt och flera nya ekonomibygnader uppfördes. Exempelvis uppfördes nytt svinhus 1887 då man började med svinavel i större skala och den nya ladugården stod klar 1890. Även vid Järnäs uppfördes nya stora ekonomibygnader, vilka stod klara 1886. Utdikningarna, invallningarna och sänkningen av Hjälmarens ledde till att nya jordar kunde odlas och tidigare åkermark säkrades från vårflödena.

Vid Järnäs fanns gårdens ungdjursstallar vilket gjorde det till en viktig del av produktionsenheten. Fortfarande på 1956 års ekonomiska karta finns en stor mängd ekonomibyggnader redovisade.

Under 1800-talet effektiviserades även andra av gårdens näringar. År 1864 rustades sågen med två ramar, en flerbladig och en enbladig och i oktober 1866 gick sågen för första gången med ångkraft, vilket bör ha gjort att den inte längre var lika beroende av vattenflödernas fluktuation med årstiderna. Under samma period moderniserades kvarnen med fler stenar. På 1890-talet bedrevs fortfarande verksamhet på tegelbruket med tillverkning av murtegel, tegelrör till täckdikning samt taktegel. Vassmattefabriken tillverkade både täta mattor för trädgårdsbruk och glesare reveteringsmattor. I slutet av 1800-talet revs det gamla växthuset och nya moderna växthus och gurkhus uppfördes i södra trädgården. 1896 uppfördes vattentornet och en vattenledning påbörjades till corps de logis och ekonomibyggnader. För driften av kvarnen användes fortfarande vattenkraft vilken i början av 1900-talet även kom att användas för produktion av elström. År 1934 brann sågen ned tillsammans med reveteringsmattefabriken, kvarnen, några magasin och även något bostadshus men snart uppfördes ett nytt sågverk.

I början av 1920-talet övergick gården i släkten Folins ägo och jordbruket utvecklades ytterligare. 1928 dikades även Toftasjön ut och på 1930-talet ökades gårdens mjölkproduktion ytterligare genom ytterligare tillskott av kalk och fosfor. I Svenska gods och gårdar från år 1939 beskrivs gården ha 45 hästar, 8 unghästar, 180 kor, 150 ungdjur, 20 får och 100 höns. Man hade även en trädgård med över 800 fruktträd samt flera växthus och en omfattande grönsaksodling. Gårdens produktion var alltså fortfarande mycket omfattande. 1925 lär 700 personer ha bott på gården, men redan 1931 hade antalet sjunkit till 450.

Sågen på Sickelsjö lades ned i mitten av 1950-talet. Reveteringsmattefabriken var då redan nedlagd. Fram till tidigt 1980-tal fanns omfattande mjölkproduktion på gården (muntlig uppgift). Man hade omkring 600 djur totalt i ett lösdriftssystem. Därefter avvecklades den animaliska produktionen snabbt och idag arrenderas jordbruksmarken i huvudsak ut.

Odaterat flygfoto över gårdscentrum. Till vänster om huvudbyggnaden ses trädgårdsmästeriet med flera växthus.

*Bild t.v. Äldre vykort från Sickelsjö med trädgårdsanläggningen i förgrunden.
Bild t.h. Lusthuset avbildat på ett äldre vykort.*

Kulturhistorisk värdering

Sickelsjö gård är en lokalhistoriskt viktig gård som skapat förutsättningar för bygdens framväxt och utveckling. Kring herrgården växte ett mindre samhälle fram med kvarn, såg, handelsträdgård, skola, lanthandel, tjänstebostäder, torp och ekonomibyggnader m.m. Funktionerna har upphört men flera av byggnaderna har bevarats och berättar om större gårdars uppbyggnad och om hur man har levt och arbetat. Arbetarbostäderna och torpen speglar den agrara bebyggelsestrukturen som den såg ut då arbetskraftssystemet på de större gårdarna byggde på dagsverksskyldighet och senare tiders statarsystem.

Fornlämningar i närheten av gården tyder på att området har en lång kontinuitet och var bebyggt tidigt. Sickelsjö omnämns första gången i skrift på 1400-talet. Under gårdsplanen har delar av källarvalv och gångar från en tidigare herrgårdsbyggnad bevarats och ingång till dessa finns under lusthuset. Källarvalven skyddas enligt samma lag som skyddar fornlämningar (Lagen om kulturminnen, KML).

Flera av gårdens byggnader har äldre bevarade karaktär och de visar på traditionella byggnadstekniker. De tjänstebostäder som uppförts i nationalromanisk stil av arkitekten Albert Teodor Gellerstedt är unika för kommunen och byggnadsstilen är inte heller vanlig i länet, särskilt inte på landsbygden.

Högreståndsmiljön är avläsbar i de avtryck som lämnats i landskapet och i bebyggelsestrukturen. Till gården leder långa alléer och bebyggelsen är omgiven av stora ädellövträd, fruktträdgård och ett aktivt brukat jordbrukslandskap.

Befintliga lagskydd

Kulturminneslagen

Genom Lag (1988:950) om kulturminnen m.m. anger samhället grundläggande bestämmelser avseende vårt gemensamma kulturarv. Här har sammanförts bestämmelser för skydd av värdefulla byggnader liksom fasta fornlämningar, fornfynd, kyrkliga kulturminnen och vissa kulturföremål. Även bestämmelser för skydd av våra ortsnamn finns införda i denna lag.

Samtliga fasta fornlämningar skyddas genom Kulturminneslagens 2 kap. Sådana fornlämningar förekommer på flera platser inom egendomen.

*Sickelsjö gårdscentrum i kartans mitt. Ur: Riksantikvarieämbetets fornsöke.
<http://www.fmis.raa.se/cocoon/fornsok/search.html>*

Plan- och bygglagen

Enligt plan- och bygglagen (2010:900) skall ändringar av en byggnad utföras varsamt, så att byggnadens karaktärsdrag beaktas och dess byggnadstekniska, historiska, kulturhistoriska, miljömässiga och konstnärliga värden tas till vara. Byggnader som är särskilt värdefulla från kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt, eller som ingår i ett bebyggelseområde av denna karaktär, får inte förvanskas. Byggnaders yttre skall hållas i vårdat skick. Underhållet skall anpassas till byggnaders värde från historisk, kulturhistorisk, miljömässig och konstnärlig synpunkt samt till omgivningens karaktär. Lagen innefattar all bebyggelse.

Översiktsplan

Översiktsplaner regleras i plan- och bygglagens 3:e kapitel. Översiktsplanen skall ange inriktningen för den långsiktiga utvecklingen av den fysiska miljön. Planen skall också ge vägledning för beslut om hur mark- och vattenområden ska användas och hur den byggda miljön ska användas, utvecklas och bevaras. Arboga kommuns översiktsplan

antogs av kommunfullmäktige 2009-10-26. För riksintressena Hjälmare kanal och Järnäs nämns i översiktsplanen att dessa ska skyddas och bevaras i samspel med utvecklingen av turism och friluftsliv. Det är viktigt att odlingslandskapet inte växer igen och att ny bebyggelse anpassas till befintliga miljöer. Landskapsförändrade åtgärder bör inte medges i områdena. Vid förändringar inom riksintresseområdena för kulturmiljövård ska det kulturhistoriska värdet prövas genom upprättande av detaljplaner eller områdesbestämmelser.

Skogsvårdslagen

Skogsvårdslagen (1979:429) uttrycker samhällets krav på skogsägaren. Här anges vilken virkesproduktion som måste uppnås och vilken hänsyn till naturen och kulturmiljön som måste tas. I Skogsvårdslagen 30 §, den s.k. hänsynsparagrafen, regleras hanteringen av kulturmiljövårdens intressen i skogsmark. Sådana kulturlämningar som inte bedöms som fast fornlämning utifrån Kulturminneslagen, och som är belägna i skogsmark, hanteras i enlighet med Skogsvårdslagen.

Miljöbalken (SFS 1998:808) Riksintresse för kulturmiljövården

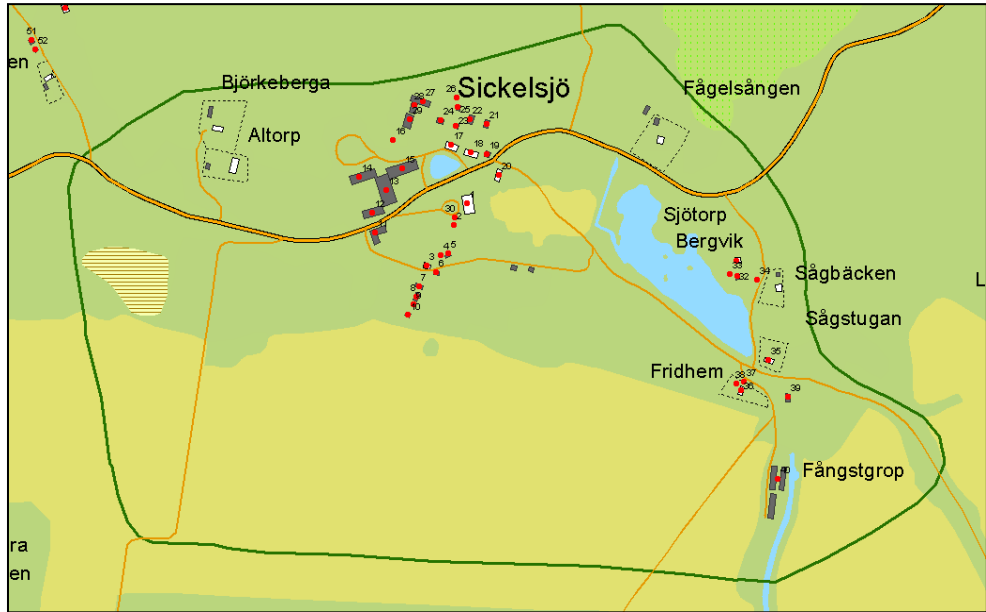
Området Järnäs [U1] där Sickelsjö ingår är utpekade som riksintresse för kulturmiljövården med motiveringen: ”Odlingslandskap med medeltida anor och många bevarade, ålderdomliga strukturer kring Järnäs gårdar, unikt för länet. (Fornlämningsmiljö, Gårdsmiljö). Som uttryck för riksintresset nämns: Mindre och medelstora gårdar och välbevarad torpbebyggelse. Brukade åkrar där röjningsrösen och små impediment med lövträd finns kvar i åkrarna. Stora, förmaskinellt brukade odlingsytor som omvandlats till betesmark. Små grusade vägar, stengårdsgårdar. Området har kontinuitet från bronsålder, och här finns gravfält med rösen, resta stenar, treuddar m.m. I området ingår även stora delar vid Hjälmarsänkningen 1878-82 torrlagd mark.

Biotopskydd

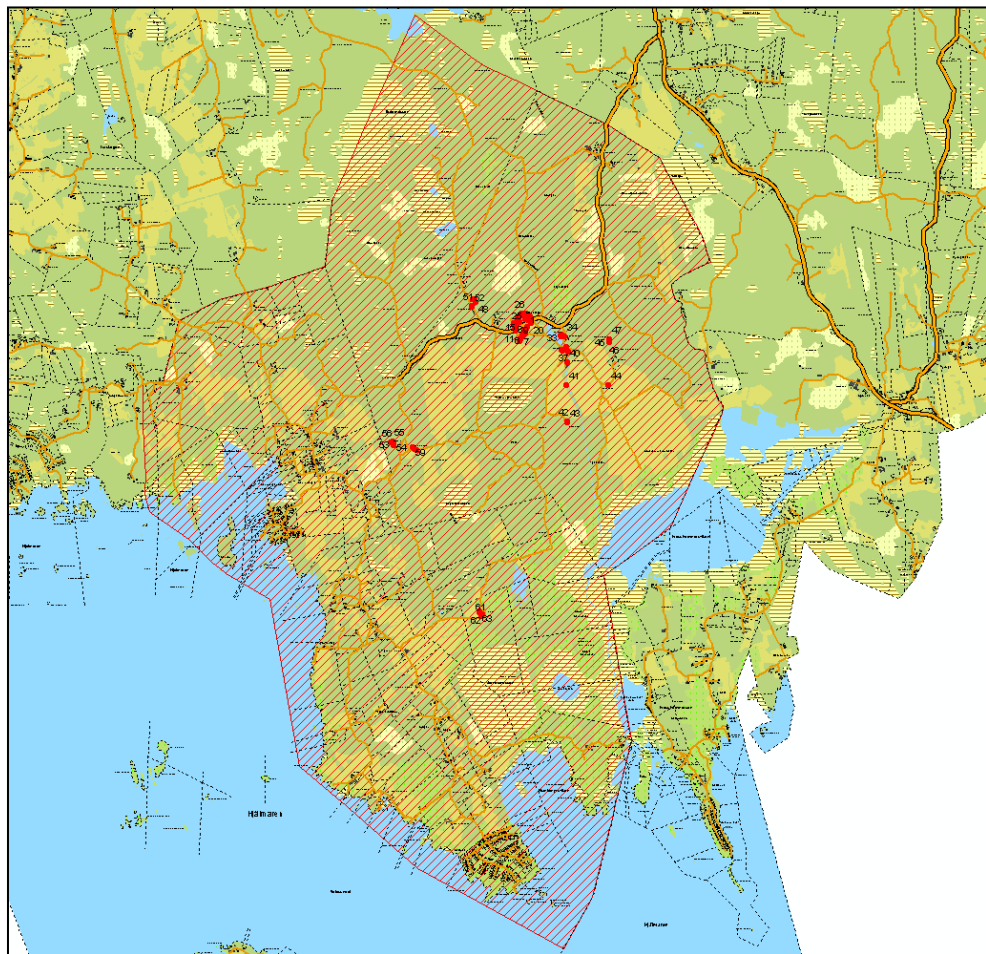
För alléer, stenmurar, odlingsrösen, mindre åkerholmar, källor, småvatten, våtmarker och öppna diken i jord-bruksmark gäller ett generellt biotopskydd enligt Miljöbalken. För att utföra åtgärder i alléer, t ex beskära, avverka eller nyplantera träd, kan det behövas dispens från det generella biotopskyddet. Dispensansökan skickas till Länsstyrelsen, som gör dispensprövningen.

Utpekanden i inventeringar, bevarandeprogram etc.

Området närmast omkring huvudgården vid Sickelsjö är utpekade som bevarandevårt i Arboga kommuns Kulturminnesvårdsprogram från 1987. Man framhäver särskilt det typiska herrgårdslandskapet med större åkrar och allékantade vägar samt gårdens välbevarade bebyggelse med huvudbyggnad, ekonomibyggnader, arbetarbostäder och torp. Även i den byggnadsinventering som utfördes av Västmanlands läns museum 2011 har Sickelsjö pekats ut som ett område med höga kulturhistoriska värden.

Grön linje visar avgränsning för Arboga kommuns utpekande av Sickelsjö i Kulturminnesvårdsprogrammet från 1987. Bebyggelse som omfattas av vårdplanen och som syns i kartbilden är markerad med rött. Utdrag ur digitala fastighetskartan från 2004.

Avgränsning för riksintresse för kulturmiljövården. Bebyggelse som omfattas av vårdplanen är markerad med rött. Utdrag ur digitala fastighetskartan från 2004.

Antikvariska förhållningsätt

Vid all renovering, restaurering och eventuella förändringar av miljöer med högt kulturhistoriskt värde är det av stor vikt att renoveringar planeras i god tid och att beslut är genomtänkta och väl grundade så att kortsiktiga och drastiska åtgärder kan undvikas.

För att miljöns kulturhistoriska värde skall bibehållas bör byggnaderna underhållas med för byggnaderna tidsmässigt rätta material och beprövade metoder. Flera av arbetena kan kräva kunniga hantverkare med erfarenhet av kulturhistoriskt värdefull bebyggelse.

Vid alla åtgärder ska utgångspunkten vara att ingreppen minimeras och att eventuella förändringar görs så att de möjliggör ett framtida återställande, till exempel bör avlägsnade detaljer sparas. Endast så mycket skadat material som måste bytas ersätts med nytt.

Råd gällande periodiskt underhåll

Inom ramen för det normala underhållet av byggnaderna bör regelbunden översyn utföras och brister åtgärdas snarast möjligt för att undvika allvarliga skador. Detta är särskilt viktigt när det gäller taktäckningar eftersom det är det primära skyddet för en byggnad.

Tegeltak

Översyn av takpannors läge kan behövas en gång per år. Tegelpannor har mycket längre livslängd än underkonstruktionen av läkt och takpapp. Ett periodiskt underhåll med kontroll och ev. byte av underlagspapp och läkt kan behövas ungefär vart 25-30:e år. Underhåll och målning av plåt detaljer på tak och takavvattning kan behövas vart 8:e-10:e år.

Plåttak

Plåttak kräver ett periodiskt underhåll och ommålning bör ske med täta intervall vilket skyddar ytorna och lönar sig på lång sikt. Intervallerna beror på färgtyp men ca vart 5:e år kan ett linoljefärgsmålat tak behöva borstas, tvättas och målas en gång. Mer grundligt arbete kan behövas vart 8:e-10:e år.

Takavvattning

Rens av hängrännor och stuprör bör utföras en gång per år.

Grunder

Omfogning av stengrunder kan behöva göras ca vart 15:e år. Lämpligt bruk är hydrauliskt kalkbruk på grund av sin elasticitet har bruket förmåga att följa rörelser i en byggnad utan att spricka upp. Det har även god förmåga att avge ”andas” och avge fukt som antingen kan komma inifrån eller utifrån.

Cementbruk och betong bör undvikas eftersom det är hårda material som inte tar upp rörelser. De suger fukt och är fukthållande. Äldre grunder som tätas med cement eller gjuts på med betong riskerar också att göra grunden för tät och hindra ventilationen vilket kan leda till fuktskador i byggnaden.

Om murar utsätts för rörelser i marken spricker fogarna. Samma sak gäller om muren är utsatt för regn. Minsta lutning av murväggen, s.k. dosering, innebär en ökning av fuktbelastning med påföljande frysrisk för de flesta brukssorterna. Det gäller att ha ett ordentligt skydd på murkrönet.

Vid inventeringen har grävlingbon upptäckts i grunderna till flera hus. Grävlingarna kan skada grundläggning och bjälklag. De drar även in löv och annat som på sikt kan orsaka fuktskador i golvkonstruktionen. Det är därför önskvärt att grävlingarna avlägsnas på lämpligt vis.

Stolpverkskonstruktioner

Flera av gårdens byggnader är uppförda i stolpverksteknik och i en sådan konstruktion är det viktigt att alla ingående delar sitter på plats för att statiken i byggnaden ska fungera. Falerar en del är det en tidsfråga innan hela konstruktionen blir instabil börjar kalva och kan rasa.

Fasader med träpanel

Vid byte av dåliga panelbrädor är det viktigt att tänka på att:

- bara byta så mycket panel som behöver bytas
- kilsågade brädor ersätts med kilsågat virke av samma dimension
- smidd spik eller klippspik används där det förekommit

Särskild uppmärksamhet kan behövas vid byte av knutbrädor, vindskivor, inklädda takutsprång och fönster- och dörrfoder. Det är brädor som vanligen har hyvlat virke. Handhyvlade byggnadsdelar ersätts med nya handhyvlade delar. Vid demontering av uttjänta delar är det viktigt att studera virkeskvaliteten och träslaget så att den nya brädan ersätts med en liknande.

Målning på trä

Löpande översyn och ommålning av träfasader görs ungefär vart 15:e år men fasader mot söder kan behöva tätare översyn. Fönster och dörrar målas om ungefär vart 10:e år men även där har väderstrecket betydelse.

Generellt sett bör linoljefärg användas till snickerier. Färgdokumentationer kan behöva göras där den tidigare färgtypen är svår att bestämma. Det är viktigt att tänka på att målning med linoljefärg ska utföras under perioden vår – sommar.

Slamfärgade fasader bör avfärgas med äkta slamfärg.

Puts och kalkfärg

Det är svårt att ange något generellt intervall för löpande underhåll av putsade fasader. En putsad fasad kan klara sig många år utan underhållsåtgärder. En blekt och väderbiten fasad avfärgas på nytt vid behov och intervallet beror på putstyp och färgtyp.

Putsarbeten med kalkbruk inte bör göras då dyngstemperaturen understiger 5 grader.

Vid sprickor i putsade fasader kan en s.k. ”gipsspion” användas. Det är en enkel och skonsam metod som kan ge en fingervisning om sprickor i puts är resultat av avstannade eller ev. pågående rörelser. Man för in gips i sprickor och eftersom gips inte krymper får man ett tydligt resultat. Om sprickan uppstår på nytt har man pågående rörelser som ev. kräver fortsatt utredning.

Mindre lagningar av sprickor i puts utförs med kalkpasta.

För att skapa rätt materialkaraktär och uttryck är det viktigt att exempelvis fasader reveterade eller putsade med kalkputs renoveras med puts av likadan sammansättning som den befintliga kvarvarande putsen. På särskilt de spritputsade byggnaderna är det också viktigt att välja rätt kornstorlek på ballasten vid putslagningar. Man bör även se att den har en struktur som påminner om den äldre, alltså inte alltför kantiga stenar i ballasten.

En puts bör inte vara styvare eller starkare än den bakomliggande konstruktionen. Det är viktigt att putsen kan röra sig likvärdigt med konstruktionen, annars kan sprickor lätt uppkomma och bakomliggande material kan ta skada. Hårda bruk på ett svagare underlag faller så småningom av.

Cementputs riskerar att skada gamla byggnader. Cement är ett starkt och tätt material, vilket leder till förändrad fuktvandring i en byggnad och kan hindra ånggenomsläppligheten för konstruktionen. En tät puts kan ge förödande skador framförallt på reveterade trähus (putsade trähus) men också på murar med gammalt kalkbruk i fogarna. Överputsade träkonstruktioner kan ruttna och instängt kalkbruk på fasader eller i murbruksfogar kan lakas ur. Skador p.g.a. saltsprängning kan uppstå. Dessutom växer det mycket mer alger och lavar på cement, vilket leder till nedsatt estetiskt värde på byggnader.

Fönster

Vid fönsterrenovering kan följande punkter vara en vägledning.

Rengöring

- Bågar och karmar görs rena från löst sittande färg
- Löst sittande och sprucket kitt tas bort med kittlampa. Fast sittande kitt borttages ej om det inte behövs

Trälagningar

- Enbart rötskadade detaljer byts mot nytt virke
- Till trälagningar används kådrikt, tätvuxet virke av furu
- Profilerings görs lika befintlig

Målning och kittning

- Justering av fönsterbågar och trälagningar skall utföras innan målningsarbetet påbörjas
- Kittning av mindre sprickor och hål skall utföras med linoljekitt
- Noggrann tvättning och eftersköljning görs före ommålning
- Rena träytor och glasfalsar oljas med linolja. Glasfalsar pågrundas med grundfärg.
- Kittkomplettering skall utföras med linoljekitt
- Grund och mellanstrykning samt färdigstrykning med linoljefärg av god kvalitet

Växtlighet och rabatter intill byggnader

Buskage och växtlighet som växer intill grunder och husväggar, vilket hindrar upptorkning vid fuktigt väder, bör kontinuerligt röjas. Anlagda rabatter in på grunder och fasader bör flyttas ut.

Referenser

Kart- och arkivmaterial

Geometrisk avmätning 1701. Lantmäteriverkets arkiv Akt S23-45:1.
Geometrisk avmätning 1809. Sickelsjös gårdsarkiv.
Karta 1889. Lantmäteristyrelsens arkiv akt 19-GÖT-151
Ekonomisk karta 1956. J133-10g4a57
Häradsekonomiska kartan 1905.

Otryckta källor

Folin, Vera. Sickelsjös historia sammanställd och berättad av Vera Folin
Riksintressebeskrivning för Järnäs [U1]
Västmanlands läns museum, Byggnadsinventering 1980.
Västmanlands läns museum, Byggnadsvårdsrådgivning angående bebyggelse
tillhörande Sickelsjö herrgård, Sickelsjö 1:1, Götlunda sn, Arboga kommun. 2012-01-
12. Dnr: VLM 120036.

Muntlig uppgift Gunnar Eriksson 2012-11-30 (anställd på gården).

Litteratur

Hellspong, M, Löfgren, O. 1991. Land och Stad. Svenska samhällstyper och
livsformer från medeltid till nutid. Lund.
Svala, Catharina. 1997. Lantbrukets ekonomibyggnader i Sverige 1850-1950. Ur:
Landbrugets byggnader 1850-1940. Odense.
Svenska gods och gårdar, del XV, Örebro län Norra. 1939. Uddevalla

Tekniska och administrativa uppgifter

Stiftelsen Kulturmiljövård

projektnr:

KM 12011

Länsstyrelsen dnr, beslutsdatum:

434-4822-11, 2012-10-12

Fastighetsbeteckning:

Sickelsjö 1:1, 1:9, 1:10 och Järnäs 2:2

Landskap:

Västmanland

Län:

Västmanlands län

Socken:

Götlunda

Kommun:

Arboga

Beställare:

Richard Folin

Antikvarie:

Stiftelsen Kulturmiljövård

Helén Sjökvist och Lisa Skanser

Stora gatan 41

722 12 Västerås

Byggnadsbeskrivningar 1-17

Byggnad: 1

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Herrgårdsbyggnad)

Historik: Byggnaden uppfördes 1795-1802 av Carl Fredrik Heijkenskjöld som år 1790 förvärvat gården. Taket var ursprungligen täckt med ekspån.

År och genomfört underhåll: 1817 Byggnaden reveterades med spritputs

1873 uppges herrgårdens spåntak ha blivit rödfärgat, troligen någon form av rödtjära. I tidigare uppgifter sägs att man haft kimrök eller bly för att pigmentera taktjäran.

1879 Spåntaket brann och det byttes ut mot ett järnplåttak.

1903 eller 1906 Verandan med portik tillkom.

1955 Taket belades med kopparplåt

1995 Putsarbeten med kalkputs och avfärgning med kalkfärg

1995 Fönsterunderhåll

2008 Lagning av fals i kopparplåten på takets framsida. Läckage hade uppstått.

Nuvarande funktion: Bostadshus.

Ursprunglig funktion: Bostadshus.

Grund: Putsad och avfärgad med en röd ton. Under hörnkedjorna i västra fasaden finns huggna kalkstensplintar.

Stomme: Timmer.

Fasad: Reveterad med spritputs och avfärgad i gult med slätputsade vita fönsteromfattningar och lisener samt hörnkedjor med rusticeringar.

Tak: Sadeltak med valmade gavlar, täckt med kopparplåt. Listverk med tandsnitt av trä under takutsprång.

Fönster: Övre våningen har korspostfönster medan undre våningen har tvåluftsfönster med en ruta i varje båge.

Dörrar: Västra fasaden, pardörr från sent 1700-tal, avlutad och behandlad. Omges av pilastrar med socklar och kapitäl. Över dörren sitter ett överstycke av genombrutet trä med initialerna C F H och J E D L vilka skall utläses som Carl Fredrik Heijkenskjöld och troligen Jeanna Emerentia Danckwardt-Lillieström. Södra gaveln spegeldörr med överljus, grönmålad. Pardörr till källare, södra gaveln, av diagonalt ställda hyvlade brädor och mindre fönstergluggar, grönmålad. Östra fasaden, uppglasade pardörrar i ljus oljebehandlad ek.

Övrigt: Huvudentrén på västra fasaden betonas av en bred portik med två kolonner och fyra pelare som bär upp en balustrad. Källare finns under byggnaden. Till huvudbyggnaden leder en perspektivallé.

En dubbel fritrappa av sten vid norra gaveln, sekundärt pågjuten betong. Räcke av dekorativt smide.

Status:

Grund: Kalkfärg och puts har släppt och missfärgningar förekommer. Kring byggnaden finns en del rabatter och marknivån är något för hög. Putsen som är i kontakt med markytan suger markfukt kapillärt.

Flisor spjälkar loss från kalkstenens ytor.

Stomme: -

Fasad: Sprickor i putsen förekommer vid sidan av flera fönster. Beror ev. på rörelser i timmerstommen.

På västra fasaden har ett gammalt takläckage givit upphov till putsskador i fasad och mindre rötskador och missfärgningar i utkragande listverk av trä under takutsprång. Tackläckaget är emellertid åtgärdat och skadorna förvärras därmed inte ytterligare av detta.

På norra gaveln finns skador och fuktproblem i grundens puts. Sättningen i trappan gör att den lutar inåt mot fasaden, vilket ger upphov till skador i putsen.

På östra fasaden uppvisar takutsprångets listverk flagnande färg och missfärgningar. Sprickor finns i färgskikt och/eller putssläpp under fönster. Sprickor i lisenens puts.

På södra gaveln finns sprickor i sydvästra hörnkedjan (samma problem som lisenen på östra fasaden).

Tak: Kopparplåten lades för 57 år sedan, den tidigare skadan i västra takfallet kan indikera att taket behöver ses över. Utförs av fackman.

Fönster: Färg flagnar och kittbortfall, samma status på samtliga fönster på alla fasader

Spruckna rutor finns på norra och södra gaveln.

Dörrar: Östra fasadens dörr är missfärgad nedtill p.g.a. fukt.

Övrigt: Verandan på västra fasaden har problem med viss färgflagning och missfärgningar, möjligen av alger. Även innertaket till verandan uppvisar viss färgflagning.

Problem finns med vattenavledningen vid sydvästra hörnkedjan, vatten rinner utanpå stupröret. Eventuellt är detta endast problem vintertid med isbildning i stupröret/hängrännan. Kan möjligen åtgärdas med elslingor.

Stupröret vid sydöstra hörnkedjan är inte monterat i rätt läge över det vattenavledande röret i marken.

Sättning i trappa vid norra gaveln gör att den lutar inåt mot fasaden. Sprickor finns i betongen. Betongen håller fukt vilket påverkar intilliggande kalkputsade ytor. Trappräckets färg flagnar och rostangrepp förekommer.

Åtgärdsbehov:

Grund: Möjligen kan fuktproblemen i grunden delvis bero på problem med avledning av dagvatten från de stora takfallen. Avledning av dagvatten från taket samt dränering bör utredas vidare. Rabatter kan behöva flyttas ut från fasaden.

På kalkstenen under hörnkedjorna kan lösa kalkstensdelar limmas på plats med stenlagningsbruk eller så kan stenen slipas försiktigt så att en ny yta erhålls. Utförs av fackman.

Stomme: -

Fasad: Sprickorna i putsen bör hållas under uppsikt. För att utreda om rörelser är pågående eller avstannade kan en så kallad "gipsspion" användas, se separat beskrivning. Lagningar av sprickor i puts utförs med kalkpasta.

På sikt behöver listverken under takutsprånget skrapas och målningsbehandlas.

Tak: Taket behöver ses över. Utförs av fackman.

Fönster: Fönsterrenovering, se generell beskrivning.

Dörrar: Ev. kan missfärgade partier slipas försiktigt och sedan behandlas. För ett historiskt korrekt utseende bör de omålade dörrarna vara målade med linoljefärg. Framtagande av kulör kräver fördjupad utredning. Ett färgskikt skulle även skydda pardörren på östra fasaden bättre än nuvarande behandling.

Övrigt: Isbildning på stuprör kan möjligen åtgärdas med elslingor. Takavvattningen bör ses över generellt liksom avledandet av vattnet. Dagvatten leds till stuprör vid byggnadens hörn. Ev. är lösningen underdimensionerad i förhållande till de stora takfallen.

Färgtypen bör undersökas i verandans tak, för framtida underhåll är det viktigt att färgtypen anpassas till underlag och ev. underliggande färgskikt.

Orsaken till sättningen i trappan vid norra gaveln bör utredas vidare. Betongen bör avlägsnas. Åtgärdsförslag bör avvägas ur antikvariskt hänseende. Trappträcket är i behov av rostskyddsbehandling och ommålning med linoljefärg.

Prioritet I-II: Utredning av avledning av dagvatten från taket samt dränering och sättningen i trappan.

Prioritet II: Tak, putslagning och avfärgning av grund, fasad, fönster, listverk, trappträcke mot norr, färgskikt på veranda.

Prioritet III: spjälkande kalksten under hörnkedjor, missfärgningar i dörr

Kulturhistorisk värdering: Sickelsjös herrgårdsbyggnad ligger i ett upphöjt exponerat läge och långsträckt allékantade vägar leder fram till byggnaden. Perspektivallén understryker huvudbyggnadens monumentalitet. Mangården är omgiven av stora ädellövträd, fruktträdgård och ett aktivt brukat jordbrukslandskap.

Byggnaden har proportioner från byggnadstiden, väl avvägda proportioner och tidstypisk färgsättning. Den nyklassicistiska herrgårdsbyggnaden är en god representant för det sena 1700-talets byggnadsstil.

Målsättning: Bevarande med hög antikvarisk målsättning. Vid ev. framtida restaureringar bör hänsyn tas till karaktäristiska byggnadsdetaljer, originalmaterial och färgsättning.

Bild t.v. Sickelsjös corps de logis västra fasaden med entré.

Bild t.h. Sickelsjös corps de logis östra fasaden.

Bild t.v. Sickelsjö's corps de logis norra gaveln.

Bild t.h. Sickelsjö's corps de logis södra gaveln.

Bild t.v. Pelaruppburet entréparti i väster med färgflagning.

Bild t.h. Närbild av färgflagning på verandans dekorerade takfot.

Bild t.v. Putsskador i fasad och missfärgning av takfotslist på västra fasaden efter tidigare åtgärdat takläckage.

Bild t.h. Missfärgning av taklist östfasad.

Bild t.v. Fukt i grunden på södra gaveln.

Bild t.h. Smärre putsbortfall på vagnsstycke på trappan.

Bild t.v. Rostangripet smidesräcke till trappan.

Bild t.h. Fukt samlas på vilplan vid trappa och putsen skadas på grunden på norra fasadens östra del.

Bild t.v. Sättning i trappa, lutar in mot fasaden. Sprickor finns i den gjutna betongtrappan.

Bild t.h. Trasig fönsterruta i källarfönster.

Bild t.v. Takkupa på östra takfallet. Kopparklädd.

Bild t.h. Fönster i behov av underhåll, västra fasaden.

Bild t.v. Fönster i behov av underhåll, östra fasaden.

Bild t.h. Fukt i grunden på östra fasaden.

Bild t.v. Stupröret når inte riktigt markanslutningen och har felaktig placering vilket leder till fukt och alger på grunden.

Bild t.h. Fönster i södra gavelfasaden i behov av underhåll.

Bild t.v. Sydvästra hörnet isbildning utanpå stuprör.
Bild t.h. Sprickor i lisen samt sprickor i putsen vid sidan av och under fönster.

Bild t.v. Sydvästra hörnet isbildning utanpå stuprör.
Bild t.h. Färgskikt i verandatak spjälkar.

Bild t.v. Kalkstenen under hörnkedja har en yta som spjälkar loss. Algangreppen i nedre delen tyder på fukt. Bild t.h. Entrédörr med överljusfönster med monogram.

Byggnad: 2

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Cirkelrunt lusthus från 1903. Det är uppfört i tegel med vitputsade fasader. Taket är kopparklätt och kröns av en vindflöjel av smide. Lusthuset är byggt ovanpå källargångarna till en tidigare herrgårdsbyggnad vilken började uppföras kring 1670. Delar av källargångar och valv är intakta, se byggnad 30.

År och genomfört underhåll: Avfärgades ca år 2000, troligen med kalkfärg. Takets kopparplåt är omlagt kring 1980.

Nuvarande funktion: Lusthus.

Ursprunglig funktion: Lusthus.

Grund: Byggt i suterräng. Murverk av oregelbundna naturstenar samt huggna stenar av varierande geologi. Kalkbruket mellan stenen är knappt synligt och ger illusion av att vara kallmurad.

Stomme: Tegel. Bjälklag mellan lusthus och källare är gjutet i betong mellan kraftiga järnbalkar.

Fasad: Slätputs, avfärgad i vitt, äldre kulör under befintlig är gulvit.

Tak: Kupoltak, täckt med kopparplåt.

Fönster: Trelufts-fönster med småspröjsade rutor upp och nedtill.

Dörrar: Dekorativ pardörr med speglar och småspröjsade glasrutor upp och nedtill. Grönmålad. Källardörr av tjärad träpanel, dekorativa bandgångjärn.

Övrigt: Vindfång, putsad mur i nord-sydlig riktning från lusthuset.

Status:

Grund: Grundmuren har lagningar med cementbruk till höger om dörren. Bruket har fyllts ut mellan stenarna och det ursprungliga uttrycket (som efterliknar kallmurning) har påverkats negativt.

Stomme: De invändiga stenarna i valvet över dörren håller på att rasa ned. Invändigt i källarutrymmet finns en stöttande konstruktion av trästolpar som är kraftigt rötskadade och har mögelangrepp. Man har även mycket omfattande problem med fukt i källarutrymmet under lusthuset. Problemen är så pass stora att små stalaktiter bildas i taket.

Fasad: Yta över dörr är struken med cementputs spricka finns i putsen. Mindre hål och sprickor finns i putsen. Färgskikt flagnar. Puts fuktskadad mot nordöst p.g.a. rabatter och växtlighet.

Tak: Vindflöjeln har rostangrepp. I skorstenens kopparplåt förekommer hål och svepets infästning har gått av.

Fönster: Kittbortfall och färg flagnar

Dörrar: Färgen flagnar.

Övrigt: "Vindfång" putsad mur löper i nordsydlig riktning norrut från lusthuset och avslutas med en "stolpe". Krön på mur och "stolpe" är av enkupigt lertegel, lagt i bruk. Konstruktionen har på senare år börjat luta påtagligt åt öster. Uppvisar stora sprickor troligen p.g.a. sättningar i grundmuren, troligen finns jord mellan stenarna i murverket och problem uppstår vid tjäle och temperaturskillnader. Åtminstone en tegelpanna är trasig (stolpen). Puts fuktskadad östra sidan p.g.a. rabatter och växtlighet.

Stödmuren och räcke öster om lusthuset. Delar av räckets av trä är i behov av trälagningar och ommålning. Delar av räckets av gjuten betong och sprickor förekommer på flera ställen. Sprickor förekommer även i stödmuren. Det är mycket osäkert om dessa är pågående eller avstannade.

Åtgärdsbehov:

Grund: Vid kommande underhållsåtgärder bör cementbruket avlägsnas och ev. lösa stenar fästas på ett sätt som bättre stämmer överens med uppförandetidens murningsteknik. Murbruket skall vara ett kalkbruk av liknande sammansättning som det äldre befintliga bruket. För att det arkitektoniska uttrycket ska bevaras får inte fogarna strykas i liv med fasaden.

Stomme: De omfattande problemen med fukt i källaren måste utredas snarast. Byte av rötskadad trästolpe inne i källarutrymmet.

Fasad: Putslagningar, se generell beskrivning. Lagningar av sprickor i puts utförs med kalkpasta.

Tak: Vindflöjeln bör underhållas, konsultera konservator. Skorstenens kopparplåt åtgärdas eller byts i sin helhet? Översyn av koppartaket som helhet kan behövas med tanke på att det var länge sedan det lades.

Fönster: Se generella riktlinjer.

Dörrar: Se generella riktlinjer för fönster.

Övrigt: Det är av stor vikt att man gör en närmare studie av problematiken kring murarnas stabilitet och orsakerna till sprickbildningen och det faktum att de börjat luta kraftigt. En separat åtgärdsbeskrivning för detta bör upprättas av fackman.

Prioritet I: Grund, Stomme, Övrigt; utreda orsak och åtgärd angående fukten i källaren och sättningarna i muren under "vindfånget" samt stödmur. Lösa stenar inne i källarens valv måste sättas på plats.

Prioritet I-II: Tak/vindflöjeln

Prioritet II: Fasad, Tak

Prioritet III: Fönster, Dörrar

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden, med sin stilmässiga blandning av nationalromantik och jugend, utgör ett värdefullt inslag i miljön. Byggnaden är välbevarad och stärker gårdens uttryck av högre ståndsmiljö. Den markerar även entrén till den källare som finns kvar av 1600-talets bebyggelse på gården.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med antikvariska principer. Underhåll skall göras med metoder och material som överensstämmer med byggnadens uppförandetid. Tillbakagång till tidigare färgsättning kan övervägas.

Bild t.v. Lusthuset sett från sydväst.

Bild t.h. Lusthuset sett från nordöst.

Bild t.v. Entré till källare med betong mellan det välvda överstycket och karmen.

Bild t.h. Muren har fyllts i med cement där skolstenar har lossnat. Påverkar arkitekturen negativt.

Bild t.v. Färgskikt har släppt.

Bild t.h Putssläpp.

Bild t.v. algbildning p.g.a. fukt.
Bild t.h. färgskikt spricker upp

Bild t.v. svep över skorsten har skjunkit ner.
Bild t.h. vindflöjel i behov av skyddsåtgärder.

Bild t.v. "vindfång" och underliggande mur efter tidigare huvudbyggnad.
Bild t.h. Stolpe lutar åt öster

Bild t.v. och bild t.h. kraftiga sprickor i murverket.

Bild t.v. märkning med byggår
Bild t.h. tegelpanna sprucken

Bild t.v. träräcke med mindre skada
Bild t.h. stödmur, skolsten saknas, sprickbildning i murverket

Bild t.v. sprickbildning i murverket och överliggande delar av betong.

Bild t.h. kraftigt rötskadad stöttning i kallaren.

Bild t.v. Stalaktitbildning i taket.

Bild t.h. Murade grunden sett från insidan. Lös sten synlig ovan dörröppning.

Byggnad: 3

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppfört på 1890-talet. Arkitekt: Albert Teodor Gellerstedt. Trädgårdsmästare finns omnämnda i husförhörslängder för Sickelsjö från 1743. Handelsträdgård bedrevs fram till 1950-tal. Villan inrymde bostad till trädgårdsmästare i nedre våningen och bostaden nåddes genom entrén på södra sidan. Lärlingar var inhysta på övre våningen med ingång från norr.

År och genomfört underhåll: 2007-8 Vindskivor böts och taket samt trappen reparerades.

Nuvarande funktion: Fritidshus.

Ursprunglig funktion: Trädgårdsmästarebostad.

Grund: Huggen sten. Sekundärt pågjuten betong.

Stomme: Trä, ev, plankstomme.

Fasad: Spritputs och slätputs samt spån i övre delen. Falskt korsvirke. Spritputs avfärgad i gult, slätputs i rött och spån med röd slamfärg.

Tak: Svängt sadeltak med valmade gavelspetsar, täckt med tvåkupigt lertegel. Dekorativt sågade vindskivor.

Fönster: Varierande typ av fönster, några original och några sekundära.

Dörrar: Sekundär dörr med karosseripanel mot söder. Dörrar mot norr är dekorativt panelade dörrar med dekorativa bandgångjärn. Grönmalade. Nedgång till källare har dörrar av svart plåt.

Övrigt: Byggnaden har asymmetrisk plan. Gjutna betongtrappor är välvda undertill. Nedgången till källaren är en gjuten betongkonstruktion på västra fasaden

Status:

Grund: Sekundära fogningar med cementbruk. Pågjuten betong bildar en hylla där vatten kan samlas och skads fasad.

Stomme: Ej utrett.

Fasad: Färg på panelad mot söder flagnar – färgtyp?

Spån är uttorkade och väderbitna i nedre delen, en del spån har rötskadats.

Pussläpp och sprickor förekommer. Putslagningar utförda med bruk med avvikande sammansättning och ballast samt kulör jämfört med omkringliggande äldre puts. Lagningar har även utförts med cementputs östra gaveln.

Tak: Spräckt tegelpanna i södra takfallet. Mindre rötskada i vindskiva på valmade gavelspetsen på takfall mot söder. Färg har flagnat i takutsprånget.

Rostangripna plåtbeslag kring skorsten och i rännalar .

Fönster: I södra fasaden har fönster bottenstycke med uttorkat virke, ev. rötskador. Kittbortfall, färg har spruckit och flagnar, fönsterbleck rostangripna.

Dörrar: Bandgångjärn på dörrar har rostangrepp.

Övrigt: Rostangrepp i stuprör. Rabatter finns invid grunden vid nordvästra hörnet. Källarnedgång av betong som håller fukt samt regn och snö blir liggande på dess ”tak” och putsen på fasaden suger upp fukt och skadas.

Åtgärdsbehov:

Grund: Knacka bort cementlagningar och pågjutning av betong. Äldre grunder som tätas med cement riskerar att göra grunden för tät och hindra ventilationen vilket kan leda till fuktskador i byggnaden.

Stomme: -

Fasad: Skrapa löst sittande färg från träpanel, undersök färgtyp. Panelen bör målas om med linoljefärg enligt ursprunglig färgsättning. Laga i med nya spån där spån saknas. Nya skall vara av samma dimension och virke som befintliga. Ev. kan spånklädda delar av fasaden behandlas med rödtjära för förbättrat väderskydd p.g.a. utsatt läge.

Pussläpp lagas, cementputs knackas bort, se separat beskrivning angående puts. OBS: Val av och bruk är mycket viktigt. Sprickor lagas med kalkpasta. Fäst stor vikt vid kulören på ny kalkfärg vid lagningar så att den överrensstämmer med den äldre bevarade putsen.

Tak: Översyn av takets pannor, byte av trasig panna. Skarva skadad vindskiva vid behov. Måla takutsprånget i linoljefärg enligt likadan ockragul kulör som tidigare.

Rostskyddsbehandla takets plåtbeslag.

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning. Rengör fönsterbleck, rostskyddsbehandla och målningsbehandla med linoljefärg.

Dörrar: Rostskyddsbehandla och måla banggångjärn.

Övrigt: Äldre bevarade stuprör och hängrännor med skarpa vinklar rostskyddsbehandlas. Vid ett ev. framtida byte bör befintliga äldre delar tjäna som förlaga till ny takavvattning och vara av galvad plåt, ha skarpa vinklar och samma dimension som de äldre.

Flytta ut rabatter från fasaden. Håll fasaden över källarnedgången under uppsikt och överväg alternativ utformning om framtida skador uppstår.

Prioritet I: Tak

Prioritet I-II: Fasad

Prioritet II: Fönster, Dörrar, Grund, Övrigt: rabatter.

Prioritet III: Övrigt: källarnedgång.

Kulturhistorisk värdering: Trädgårdsvillan är en i en grupp om fyra kvarvarande byggnader som ritats av arkitekten Albert Theodor Gellerstedt till Sickelsjö gård. Byggnaden är en tjänstebostad som utgör en del i en helhetsmiljö kring Sickelsjö med herrgårdsbyggnad, tjänstebostäder, torp och ekonomibygnader.

Den har uppförts i dekorativ nationalromantisk stil i falskt korsvirke. Byggnadstypen är ovanlig i länet och är en ovanlig utformning av bebyggelse på landsbygden. Byggnadstekniken och materialen som använts skulle idag vara kostsamma bygga upp. Det påkostade uttrycket gör att byggnaden kan fogas in i ett hierarkiskt system där trädgårdsmästaren hade en hög status.

Målsättning: Bevarande med hög antikvarisk målsättning. För att det höga kulturhistoriska värdet skall bestå bör underhåll utföras med för byggnadens uppförandetid tidstypiska material och metoder. Karaktäristiska byggnadsdetaljer värnas.

Bild t.v. södra fasaden.

Bild t.h. södra fasaden och östra gaveln.

Bild t.v. östra gaveln.

Bild t.h. norra fasaden.

Bild t.v. västra fasaden.

Bild t.h. avvikande puts och kulör i lagning på södra fasaden.

Bild t.v. lagningar med cementputs.

Bild t.h. putssläpp och lagningar med cement, östra gaveln.

Bild t.v. putssläpp, östra gaveln.

Bild t.h. putssläpp, norra fasaden.

Bild t.v. väderbitna spån, gavelspets mot norr.

Bild t.h. Färgbortfall, sydöstra takutsprånget.

Bild t.v. färg flagnar, färgtyp? Panelad fasad mot söder.

Bild t.h. fönster i behov av renovering.

Bild t.v. spricka i puts och pågjuten betong på grunden. Norra fasaden.
Bild t.h. rabatt in på norra fasaden.

Bild t.v. spräckt tegelpanna tafall mot söder.
Bild t.h. rostig plåt i ränn dal och kring skorsten.

Bild t.v. äldre bevarad takavvattning med skarpa vinklar av galvad plåt.

Byggnad: 4

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik:

År och genomfört underhåll:

Nuvarande funktion: Vedbod, förråd.

Ursprunglig funktion: Förråd.

Grund: Ej synlig.

Stomme: Regelverk.

Fasad: Stående slät panel, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Pulpettak täckt med grov trapetskorrugerad plåt.

Fönster: -

Dörrar: Bräddörrar mot väster

Övrigt: Byggnaden är uppförd i en sluttning och har asymmetrisk form.

Status:

Grund: Marknivå hög kring byggnaden

Stomme: Ev. rötskador nertill i stolpar och ev. syll.

Fasad: Skador nederkant panel p.g.a. hög marknivå.

Tak: -

Fönster: -

Dörrar: Skador nederkant.

Övrigt: Slyppslag kring byggnaden.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån

Stomme: Undersök förekomst av ev. rötskador.

Fasad: Vid omfattande skador kan panelen skarvas.

Tak: -

Fönster: -

Dörrar: Vid omfattande skador kan panelen skarvas.

Övrigt: Røj växtlighet kring byggnaden.

Prioritet II: Grund/marknivå, Stomme, Fasad och Dörrar.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden ingår i gårdsbildningen kring trädgårdsvillan och har ingått i handelsträdgårdens byggnadsbestånd.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med utgångspunkt att den kan användas. När nuvarande takplåt är uttjänt kan en plåt med smäckrare profil med fördel väljas som bättre stämmer överrens med byggnadens karaktär. T.ex. galvad pannplåt eller sinuskorrugerad plåt.

Bild t.v. Västra gaveln. Hög marknivå.

Bild t.h. Södra fasaden. Hög marknivå.

Bild t.v. Östra gaveln, fuktskadad panel och dörrar. Bild t.h. Del av östra gaveln och norra fasaden med slyppslag.

Byggnad: 5

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Vinkasten är ett uppvärmt växthus. Den har haft en uppvärmning med rökkanaler. Var ursprungligen större i förlängningen österut. Trädgårdsmästeriet försvann på 1950-talet.

År och genomfört underhåll: 2009 Ny panel, gjort lika befintligt.

Nuvarande funktion: Vinkast.

Ursprunglig funktion: Vinkast.

Grund: Betong och sten

Stomme: Regelverk och tegel.

Fasad: Glas och stående slät panel.

Tak: Pulpettak täckt med glas och plåt.

Fönster: -

Dörrar: Spgeldörr med småspröjsade glas i övre delen, svartmålad.

Övrigt: Murstock och värmevägg.

Status:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: -

Tak: Glasrutor är trasiga.

Fönster: -

Dörrar: -

Övrigt: Skorstenen är frostsprängd och väderskydd av plåt sönderrostad.

Åtgärdsbehov:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: -

Tak: Montera nya glas i taket.

Fönster: -

Dörrar: -

Övrigt: Lagningar av skorsten och nytillverkning av dess väderskydd av plåt.

Prioritet I-II: Skorsten och glastak

Kulturhistorisk värdering: Vinkasten är en byggnadskategori som i äldre tid var vanlig i herrgårdsmiljöer men blir allt mer sällsynt i dag på grund av att de inte längre används. Den har ingått som en viktig del av bebyggelsen som hört till trädgårdsmästeriet och handelsträdgården och berättar om en verksamhet som tidigare bedrivits på Sickelsjö. Vinkasten har en byggnadstekniskt intressant konstruktion med den murade väggen med rökkanaler för uppvärmning.

Målsättning: Bevarande av byggnaden. För att det kulturhistoriska värdet ska förstärkas bör fasaderna återställas till tidigare utförande (plåten på nordvästra fasaden monteras bort).

Bild t.v. Vinkast till höger och vedbo/förråd (nr 4) till vänster i bild.
Bild t.h. Nordvästra fasaden är inklädd med plåt.

Bild t.v. Sydvästra gaveln.
Bild t.h. Vinkast sedd från sydöst. Trasiga glas och Persikoträd som växt genom glastaket.

Bild t.v. Nordöstra gaveln.
Bild t.h. Skorsten i behov av vårdåtgärder.

Bilden visar rester efter mur och värmevägg öster om vinkasten.

Byggnad: 6

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1

Historik: Uppförd som garage till trädgårdsvillan och troligen samtida.

År och genomfört underhåll: Sekundärt tillbyggt åt söder och öster, årtal okänt.

Nuvarande funktion: Garage.

Ursprunglig funktion: Garage.

Grund: Troligen sten

Stomme: Stolpverk och regelverk

Fasad: Locklistpanel med rundade lock. Panelen är avslutad upptill med en dekorativt sågad list. Taktassarna är kontursågade.

Fasadkulör: Röd slamfärg

Tak: Asymmetriskt sadeltak och pulpettak, täckt med trapetskorrugerad plåt

Fönster: Igensatta

Dörrar: Svarta bräddörrar

Övrigt: Enkel tillbyggnad på östra gaveln.

Status:

Grund: Marknivån ligger för högt, över grunden och mot fasaden

Stomme: I södra fasaden har en eller flera stolpar/reglar sjunkigt ned. Rötskador kan förekomma i virket. Alternativt så saknas avvaxling kring dörröppningen.

Fasad: Skador i panelens nederkant p.g.a. för hög marknivå.

Tak: Takplätens färg har blekts och flagnat. När färgbeläggningen släppt från plåten finns risk för rostangrepp på sikt.

Fönster: -

Dörrar: Dörrbladet på södra fasaden är ur läge.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån

Stomme: Kontrollera stolpar/reglar eller avvaxlingen kring dörröppningen i södra fasaden

Fasad: Kontrollera nedre delen av panelen, ev. räcker det med att sänka marknivån kring byggnaden.

Tak: Rengöring och ommålning av plåttaket. Ur antikvariskt perspektiv bör byggnaden emellertid helst ha lertegeltak.

Fönster: -

Dörrar: Justera dörrbladet på södra fasaden.

Prioritet I: Sänk marknivån. Åtgärda dörrblad och stolpar/reglar, alt avvaxling, i södra fasaden.

Prioritet III: Tak

Kulturhistorisk värdering: Om än tillbyggd och delvis förändrad så har byggnaden drag av schweizerstil och är troligen samtida med den intilliggande trädgårdsvillan. Byggnaden är betydelsefull i gårdsbildningen kring trädgårdsvillan.

Målsättning: Byggnaden bör bevaras med omsorg om byggnadens karaktär och äldre detaljer.

Bild t.v. garaget västra gaveln.

Bild t.h. norra fasaden med tillbyggnad åt öster.

Bild t.v. dekorativ list, rundade locklister och kontursågad taktass.

Bild t.h. Södra fasaden, väggpartierna på sidorna om dörren lutar in mot dörren.

Bild t.v. hög marknivå. Bild t.h. skevt dörrblad.

Byggnad: 7

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Byggnaden ingick i handelsträdgårdens bestånd, troligen för förvaring.

År och genomfört underhåll: 2011 Tak omlagt och reparerat undertak, nya vindskivor.

Nuvarande funktion: Förråd.

Ursprunglig funktion: Förråd.

Grund: Huggen sten, delvis sekundärt pågjuten betong.

Stomme: Trä.

Fasad: Locklistpanel och panel på förvandring och stående slät panel, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med tvåkupigt lertegel.

Fönster: En- och tvåluftsfönster med sex och nio rutor i bågarna.

Dörrar: Bräddörrar, svarta

Status:

Grund: Marknivå hög norra grunden, marken sluttar in mot fasaden. Sekundärt pågjuten betong håller fukt som på sikt kan orsaka rötskador i panel och stomme.

Stomme: Kraftiga rötskador i syllens yttre del i norra väggen. Från insidan är syllan i gott skick.

Fasad: Panel rötskadad utmed norra fasaden

Tak: -

Fönster: Trasigt glas i fönster, kittbortfall och sprucket färgskikt.

Dörrar: Rötskador i bräddörrar södra fasaden p.g.a. en betongtrappa framför dörren som regnvatten stänker upp ifrån.

Åtgärdsbehov:

Grund: Dränering och sänkning av marknivån utmed norra fasaden. Avlägsna betongen.

Stomme: Halvsulning av syll.

Fasad: Panelen kan sågas av i nederkant och ersättas med en vattbräda och liggande fotbräda.

Tak: -

Fönster: Renovering, se separat beskrivning.

Dörrar: Rengör virke och behandla med tjära för bättre skydd mot fukt. Kan behöva upprepas med täta intervaller p.g.a. det utsatta läget. Ev. är skavning med nytt virke nedtill nödvändigt.

Prioritet I-II: Grund/marknivån, Fönster

Prioritet II: Stomme, Dörrar.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har ingått som en viktig del av bebyggelsen som hört till trädgårdsmästeriet och handelsträdgården och berättar om en verksamhet som tidigare bedrivits på Sickelsjö. Byggnaden har bevarad karaktär sedan uppförandetiden.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med hänsyn till dess karaktäristiska drag.

Bild t.v. norra fasaden

Bild t.h. östra gaveln

Bild t.v. södra fasaden

Bild t.h. västra gaveln

Bild t.v. marken sluttar in mot norra fasaden

Bild t.h. norra fasaden, panel och syll är kraftigt rötskadade, hele knivbladet går in i syllen.

Bild t.v. norra väggens syll från insidan visar att än så länge behöver inte hela syllen bytas.

Bild t.h. fönster i renoveringsbehov.

Bilden visar rötskadad del av dörr på södra fasaden.

Byggnad: 8

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1

Historik: Byggnaden ingick i handelsträdgårdens bestånd, troligen för förvaring.

År och genomfört underhåll: 2011 Nya vindskivor. I övrigt har inget underhåll av byggnaden utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Förråd.

Ursprunglig funktion: Förråd.

Grund: Sten, delvis sekundärt pågjuten betong.

Stomme: Trä.

Fasad: Locklistpanel, panel på förvandring och stående slät panel. Avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak, täckt med sinuskorruerad eternit.

Fönster: En- och tvåluftsfönster med sex och nio rutor i bågarna. Flera fönster har välvt överstycke. En av fönsteröppningarna är igensatt med en lucka. Ett par fönster är igensatta.

Dörrar: Bräddörrar, svarta

Övrigt: Skorsten finns på västra takfallet.

Status:

Grund: Marknivå hög kring byggnaden. Sekundärt pågjuten betong håller fukt som på sikt kan orsaka rötskador i panel och stomme.

Stomme: Risk för rötskador i syllen.

Fasad: Skador i panel nedre del kring byggnaden.

Tak: Mosspåväxt på tak, håller fukt vilket kortar eternitens livslängd. Rötskador synliga i undertak, ev. avstannat.

Fönster: Trasigt glas i fönster, kittbortfall och sprucket färgskikt.

Dörrar: Rötskador kan förekomma i bräddörrarnas nederkant p.g.a betongtrappor som regnvatten stänker upp ifrån.

Övrigt: Krona och plåtbeslag över skorsten saknas.

Åtgärdsbehov:

Grund: Dränering och sänkning av marknivån. Avlägsna betongen.

Stomme: Kontrollera syllens status, ev. krävs timmerlagningar.

Fasad: Panelen kan sågas av i nederkant och ersättas med en vattbräda och liggande fotbräda om skador är omfattande.

Tak: Taket rensas från mossa och besiktigas. Trasig eternit ersätts med hela skivor. Komplettera vid behov med nytillverkade mineritskivor.

Fönster: Renovering, se separat beskrivning

Dörrar: Rengör virke och behandla med tjära för bättre skydd mot fukt. Kan behöva upprepas med täta intervaller p.g.a. det utsatta läget. Ev. är skavning med nytt virke nedtill nödvändigt.

Övrigt: Montering av väderskydd eller krona på skorstenen. Se över skicket på plåtbeslagen.

Prioritet I-II: Grund/marknivån, Tak, Fönster, Övrigt: skorsten

Prioritet II: Stomme, Dörrar.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har ingått som en viktig del av bebyggelsen som hört till trädgårdsmästeriet och handelsträdgården och berättar om en verksamhet som tidigare bedrivits på Sickelsjö. Byggnaden har bevarad karaktär sedan uppförandetiden.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med hänsyn till dess karaktäristiska drag och äldre detaljer.

Bild t.v. östra fasaden. Mossbevuxet tak och skorsten utan väderskydd.
Bild t.h. norra gaveln.

Bild t.v. västra fasaden. Mossbevuxet tak.
Bild t.h. södra gaveln.

Bild t.v. Betong på grunden, håller fukt som skadar panel och ev. syll.
Bild t.h. Fönster i behov av renovering.

Bild t.v. hög marknivå vid norra gaveln.

Bild t.h. hög marknivå vid södra gaveln och östra fasaden.

Byggnad: 9

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppförd kring 1920-talet då gården elektrifierades. Ej varit i drift på mycket länge, var ur drift 1977.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk.

Ursprunglig funktion: Transformatorstation.

Grund: Betong

Stomme: Stolpverk.

Fasad: Liggande, spontad panel, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med sinuskorrugerad plåt.

Fönster: Två enluftsfnster med fyra och tre rutor i bågarna.

Dörrar: Bräddörr, röd slamfärg.

Status:

Grund: Hög marknivå.

Stomme: Regelverk.

Fasad: Väderbiten och delvis rötskadad.

Tak: Rostangrepp.

Fönster: Renoveringsbehov och byte av trasigt glas.

Dörrar: Rostangripna bandgångjärn.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån, håll grunden fri från växtlighet.

Stomme: Undersök stommen invändigt.

Fasad: Byt rötskadad panel till lika befintlig.

Tak: Rostskyddsbehandla.

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning.

Dörrar: Rostskyddsbehandla gångjärn, byt ev. rötskadade brädor.

Prioritet I: Grund/marknivå, Stomme

Prioritet I-II: Fönster, Fasad

Prioritet II: Dörr

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har en för uppförandetiden tidstypisk utformning och äldre karaktär. Den är välbevarad ur antikvariskt hänseende. Byggnaden är en symbol för elektrifieringen av Sickelsjö. Transformatorstationen är en byggnadskategori som i äldre tid var mer vanlig men blir allt mer sällsynt i dag på grund av att de inte längre används.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med särskild hänsyn till dess karaktär.

Bild t.v. Västra gaveln

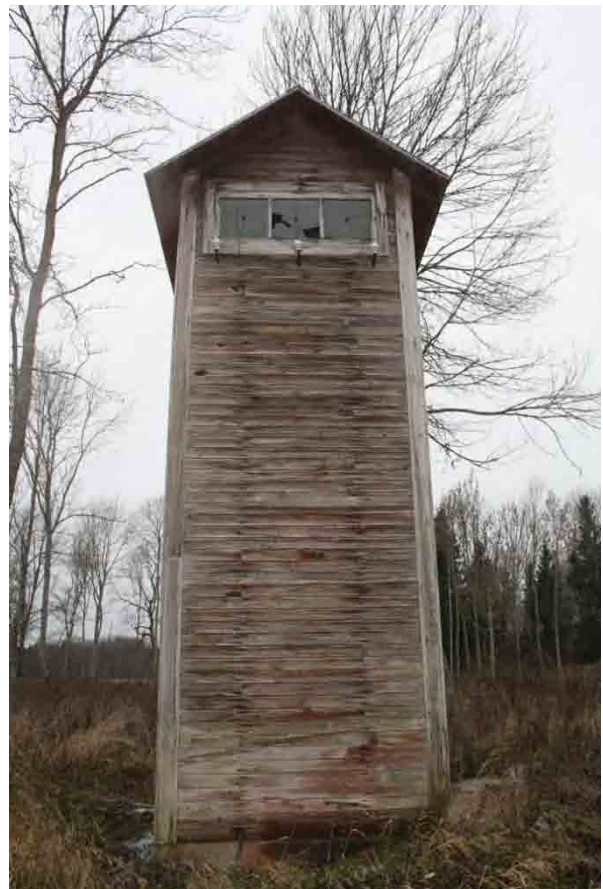

Bild t.h. Östra gaveln

Bild t.v. Norra fasaden.

Bild t.h. Del av norra fasaden, hög marknivå, skador i nederdel av panel.

Byggnad: 10

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Byggnaden ingick troligen i handelsträdgårdens bestånd, ev. för förvaring.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk.

Ursprunglig funktion: Bod.

Grund: Sten

Stomme: Stolpverk

Fasad: Stående slät panel

Tak: Sadeltak, enkupigt lertegel, inrasat

Fönster: Småspröjsat

Dörrar: Bräddörr

Status:

Byggnaden är förfallen, taket inrasat.

Åtgärdsbehov: Se målsättning. Ett ev. bevarande kräver separat noggrann bedömning och åtgärdsplan.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden ligger i anslutning till den tidigare handelsträdgården och utgör en del av den verksamhet som bedrivits.

Målsättning: Byggnaden har inte underhållits på lång tid och förfallet har gått så pass långt att det inte framstår som realistiskt att prioritera en restaurering med tanke på det stora byggnadsbeståndet och det sammantagna behovet av vårdåtgärder.

Förfallen byggnad, nr 10.

Byggnad: 11

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Den östra gaveln pryds av en vindflöjel med årtalet 1773, vilket kan utgöra tillkomsttiden för magasinets äldre del. Tidigare hade byggnaden spåntak.

År och genomfört underhåll: 2011 Läckage har åtgärdats och rötskadat virke har bytts ut i rännal (mot sydöst) samt taket omkring rännaldalen. Ytterligare reparationer av rötskadade bjälkar och stolpar utfördes 2011. Östra takfallet av byggnadsdelen mot söder byttes helt för omkring 20 år sedan.

Nuvarande funktion: Förvaring av virke bl a.

Ursprunglig funktion: Magasin. Har även inhyst tröskverk. Källardelen har inrymt höns och fasaner m.m.

Grund: Knutstenar och plintar av huggen sten och murade av tegelsten.

Stomme: Timmer.

Fasad: Timmer avfärgat med röd slamfärg. Snickerierna är strukna med svart färg.

Tak: Sadeltak som valmats i det nordvästra hörnet. Täckt med en- och tvåkupigt lertegel. Under teglet finns ett spåntak kvar.

Fönster: Småspröjsade, svarta.

Dörrar: Bräddörrarna har dekorativt monterad handhyvlad panel, svartmålade.

Övrigt: Vindflöjel med årtalet 1773 östra gavelspetsen. Rester finns av en vindflöjel på nocken i nordväst.

Status:

Grund: I plintarna av tegelsten har tegel frostsprängts. Murbruk lakas med tiden ur. Plintarna av tegel utgör en svag punkt. En stöttande kubbe av trä under timmerväggen i västra fasaden kalvar inåt nedtill.

Stomme: Fukt samlas intill trappsten på norra fasaden och bakomliggande timmer är rötskadat. Väderbitet och insektsangripet timmer i gaveln mot öster, troligen avstannat.

Fasad:

Tak: Taket är otätt. Takläckage har lett till rötskador och mindre svampangrepp i takfallet och takutsprånget mot vägen i norr. Ett par mindre läckage är även synliga i södra takfallet på den norra byggnadsdelen.

Tegelpannor ligger snett, glipor och spräckta pannor förekommer. Taket böljar även något. Snö låg på taket vid delar av besiktningstillfällena. Nocktäckningen bör ses över, otillräcklig i östra gavelutsprånget.

Fönster: Kittbortfall och flagnande färg, spruckna rutor förekommer. Rötskadat fönsterfoder på södra gaveln.

Dörrar:

Övrigt: Vindflöjlar är angripna av rost, av den i nordväst återstår endast rester.

Åtgärdsbehov:

Grund: Plintar av tegel bör ersättas med plintar av huggen sten. Undersök orsaken till den kalvande träkubben under västra väggen.

Stomme: Skadade delar av timmer kan halvsulas. Håll insektsangrepp i östra gaveln under uppsikt, ev. halvsulning.

Fasad: -

Tak: Taket är inte omlagt på länge. Läkt kan vara uttjänt och rötskadad. Undersök behovet av en omläggning.

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning.

Dörrar: -

Övrigt: Nedtagning av vindflöjlar, en konservator kan behöva anlitas för en korrekt behandling.

Prioritet I: Vindflöjlar i synnerhet den i östra gavelspetsen. Tak.

Prioritet II: Grund, Stomme

Kulturhistorisk värdering: Magasinet har genom sin placering utmed landsvägen ett viktigt läge och är en värdefull del i upplevelsen av Sickelsjöes gårdscentrum med sina äldre bevarade byggnadsmaterial och sin karaktär. Den stora magasinsbyggnaden är en tydlig markering av gårdens välstånd historiskt och den storskaliga jordbruksbedriften.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med antikvariska principer. Underhåll av byggnaden med material och metoder som överensstämmer med byggnadens äldre karaktär. De sedan tidigare plåtklädda takkuporna bör vid kommande underhåll täckas med lertegel. Plåtavtäckta takdetaljer bör utföras på ett hantverksmässigt sätt med äldre metoder.

Bild t.v. norra fasaden.
Bild t.h. västra fasaden

Bild t.v. södra gaveln.
Bild t.h. östra fasaden

Bild t.v. södra fasaden, ett fönster är urplockat p.g.a. renoveringsarbeten.
Bild t.h. östra gaveln

Bild t.v. rostig vindflöjel i öster med årtal 1773. Nocktäckningen är otillräcklig.
Bild t.h. norra takfallet, exempel på spräckt panna

Bild t.v. norra takfallet, exempel på skador i taktegelet
Bild t.h. mindre rötskada med svampangrepp i norra takutsprånget.

Bild t.v. rötskada med svampangrepp i norra takfallet, från insidan.
Bild t.h. mindre rötskada med svampangrepp i södra takfallets östra del, från insidan.

Bild t.v. plint av tegelmurverk under knutkedja i norra väggen, frostsprängda stenar.
Bild t.h. skador i timmer bakom trappsten, norra fasaden.

Bild t.v. stöttande kubbe under västra väggen kalvar inåt.
Bild t.h. vattbräda under fönsterbågar är rötskadad.

Bild t.v. plint av tegelmurverk under nordöstra knuten, frostsprängda stenar.
Bild t.h. skador i timmer i östra gaveln.

Vindflöjel har rostat sönder.

Byggnad: 12

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1

Historik: 1800-tal. Under byggnaden finns ingång till källare som delvis ligger under byggnaden och delvis under marken framför, söder om, byggnaden. Källaren är troligen äldre än lidret.

År och genomfört underhåll: Årtal oklart, små åtgärder av golvet innanför dörrarna. Löpande underhåll av tak har utförts.

Nuvarande funktion: Lider och förråd.

Ursprunglig funktion: Lider och källare, harvbod.

Grund: Murverk av sten samt plintar av sten. Källare under hus, stort tunnvalv av huggen sten.

Stomme: Stolpverk.

Fasad: Stående slät panel och locklistpanel, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med tvåkupigt lertegel, lagningar med plåt.

Fönster: Enlufts-fönster med 12 rutor i bågen, vitmålade.

Dörrar: Skjutdörrar utmed södra väggen, samt brädportar, svartmålade. Bräddörrar till inlastningsluckor till vinden, svarta. En välvd brädport till källare under byggnad, omålad.

Övrigt: Byggnadens är uppförd i en sluttning.

Status:

Grund: Källarens mur under byggnaden har trycks ut mot norr. På grund av sluttningen kan ett vattentryck finnas i marken från söder. Detta kan i så fall få konsekvenser vid temperatur-skillnader och tjäle. Stenarna i källargrunden under byggnaden är gröna av alger vilket indikerar att klimatet är fuktigt. Sprickbildningar finns i den murade grunden, västra gaveln. Plintar under stolpar behöver ses över.

Stomme: Vid förändringar i gårdens maskinpark under 1900-talet behövdes bredare utrymmen för förvaring av stora fordon varför stråvor mellan stolpar och delar av bärlinor under byggnaden tagits bort. Detta har fått till följd att tyngdkrafter inte längre fördelas på det sätt som byggnaden är konstruerad för. Takbärande stolpar inne och under byggnaden kalvar åt olika håll. Under byggnaden har en bärlina brutit.

Fasad: Panelbrädor saknas i norra fasaden.

Tak: Snö låg på taket vid besiktningstillfället. Tegeltaket är otätt. Tegelpannor ligger snett och vissa saknas. Pannor glipar, troligen finns spräckta pannor. I norra takfallet finns omfattande skador och kraftiga rötskador i takutsprång. Sett från insidan finns rötskador i båda takfallen med rötskador i takkonstruktionen och i bjälklag på flera ställen i byggnaden.

Fönster: Kittbortfall och flagnande färg.

Dörrar: På södra fasaden finns en skjutportar och brädportar samt öppning i frontespiser. Dörrblad hänger ut från fasaden.

Åtgärdsbehov:

Grund: Problemen med ev. vattentryck och fukt i källaren måste utredas snarast. Byggnadens grundläggning behöver översyn överlag, ev. har plintar under stolpar sjunkigt.

Stomme: Analys av byggnadens statik och utförligt åtgärdsprogram bör tas fram snarast av fackman. Reparation av rötskadade delar av bjälklag och stolpar.

Fasad: Laga panel i norra fasaden.

Tak: Taket i behov av omläggning. Rötskadade delar av takkonstruktion byts ut.

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning.

Dörrar: Justera portar

Prioritet I: Grund - utreda orsak och åtgärd angående fukten i källaren och grunden samt åtgärdsförslag till restaurering av byggnadens stomme. Takomläggning.

Prioritet II: Fönster

Prioritet III: Fasad, Dörrar

Kulturhistorisk värdering: Magasinet har genom sin placering utmed landsvägen ett viktigt läge och är en värdefull del i upplevelsen av Sickelsjös gårdscentrum med sina äldre bevarade byggnadsmaterial och sin karaktär. Byggnaden berättar om områdets och gårdens jordbruksbedrift.

Målsättning: Bevarande av byggnaden. Underhåll av byggnaden bör helst ske med material och metoder som överrensstämmer med byggnadens äldre karaktär.

Bild t.v. södra fasaden. Bild t.h. västra gaveln.

Bild t.v. norra fasaden

Bild t.h. interiört, stolpar kalvar åt olika håll och rötskada finns i bjälklaget.

Bild t.v. och bild t.h. takläckage i södra takfallet.

Bild t.v. takläckage i norra takfallet.
Bild t.h. skador i norra takfallet.

Bild t.v. grundmur med ingång till jordkällare under byggnaden. Stenarna är gröna av alger p.g.a. fukt.
Bild t.h. bärlinor och strävor är borttagna

Bild t.v. bärlinor och strävor är borttagna, byggnaden kalvar.
Bild t.h. bärlinor och strävor är borttagna

Bild t.v. bärlina under byggnaden har brutit.
Bild t.h. stolpe med skador nertill.

Byggnad: 13

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Ladugården stod färdig 1890. Har ej använts som ladugård på ca 100 år.

År och genomfört underhåll: 1970-tal Tak omlagt med plåt, tidigare tegel med spånundertak.

Nuvarande funktion: Förvaring av utsäde, maskiner mm.

Ursprunglig funktion: Ladugård.

Grund: Huggen sten.

Stomme: Trä.

Fasad: Pärlspont och stående slät panel, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med trapetskorrugerad plåt.

Fönster: En-, två-, tre- och fyralufts-fönster med åtta rutor per båge. Vita.

Dörrar: På norra gaveln finns en skjutport, en bräddörr samt öppning i gavelspets, igensatt med masonitskivor.

Stora brädportar på östra fasaden samt två mindre brädportar med två dörrblad och överljus finns på västra fasaden. Två brädportar med två dörrblad och överljus finns även på västra fasaden. Samtliga dörrar är svarta.

Övrigt: Flertalet små ventilationsöppningar finns i fasaderna.

Lastbrygga vid norra gaveln av betong. Vid västra fasaden, norra delen, finns en gjuten betongkonstruktion.

Status:

Grund: Marken sluttar in mot byggnaden utmed östra fasaden.

Stomme: På grund av att bjälklaget till övre våningen sågats av kalvar övre delen av väggarna utåt.

Takläckage har gett upphov till rötskador i takkonstruktion och takbärande stolpar samt bjälklag vid nordvästra knuten och på flera ställen i östra väggen och bjälklag mot östra väggen.

Rötskadad syll finns i norra väggen, troligen förekommer flertalet rötskador i östra väggens syllar till följd av problem med vattenavrinning och den inåtsluttande marken. Syllen bör undersökas.

Fasad: Vid norra gaveln finns fuktskador i panel och brädor saknas i gavelröstet.

Utmed hela östra fasaden finns kraftiga rötskador, främst i nedre delen av panelen, till följd av problem med avledning av dagvatten från de stora takfallen samt inåtsluttande mark. I östra fasaden har överstycket i ett foder kring en ventilationsöppning släppt från underlaget.

Del av vattbräda över dekorativt listverk i östra och södra fasaderna saknas. En del av de spetsformade brädbitarna i den dekorativa listen har lossat på östra och södra fasaderna.

Vattbrädor i nedre del av panelen är rötskadad på flertal ställen och saknas ställvis. I södra gavelröstet saknas brädfodring i f.d. fönster- eller ventilationsöppning.

Vid västra fasadens norra del finns rötskador i panelen p.g.a. fukt från pågjuten betongkonstruktion.

Tak: Takplåten har släppt vid nocken i södra delen av byggnaden. Hängränna saknas vid frontespisens norra takfall. Vindskivor är utjänta och rötskadade.

Sett från insidan finns flertalet rötskador i östra takfallet med kraftiga rötskador till följd. Ev. är täckning mellan tak och silo otillräcklig, se över.

Fönster: Spruckna rutor, kittbortfall och flagnande färg. En fönsterbåge saknas i östra gaveln.

Dörrar: Öppning i norra gavelspetsen, som är igensatt med masonitskivor, saknar delvis täckning. På västra fasaden saknar ett dörrblad brädning i nedre delen.

Övrigt: Lastbryggan och betongkonstruktionen vid norra gaveln respektive västra fasaden har gjutits direkt mot grunden och väggen. Betongen håller fukt och är skadlig för panel och stomme.

Åtgärdsbehov:

Grund: Dränering behövs utmed östra fasaden.

Stomme: Separat åtgärdsförslag tas fram av fackman för restaurering av det avsågade bjälklaget.

Utred omfattningen av skador i syllar och bjälklag. Räkna med omfattande timmerlagningar.

Fasad: Skarva rötskadade panelbrädor, vissa kan helt behöva bytas. Nytt virke skall ha samma utförande som befintlig panel.

Fäst löst sittande foderbrädor och listverk. Montera nya foder och listverk där det saknas, kopiera tidigare utförande. Montera nya vattbrädor där de saknas eller är rötskadade.

Tak: Översyn av taket som helhet. Det är länge sedan taket lades. Ev. tränger vatten in i spik eller skruvhål. Byt uttjänta och skadade vindskivor. Reparationer i takkonstruktionen är nödvändiga. Montera hängrännor där det saknas för vattenavledning.

Fönster: Fönsterreovering, se separat beskrivning.

Dörrar: Lagning av dörrblad.

Övrigt: Ev. kan väderskydd anordnas vid lastbryggan och betongkonstruktionen vid norra gaveln respektive västra fasaden.

Prioritet I: Grund, Stomme, Tak

Prioritet II: Fönster, Fasad, Övrigt: lastbryggan mm

Prioritet III: Dörr

Kulturhistorisk värdering: Ladugården är uppförd i en tid då jordbruket och gårdens djurhållning utvecklades och effektiviserades. Genom dess placering utmed landsvägen är byggnaden en värdefull del i upplevelsen av Sickelsjöes gårdscentrum med sina äldre bevarade byggnadsmaterial och sin karaktär.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med antikvariska metoder så långt det är möjligt. Underhåll av byggnaden bör helst ske med material och metoder som överrensstämmer med byggnadens äldre karaktär. Hänsyn bör tas till byggnadens många tidstypiska detaljer.

Bild t.v. östra fasaden.

Bild t.h. södra gaveln.

Bild t.v. västra fasaden.

Bild t.h. norra gaveln.

Bild t.v. skadade vindskivor i södra gaveln.

Bild t.h. fönster i behov av renovering.

Bild t.v. trasigt glas i fönster och foder till ventilation har släppt.

Bild t.h. skador i listverk.

Bild t.v. skador i panel och troligen syll bakom betongkonstruktion på västra fasaden.
Bild t.h. syll kraftigt skadad, ev. insektsangrepp, norra fasaden vid lastbryggan.

Bild t.v. takplåt har släppt vidnock.
Bild t.h. hängrännor saknas, östra takfallet.

Bild t.v. rötskador nertill under takutsprång där hängrännor saknas, se bild ovan.
Bild t.h. utrymme mellan byggnad 13 och 15, kraftiga fuktskador i väggen.

Bild t.v. rötskador i östra väggen mellan byggnad 13 och 15.

Bild t.h. utrymme mellan byggnad 13 och 15. Ladugårdsväggen kalvar ut i övre delen.

Bild t.v. ladugårdsväggen kalvar ut i övre delen.

Bild t.h. avsågat bjälklag interiört.

Bild t.v. rötskador i bjälklag i östra delen

Bild t.h. rötskada i östra takfallet.

Byggnad: 14

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Byggnadens äldsta del är uppförd i sten och tegel och påbörjades redan 1762. Byggnaden har senare byggts till, t. ex. 1898. Över en dörr finns årtalen 1762 - 1898 och 1945 inskrivna. Byggnaden var i bruk som ladugård för kalvar fram till tidigt 1980-tal då mjölkproduktionen lades ned.

År och genomfört underhåll: 2009-10 Flertalet fönster renoverades.

Nuvarande funktion: Fårhus och förråd.

Ursprunglig funktion: Stall, ladugård för kalvar.

Grund: Huggen sten.

Stomme: Murverk av sten och tegel samt stolpverk.

Fasad: Puts i minst tre olika skikt varav det understa lagret är en kalkputs och yttersta utgörs av cementputs. Utförandet varierar på olika fasader, södra fasaden har i huvudsak kalkputs. Putsen är avfärgad i vitt. Stående slät panel och panel på förvandring, röd slamfärg. Del av östra gaveln har klätts in med plåt.

Tak: Sadeltak, täckt med sinuskorrugerad eternit.

Fönster: En- och treluftsfönster med fyra och sex rutor per båge.

Dörrar: Bräddörrar, svarta

Övrigt: Ventilationsöppningar i fasaden med dekorativa foder.

Status:

Grund: Marknivån hög vid södra, östra och norra fasaden.

Stomme: Vid putssläpp finns frostsprängningar i murverk av tegel.

Fasad: Putssläpp östra gaveln. Puts suger fukt och frostsprängs där marknivån är hög. Lagningar har utförts med cementputs på flertal ställen.

I stalden i väster är marknivån hög och nedre del av panel och stomme är delvis skadade. Risk finns för skador i stommen framöver om inget görs. Väderbiten panel i västra gaveln och lösa brädor.

Tak: Vindskivor delvis bortfallna och rötskadade.

Fönster: Kittbortfall och flagnande färg i fönster i staldens västra och södra fasad. Rutor saknas och hörnjärn har rostangrepp.

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån.

Stomme: Lagningar av murverk, bör utföras med tegelsten enligt samma dimension som befintlig. Murbruket skall vara kalkbruk.

Fasad: Cementhaltig puts knackas ned, se separat beskrivning angående puts. Äldre bevarad puts behålls. Putslagningar utförs med kalkputs.

Skarva rötskadad panel, fäst löst sittande panel.

Tak: Montera vindskivor, gamla vindskivor bör tjäna som förlaga till nya avseende dimensioner och utförande.

Fönster: Fönsterreovering, se separat beskrivning. Rostskyddsbehandla hörnjärnen.

Dörrar: -

Prioritet II: Grund, Stomme, Fasad, Tak, Fönster.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden hör till gårdens äldre byggnadsbestånd och har äldre bevarad karaktär. Den ligger tillsammans med övriga stora ekonomibygnader synliga från landsvägen och är en värdefull del i upplevelsen av Sickelsjös gårdscentrum.

Målsättning: Byggnaden bör hanteras med antikvariska metoder och vid underhåll bör material anpassas till byggnadens karaktär. Plåten på östra gaveln bör tas bort och ersättas med material som bättre överrensstämmer med byggnaden.

Bild t.v. östra gaveln.

Bild t.h. södra fasaden.

Bild t.v. östra delen av södra fasaden. Bild t.h. västra delen av södra fasaden.

Bild t.v. västra gaveln. Bild t.h. del av norra fasaden.

Bild t.v. putssläpp östra gaveln.

Bild t.h. putssläpp och olika skikt av puts, östra gaveln.

Bild t.v. frostsprängt tegel östra fasaden.

Bild t.h. hög marknivå södra fasaden.

Bild t.v. fönster i behov av renovering, västra gaveln.

Bild t.h. slyuppslag västra delen av norra fasaden.

Bild t.v. rötskadad vindskiva, östra gaveln av stalden.

Bild t.h. risk för framtida rötskador, stalden, södra fasaden.

Byggnad: 15

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppförd 1977. Ersatte en ekonomibygnad som brann ner. Den var ritad av Albert Teodor Gellerstedt och uppförd i liknande stil som trädgårdsvillan.

År och genomfört underhåll: -

Nuvarande funktion: Spannmålstork och silo, använts av arrendatorn.

Ursprunglig funktion: Spannmålstork och silo.

Grund: Betong

Stomme: Stål

Fasad: Trapetskorrugerad plåt

Tak: Sadeltak, trapetskorrugerad plåt. Mycket flackt tak på östra bygnadsdelen

Fönster: -

Dörrar: Skjutportar av plåt/metall.

Övrigt: Äldre bevarad del av tidigare byggnad på platsen.

Status:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: Algpåväxt på plåt i nederkant.

Tak: -

Fönster: -

Dörrar: -

Övrigt: -

Åtgärdsbehov:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: Tvätta fasaden.

Tak: -

Fönster: -

Dörrar: -

Övrigt: -

Prioritet III: Fasad

Kulturhistorisk värdering: -

Målsättning: Den äldre bevarade delen av den tidigare byggnaden på platsen är en intressant detalj som bör bevaras om möjligt. Byggnaden ligger väl synlig i gårdscentrum. Ev. bör alternativ exteriör utformning övervägas vid ett framtida underhåll. Byggnadsmaterial som är mindre iögonfallande än den nuvarande skulle vara att föredra i den i övrigt kulturhistoriskt värdefulla miljön.

Bild t.v. Fasad mot nordväst

Bild t.h. Gavel mot nordöst.

Bild t.v. Fasad mot sydöst

Bild t.h. Äldre bevarad byggnadsdel av fasad till en tidigare byggnad, nordvästra fasaden.

Byggnad: 16

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Byggnaden uppförd 1896. I övre våningen inrymdes sadelkammare.

År och genomfört underhåll: ca 2010 Reparation av takkonstruktion och delar av stommen samt takomläggning.

Nuvarande funktion: Vattentorn.

Ursprunglig funktion: Vattentorn och sadelkammare.

Grund: Huggen sten, sekundärt pågjuten betong.

Stomme: Tegel.

Fasad: Rött tegel.

Tak: Svängt pyramidtak, täckt med takpapp. Kontursågade taktassar.

Fönster: Enlufts-fönster med sex rutor per båge. Svarta.

Dörrar: Dörr med träpanel, svartmålad.

Övrigt: Belägen på en höjd.

Status:

Grund: Sekundära pågjutningen av betong tätar grunden och en hylla har bildats där vatten riskerar ta sig in i murverket.

Stomme: Sättningar och sprickor i byggnadshörn.

Fasad: Lagningar i sprickor utförda med cementbruk

Tak: -

Fönster: Fönsterbleck rostangripna

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Håll grunden under uppsikt. Om betongen orsakar skador bör den knackas bort.

Stomme: Utred om sättningarna är pågående eller avstannade, t. ex. genom ”gipsspion”, se separat beskrivning angående puts.

Fasad: I fyllnad av sprickor i murbruksfogar skall utföras med kalkbruk.

Tak: -

Fönster: Rostskyddsbehandla och måla fönsterbleck.

Dörrar: -

Prioritet II: Grund, Stomme, Fönsterbleck

Prioritet III: Fasad

Kulturhistorisk värdering: Uppförandet av vattentornet och grävandet av vattenledningen till herrgårdsbyggnaden och ekonomibyggnaderna var ett arbetsföretag av stor betydelse i gårdens utveckling. Vattentorn i herrgårdsmiljöer är en sällsynt byggnadskategori eftersom de idag inte används, vilket förstärker byggnadens kulturhistoriska värde. Byggnaden har en äldre bevarad karaktär med byggnadsmaterial och proportioner sedan byggnadstiden. Byggnaden ligger högt och väl synligt i bebyggelsemiljön.

Målsättning: Bevarande med antikvarisk utgångspunkt.

Bild t.v. östra fasaden.

Bild t.h. södra fasaden.

Bild t.v. östra fasaden, sprickor i hörn och äldre sprickor lagade med cementbruk.

Bild t.h. södra fasaden, sprickor lagade med cementbruk.

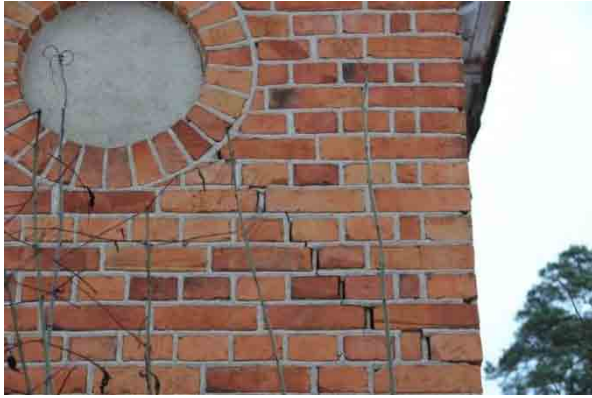

Bild t.v. spricka i västra fasaden.

Bild t.h. rostangripet fönsterbleck.

Byggnad: 17

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppförd på 1800-talet. Bostad och elevhushåll för gårdens lantbrukselever, upphörde 1950-tal. Man hade en hushållerska som lagade mat.

År och genomfört underhåll: Början av 1990-tal lades plåttak. Tegelpannor tidigare. Skorsten över nock nedtagen.

Nuvarande funktion: Del av byggnaden används som personalutrymme och jaktstuga.

Ursprunglig funktion: Elevhushåll, bostad och kök.

Grund: Huggen sten.

Stomme: Timmer.

Fasad: Pärlspont och dubbelfasspont, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med tegelimiterande sinuskorrugerad plåt.

Fönster: 2 och 3-lufts-fönster med 6 till 2 rutor på båge. Små triangulära vindsfönster på gavlarna. Blåst fönsterglas.

Dörrar: Två pardörrar med överljusfönster, panelade med handhyvlade brädor. Gulmålade.

Status:

Grund: I grunden på norra sidan ligger stenar ur läge. Sentida fogningar med cementbruk förekommer. Ev. grävlingbo under byggnaden.

Stomme: Vid sydöstra knuten har syllarna gått isär och syllan mot söder ligger troligen mot marken. Rötskador kan förekomma.

Fasad: Rötskador i knutbrädor vid sydöstra knuten. Panelen är väderbiten på östra gaveln, vattbrädan över fönstret på gavelspetsen har troligen inte tillräcklig lutning, snö och regn blir liggande och skador uppstår i panelen.

Tak: Takplåtens färg är urblekt och färgbortfall förekommer. Takplåten har för kort utskjut över takfotsbräda på frontespis, takfall mot väster. Takfotsbrädan blir missfärgad av fukt, risk finns för rötskador framöver.

Fönster: Fönsterglas trasigt i norra fasaden, färg spricker upp, kittbortfall. Fönstersnickerier -tidigare färgtyp? Fönsterbleck rostangripna. i behov av rostskyddsbehandling och ommålning.

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Korrigera stenar i grunden, ev. fogningar görs med hydrauliskt kalkbruk. Avlägsna ev. grävlingar på lämpligt sätt.

Stomme: Undersök orsaken till skadan. Ev. rötskador i timret huggs bort och nytt virke skarvas i. Stockar kan behöva knutas ihop på nytt.

Fasad: Om rötskadorna är omfattande kan brädorna behöva skarvas nedtill. Åtgärda lutningen på vattbrädan för att motverka fortsatta skador.

Tak: Risk finns för rostangrepp i takplåt där skyddande färgskikt saknas. Håll under uppsikt.

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning. Fönsterbleck är i behov av rostskyddsbehandling och ommålning.

Dörrar: -

Prioritet I: Stomme, Fönster,

Prioritet I-II: Grund

Prioritet III: Fasad, Tak

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden ligger synlig från landsvägen och är en värdefull del i upplevelsen av Sickelsjös gårdscentrum. Byggnaden har trots plåttaket en värdefull äldre karaktär och flera traditionella byggnadsmaterial.

Målsättning: Bevarande av byggnaden och hänsyn bör tas till dess karaktär och äldre byggnadsdetaljer så som dörrar med handhyvlad panel, munblåst fönsterglas m.m. Vid en ev. framtida omläggning av taket är det, ur antikvariskt hänseende, önskvärt att skorstenarna över nock muras upp samt att taket åter läggs med lertegel.

Bild t.v. södra fasaden och östra gaveln.

Bild t.h. södra fasaden och västra gaveln.

Bild t.v. västra gaveln.

Bild t.h. östra gaveln.

Bild t.v. norra fasaden.

Bild t.h. fönster med mun blåst glas. Renoveringsbehov. Oklar färgtyp.

Bild t.v. fönsterbleck i behov av rostskyddsbehandling och ommålning,

Bild t.h. mindre skador i panel ovan fönster på östra gaveln.

Bild t.v. takplåt med flagnande och urblekt färg.

Bild t.h. risk för rötskada, plåt har ej tillräckligt utskjut över takfotsbräda.

Bild t.v. och bild t.h. vid sydöstra knuten har syllarna gått isär och syllen mot söder ligger troligen mot marken.

Bild t.v. östra gaveln, mot norr, lagningar med cement.

Bild t.h. norra fasaden, mot öster, grundstenar ur läge, ev. orsakad av grävlingar.

Byggnadsbeskrivningar 18-40

Byggnad: 18

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppförd 1814, ombyggd 1910 efter en brand. Bl.a. tillkom tillbyggnader på gavlarna.

År och genomfört underhåll: 2001 Reparationer av fasad samt takreparation och viss omläggning, framsida omlagt.

Nuvarande funktion: Bostadshus.

Ursprunglig funktion: Förvaltarbostad.

Grund: Huggen sten.

Stomme: Timmer.

Fasad: Spritputsad och avfärgad i en gul kulör. Vita slätputsade hörn och fönster- och dörrromfattningar.

Tak: Sadeltak täckt med enkupigt lertegel.

Fönster: 1 luft 2-3 rutor samt småspröjsade i övre delen.

Dörrar: Entrédörren mot söder är en pardörr med diagonalt ställda, hyvlade brädor. Avlutade och lackade. En dörr på vardera gavel och en dörr på norra fasaden. Spegeldörr samt panelade, grönmålade .

Övrigt: Dekorativa putsade skorstenar. Dekorativa vindskivor.

Status:

Grund: Sprickor i grunden norra fasaden.

Stomme: -

Fasad: Missfärgningar p.g.a. fukt nordöstra ”knuten”. Spricka i puts nordvästra knuten.

Tak: Invid rännviden vid frontespisen, på södra takfallet mot öster, ligger tegelpannor ur läge. På östra delen av södra takfallet är en tegelpanna ur läge. Vattbräda uttjänt och sprucken på södra takfallets västra gavel. På västra delen av norra takfallet finns glipa mellan tegelrader. Sprucken panna finns på östra takfallet, på frontespis mot norr. En tegelpanna är långt uppdragen i nedersta raden på norra takfallets östra del.

Ståndskiva saknas mellan tak och mot ”fasad” på frontespis och takkupa, främst synligt på norra takfallets västra del.

Fönster: Kittbortfall och färg flagnar.

Dörrar: -

Övrigt: Färg flagnar på hängränna och stuprör.

Altangolv vid östra gaveln har sprickor i betonggolvet. Räcket kring altanen har färgbortfall och rostangrepp.

Åtgärdsbehov:

Grund: Lagning av sprickor med hydrauliskt kalkbruk.

Stomme: -

Fasad: Tvätta av missfärgningar och avfärga vid behov. Lagningar av sprickor i puts utförs med kalkpasta.

Tak: Översyn av taket och korrigeringar av pannor samt byte av trasiga pannor. Uttjänt vattbräda byts mot ny med den gamla som förlaga av tätvuxet kärnvike av furu. Utred behov av ev. ståndskena.

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning.

Dörrar: För ett historiskt korrekt utseende bör den omålade entrédörren vara målad med linoljefärg. Framtagande av kulör kräver fördjupad utredning.

Övrigt: Målning av hängränna och stuprör.

Reparera betonggolvet. Rostskyddsbehandla räcket och måla.

Prioritet I: Tak

Prioritet II: Fönster

Prioritet III: Grund, Fasad Övrigt: altan och hängrännor.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är en del av Sickelsjös äldsta byggnadsbestånd. Som förvaltarbostad utgör den en del i en helhetsmiljö kring Sickelsjö med herrgårdsbyggnad, tjänstebostäder, torp och ekonomibyggnader. Byggnaden har välbevarat uttryck och karaktär från ombyggnadstiden kring 1910 och byggnadsmaterial samt färgsättning som är typisk för gården. Förvaltarbostaden är genom sin placering utmed landsvägen en värdefull del i upplevelsen av Sickelsjös gårdscentrum.

Målsättning: Byggnaden bör underhållas med antikvariska metoder. Bibehåll byggnadens material och färgsättning. Hänsyn bör tas till byggnadens karaktärskapande detaljer.

Bild t.v. södra fasaden.

Bild t.h. södra fasaden.

Bild t.v. veranda och entrédörr.

Bild t.h. östra gaveln, uteplats med betonggolv och rostigt smidesräcke.

Bild t.v. norra fasaden.

Bild t.h. västra gaveln.

Bild t.v. tegelpanna vid rännedal ej på plats.

Bild t.h. södra takfallets västra vattbräda är uttjänt.

Bild t.v. norra takfallet, pannor glipar och ståndsivor mot fasad saknas.
Bild t.h. östra takfallet på frontespis mot norr, spräckt tegelpanna.

Bild t.v. tegelpanna ur läge och ståndsivor mot fasad saknas, södra takfallet.
Bild t.h. fönster i behov av underhåll.

Byggnad: 19

Historik: Uppförd 1752.

År och genomfört underhåll: 2007-8 Tak omlagt mot öster, vindskivor tjärades samtidigt.

Nuvarande funktion: Förråd.

Ursprunglig funktion: Visthusbod.

Grund: Plintar av sten.

Stomme: Timmer med utknutar. Syllen har trapetsoid form.

Fasad: Timmer samt kilsågad locklist- och lockpanel, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak, täckt med enkupigt lertegel. Dekorativt sågade vindskivor

Fönster: Ingensatta. Galler i fönsteröppning i östra fasaden.

Dörrar: Bräddörrar med diagonalt ställda hyvlade brädor. Inlastningslucka till vind i likadant utföradande. Svarta.

Övrigt: Intimrat golv. Spikar mellan de upp bärande stolparna och byggnaden hindrar möss och råttor att klättra upp och in byggnaden. Körbro av kallmurad sten leder upp till dörrarna på södra gaveln.

Status:

Grund:-

Stomme: -

Fasad: -

Tak: Ev. innanrutten takås av granvirke, synligt i södra gaveln. Granvirke ruttar inifrån och ut och en skada kan därför ta lång tid att upptäcka.

Fönster: Rostangripet galler i fönsteröppning i östra fasaden.

Dörrar: -

Övrigt: -

Åtgärdsbehov:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: -

Tak: - Kontrollera takåsarna, knacka och lyssna, ihåligt ljud tyder på skada.

Fönster: Rostskyddsbehandla galler, ev. med rå linolja efter borstning och rengöring.

Dörrar: -

Övrigt: -

Prioritet II: Tak och Fönster

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är en av gårdens äldsta och har proportioner sedan byggnadstiden. De äldre materialen och ytskikten ger en upplevelse av äkthet och ålder. Boden visar på ett äldre byggnadsskick och om äldre tiders hushållning och livsmedelsförvaring. Byggnaden är genom sin placering utmed landsvägen en värdefull del i upplevelsen av Sickelsjös gårdscentrum.

Målsättning: Bevarande med hög antikvarisk målsättning. Underhåll med traditionella material och metoder. Hänsyn bör tas till byggnadens äldre bevarade panel och handhyvlade dörrpaneler.

Bild t.v. Boden ligger invid landsvägen. Bild t.h. Östra fasaden.

Bild t.v. Kallmurad körbro.

Bild t.h. Södra gaveln.

Bild t.v. Norra gaveln. Bild t.h. Västra fasaden.

Bild t.v. Ev. innanrutten takås, södra takutsprånget.

Bild t.h. Södra gaveln. Rostangripna galler i östra fasadens fönster.

Bild t.v. Spikar som skydd mot möss.

Bild t.h. Knutbrädor anpassade efter syllens trapetsoida form.

Byggnad: 20

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1

Historik: Uppförd i slutet av 1800-talet. Herman Bhem uppförde byggnaden som gästflygel för bl.a. kavaljerer till hans systrar. Byggnaden var bebott fram till slutet av 1970-talet.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Förråd.

Ursprunglig funktion: Kavaljersflygel. Arbetarbostad.

Grund: Stengrund, sekundär gjutning vid betong i norra gaveln.

Stomme: Trä.

Fasad: Pärlspont avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak med valmade gavelspetsar, täckt med tvåkupigt lertegel. Kontursågade taktassar och södra gavelns vindskivor.

Fönster: En- och tvåluftsfönster med två till sex rutor per båge. Munbläst glas.

Dörrar: Panelade dörrar och garageport, svarta.

Övrigt: Putsad skorsten. Betongplatta finns till en tidigare veranda vid västra fasaden.

Status:

Grund: -

Stomme: Garageport upptagen i norra gaveln och betonggolv har gjutits. Oklart om tillräcklig avvaxling har gjorts i väggen kring porten, sättning kan anas. Syllen är avsågad vid öppningen. Västra delen av syllen är angripen av skadeinsekter och saknar bärighet.

Fasad: Rötskador finns nedtill i panelen som ligger dikt an mot gjuten betongplatta på västra fasaden. Fotbräda i panelen har släppt från syll på norra gaveln.

Tak: Tegelpannor glipar och vissa ur läge, frostsprängda och spruckna pannor förekommer. Mosspåväxt. Kraftiga rötskador synliga i takutsprång och takfotsbräda.

Fönster: Kittbortfall och färg flagnar. Trasig ruta i fönster på övre våningen på västra fasaden.

Dörrar: -

Övrigt: Betongplattan till den tidigare verandan har spruckit.

Åtgärdsbehov:

Grund: -

Stomme: Kontrollera avvaxlingen i norra gaveln. Ny syll behövs i västra delen, tätskikt behövs mellan syll och betonggolvet.

Fasad: Ersätt rötskadad panel i västra fasaden med ny panel enligt likadant utförande som befintlig panel. Fäst fotbräda i ny syll på norra fasaden.

Tak: Takomläggning, med tvåkupigt lertegel.

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning.

Dörrar: -

Övrigt: Avlägsna betongplatta framför västra fasaden.

Prioritet I: Tak, Stomme

Prioritet II: Fasad, Fönster, Övrigt: betongplatta

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har en intressant historia genom skiftande användning från kavaljersflygel till arbetarbostad. Byggnaden är genom sin placering intill landsvägen en värdefull del i upplevelsen av Sickelsjöes gårdscentrum med sina äldre bevarade byggnadsmaterial och sin karaktär.

Målsättning: Bevarande med hög antikvarisk målsättning. Underhåll med traditionella material och metoder. Särskild hänsyn bör tas till byggnadens fönster, taktassarna och de dekorativa vindskivorna.

Bild t.v. västra fasaden.

Bild t.h. södra gaveln.

Bild t.v. östra fasaden.

Bild t.h. norra gaveln.

Bild t.v. västra takfallet. Skador i tegeltaket.

Bild t.h. södra takfallet. Skador i tegeltaket.

Bild t.v. och bild t.h. södra takfallet. Skador i takutsprång.

Bild t.v. fönster i behov av renovering, munblåst glas.

Bild t.h. betonggolv med sprickor framför västra fasaden

Bild t.v. skador i panel mot betong, västra fasaden.

Bild t.h. västra delen av norra gaveln. Betonggolv har gjutits mot timret. Syllen är avsågad vid öppningen. Syllen är angripen av skadeinsekter och saknar bärighet. Fotbräda har släppt.

Västra delen av norra gaveln. Syllen är avsågad vid öppningen. Syllen är angripen av skadeinsekter och saknar bärighet. Fotbräda har släppt.

Byggnad: 21

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppskattningsvis uppförd i början av 1900-talet. På fasaden stod tidigare *Automobilstall*. Tidigare ägare Herrman Behm var tidig med flera tekniska innovationer och skaffade även bil tidigt. En smörjgrop fanns tidigare som nu är igenfylld.

År och genomfört underhåll: 2001 Putsarbeten. Kring 1970-tal lades med järnplåt på taket, målades med giftig färg (muntlig uppgift Gunnar Eriksson 2012-11-30).

Nuvarande funktion: Garage.

Ursprunglig funktion: Automobilstall.

Grund: Gjuten.

Stomme: Murverk

Fasad: Spritputs och träpanel, avfärgad i gult och rött.

Tak: Sadeltak täckt med sinuskorrugerad plåt.

Fönster: 2 lufter med 6 rutor. Småspröjsat runt fönster i södra gavelspetsen., gröna.

Dörrar: Tre moderna garageportar av metall, svarta.

Status:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: Några panelbrädor samt delar av vattbräda saknas i norra gaveln.

Tak: Rostangrepp. Hål i plåten i östra takfallet.

Fönster: -

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: Montera ny vattbräda och laga panelen.

Tak: Översyn av takyta och skador i plåten. Rostskyddsbehandling och ommålning med lämplig färg med tanke på tidigare använd färgtyp.

Fönster: -

Dörrar: -

Prioritet I: Översyn av tak och lagning av hål

Prioritet II: Rostskyddsbehandla takytan. Laga vattbräda och panel.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden ingår i sammanhållen bebyggelsemiljö vid Sickelsjöes gårdscentrum. Den är uppförd i en byggnadsstil och har byggnadsmaterial samt färgsättning som är typisk för gården. Uppfördes för specifikt syfte som automobilstall i samband med att bil införskaffades.

Målsättning: Bibehåll byggnadens material och färgsättning. Vid ett ev. framtida byte av portarna rekommenderas att använda material och utförande som bättre stämmer överrens med byggnadens karaktär och uppförandetid.

Bild t.v. garaget södra gaveln.

Bild t.h. östra fasaden.

Bild t.v. västra fasaden.

Bild t.h. norra gaveln i bild syns avsaknad av ett par panelbrädor samt vattbräda i gavelspets.

Bild t.v. östra takfallet med rostangrepp.

Bild t.h. östra takfallet med rostangrepp och hål i plåten.

Byggnad: 22

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik:

År och genomfört underhåll: Fönster renoverade relativt nyligen.

Nuvarande funktion: Förråd, däckförvaring

Ursprunglig funktion: Garage eller vagnslider

Grund: Knutstenar

Stomme: Stolpverk

Fasad: Locklistpanel och stående slät panel

Tak: Sadeltak med sinuskorrugerad eternit.

Fönster: 2-lufts fönster med 6 rutor i vardera båge

Dörrar: -

Övrigt: Invändigt finns kraftiga rotknän istället för strävor i konstruktionen som medger större förvaringsmöjligheter.

Status:

Grund: Marknivån är hög

Stomme: Rötskador finns i takbärande stolpar och troligen i syllar.

Fasad: Rötskador finns i nedre delen av panelen. Länge sedan fasaderna avfärgades.

Tak: Hål östra takfallet, rötskador i takkonstruktion. Mosspåväxt på tak, håller fukt vilket kortar eternitens livslängd.

Fönster: Färg på fönsterfoder flagnar

Dörrar: -

Övrigt: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån kring byggnaden, frilägg grund och fasad.

Stomme: Kontrollera statusen på bärande delar av stommen, utför skarvning av rötskadade delar.

Fasad: Utför ev. skarvningar av rötskadad panel. Avfärga fasaden med röd slamfärg.

Tak: Taket rensas från mossa och besiktigas, oskadat material behålls och rötskadade eller på annat sätt oanvändbart virke ersätts enligt befintligt utförande. Trasig eternit ersätts med hela skivor. Komplettera vid behov med nytillverkade mineritskivor.

Fönster: Fönsterfoder skrapas och målas.

Dörrar: -

Övrigt:

Prioritet I: Tak, grund/marknivå och bärande delar av stomme.

Prioritet II: Fasad och fönsterfoder

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden ingår i sammanhållen bebyggelsemiljö vid Sickelsjöes gårdscentrum och utgör en del av helheten.

Målsättning: Bevarande av byggnaden och vid underhåll bör byggnadens karaktär vara vägledande avseende val av material och metoder. Rotknäna i konstruktionen bör värnas.

Bild t.v. östra fasaden.

Bild t.h. norra gaveln, i bild syns den höga marknivån.

Bild t.v. västra fasaden.

Bild t.h. södra gaveln.

Bild t.v. hål i östra takfallet, mosspåväxt. Bild t.h. Stolpe och panel, hög marknivå, rötskador.

Bild Rotknä.

Byggnad: 23

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppfördes 1887.

År och genomfört underhåll: 2008 putslagningar samt fönsterrenovering. 1970-80-tal Plåttak lades.

Nuvarande funktion: Förråd, oljefatsförråd

Ursprunglig funktion: Svinhus.

Grund: Huggen sten.

Stomme: Murad?

Fasad: Spritputs och stående slät panel. Avfärgad i gult och rött.

Tak: Sadeltak täckt med trapetskorrugerad plåt.

Fönster: Enlufts-fönster med tre rutor i bågen.

Dörrar: En bräddörr på vardera gavel, svarta.

Status:

Byggnaden är i gott skick.

Åtgärdsbehov:

Inga inom närmsta tiden.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden ingår i sammanhållen bebyggelsemiljö vid Sickelsjös gårdscentrum. Den är uppförd i en byggnadsstil och har byggnadsmaterial samt färgsättning som är typisk för gården.

Målsättning: Bibehåll byggnadens material och färgsättning. Vid en framtida takomläggning rekommenderas att använda material som bättre stämmer överrens med byggnadens karaktär och uppförandetid, exempelvis lertegel.

Bild t.v. Norra fasaden.

Bild t.h. Västra gaveln.

Bild t.v. Södra fasaden.

Bild t.h. Östra gaveln.

Byggnad: 24

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppförd i slutet av 1800-talet för dagsverkare på gården.

År och genomfört underhåll: 2009/10 Fönsterrenovering. 1970-tal takplåt lagt. Skorsten över nock nedtagen i samband med takomläggningen.

Nuvarande funktion: Förråd.

Ursprunglig funktion: Dagsverksstuga.

Grund: Murad med huggen sten.

Stomme: Stolpverk.

Fasad: Pärlspont, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med trapetskorrugerad plåt.

Fönster: Småspröjsade av varierande storlek. Fönsterfoder med klöverform.

Dörrar: Bräddörr målade med ljusgul oljefärg.

Status:

Grund: Grundläggningen i nordvästra hörnet har kalvat iväg och byggnaden lutar. Stengrunden är otillräcklig under delar av östra och norra delen av byggnaden. Marken är sank norr om byggnaden vilket kan ha orsakat att grunden kalvat. Fogar har släppt och stenar är ur läge i grunden mot söder. Ev. finns grävlingbo finns under huset.

Stomme: Hela byggnaden lutar på grund av att grunden kalvat i nordöstra delen. Bjälklagets infästning i syllen har gått isär och trossbotten har rasat ned.

Fasad: En panelbräda saknas i övre delen på norra fasaden. Vattbrädan i nedre delen av panelen på södra fasaden och östra gaveln är väderbitna.

Tak: Takplåten är spikad och spikar har börjat släppa, Vatten riskerar tränga in genom spikhål med läckage och rötskador som följd. Vattskivor eller -brädor saknas.

Fönster: En ruta i vindsfönster på östra gaveln är trasigt.

Dörrar:-

Åtgärdsbehov:

Grund: Marken norr om byggnaden kan behöva dräneras. Dagsverksstugan bör lyftas och grundstenarna läggas till rätta och fixeras under nordöstra delen av byggnaden. Ev. grävlingbo avlägsnas. Stenar ur läge sätts tillbaka i grunden mot söder, omfogning med hydrauliskt kalkbruk.

Stomme: Separat utredning/undersökning av omfattningen på skadorna samt åtgärdsförslag behöver tas fram.

Fasad: Saknad panelbräda på norra fasaden ersätts med ny. På sikt kan vattbrädor i panelen behöva bytas.

Tak: Översyn av takplåtens infästning behövs, ev. bör spik ersättas med skruv avsedd för plåttak. Vattskivor eller -brädor kan behövas för fullgod tätning mellan vindskiva och takyta för att hindra regn och snö från att tränga in och ev. orsaka rötskador.

Fönster: Trasigt fönsterglas ersätts med helt glas. Om befintligt glas är munblåst bör nytt glas också vara det.

Dörrar: -

Prioritet I: Stomme, Grund

Prioritet II: Tak, Fönster

Prioritet III: Fasad

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har ett byggnadshistoriskt värde genom välbevarat uttryck i helhet och detalj samt bevarade proportioner sedan byggnadstiden. Fönster och dörrfoder har dekorativa snickerier vilka är hämtade från mönsterförlagor som fick stor spridning över landet vid 1800-talets senare hälft.

Dagsverksstugan har uppförts i en tid då behovet av arbetskraft var stort. Byggnaden berättar om en social struktur på Sickelsjö innan dagsverksystemets avskaffande.

Byggnaden ligger vid Sickelsjö gårdscentrum och är en betydelsefull del av gårdsmiljön.

Målsättning: Byggnaden bör bevaras. Vid renoveringar bör hänsyn tas till byggnadens karaktär och byggnadsdetaljer från uppförandetiden. Vid en ev. framtida omläggning av tak bör takplåten ersättas med lertegel.

Bild t.v. Dagsverkstugans västra gavel.

Bild t.h. Byggnaden lutar påtagligt vid nordöstra knuten.

Bild t.v. Takplåten är spikad och spikarna har börjat släppa från underlaget

Bild t.h. Täckning saknas mellan takplåt och vindskiva. Vindskiva väderbiten.

Bild t.v. Skador i grunden mot söder, ett ev grävlingbo kan ha underminerat stengrunden.

Bild t.h. Skador i bjälklag och trossbotten har rasat ned. Byggnadens grund har kalvat och är otillräcklig under delar av östra och norra delen av byggnaden. I bilden syns även att det finns mindre skador i panelens vattbräda.

Bild t.v. Marken är sank intill Dagsverkstugans nordöstra knut.

Byggnad: 25

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1

Historik:

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk.

Ursprunglig funktion: Jordkällare överbyggd med förvaringsbod.

Grund: Stengrund, knutstenar under bod.

Stomme: Jord och sten samt stolpverk i boden.

Fasad: Stående slät panel, röd slamfärg.

Tak: Sadeltak, sinuskorrugerad plåt. Lagning med pannplåt på östra takfallet.

Fönster: -

Dörrar: Två dörröppningar finns och framför en sitter en bräddörr.

Status:

Grund: Hög marknivå.

Stomme: P.g.a. av tidigare skador i takplåt, med läckage som följd, har delar av stommen i östra väggen rötskadats kraftigt och gått av. Den höga marknivån riskerar att skada syllar.

Fasad: Väderbiten och fuktskadad panel p.g.a. växtlighet inpå byggnaden samt hög marknivå.

Tak: Ev. otät taktäckning.

Fönster: -

Dörrar: En dörr saknas.

Övrigt: Slyppslag kring byggnaden.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivå, frilägg grund.

Stomme: Rötskadade stockar byts och delvis rötskadade stockar lagas genom halvsulning eller skarvning. Lämplig skarv är blixtskarv.

Fasad: Rödfärgning

Tak: Översyn av tak, kontrollera att takläckaget inte är pågående.

Fönster: -

Dörrar: Ev. nyttillverkning av saknat dörrblad.

Övrigt: Røj sly och växtlighet som finns intill byggnaden.

Prioritet I: Stomme, tak, grund/marknivå.

Prioritet II: Tillverkning av dörrblad, røj växtlighet.

Prioritet III: Avfärgning av fasad.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden ingår i sammanhållen bebyggelsemiljö vid Sickelsjös gårdscentrum och utgör en del av helheten.

Målsättning: Bevarande av byggnaden.

Bild t.v. Södra gaveln.

Bild t.h. Östra fasaden, lagning med pannplåt i mitten.

Bild t.v. norra gaveln.

Bild t.h. Interiört, äldre skada i östra takfallet synlig.

Bild t.v. Östra väggen, timmerstock har brustit.

Bild t.v. Östra väggen, timmerstock har rötskadats.

Bild t.v. Östra väggen, timmerstockar har brustit upp till och ned till i vägg samt rötskadats.

Bild t.v. nordöstra knuten, fuktskadad panel.

Dynamitbod 26

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1

Historik: Troligen uppförd kring sekelskiftet 1900.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej utrett

Ursprunglig funktion: Dynamitbod

Grund: Knutstenar

Stomme: Plankstomme

Fasad: Plank

Tak: Sadeltak täckt med sinuskorrugerad plåt

Fönster: -

Dörrar: Bräddörr med liggande spontade brädor

Övrigt: Byggnaden har samma konstruktion som byggnad nr 61 vid Järnäs

Status:

Grund: Marknivån är hög kring byggnadens grund och det finns risk för rötskador i syll

Stomme: Ev. rötskador.

Fasad: En panelbräda saknas i gavelspetsen på södra sidan

Tak: Påbörjat rostangrepp i takplåt

Fönster: -

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån kring byggnaden

Stomme: Kontrollera syllens status mot öster och söder. Ev. timmerlagningar av syll utförs med samma metoder som byggnaden är uppförd med.

Fasad: Saknad panelbräda på norra fasaden ersätts med ny.

Tak: Översyn av takplåten, ev rostskyddsbehandling.

Fönster: -

Dörrar: -

Prioritet I: Grund/marknivå, stomme

Prioritet III: Tak, panel

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har uppförts för en specifik funktion på gården, till förvaring av dynamit, och ligger därför lite avskilt från övrig bebyggelse. Den är uppförd i en relativt ovanlig byggnadsteknik och därför särskilt värdefull.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med antikvarisk utgångspunkt och särskild hänsyn till byggnadens karaktär.

Bild t.v. norra gaveln.

Bild t.h. östra fasaden, hög marknivå.

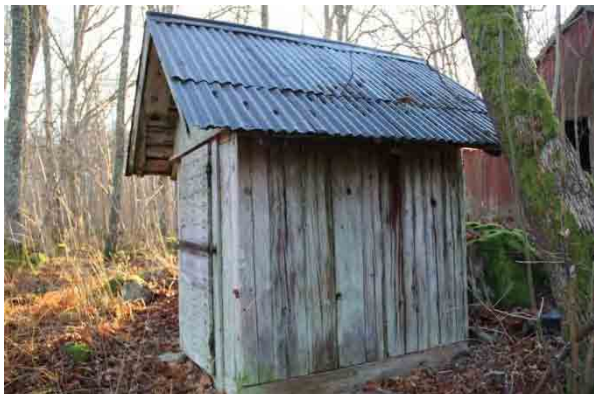

Bild t.v. västra fasaden.

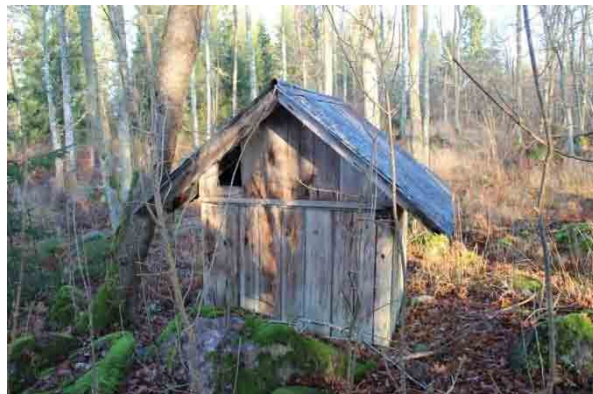

Bild t.h. södra gaveln, hög marknivå.

Bild t.v. detalj.

Bild t.h. detalj.

Byggnad: 27

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppskattningsvis uppförd under 1800-talets slut. Gårdsmedja och -snickeri. I byggnaden fanns eldstäder tidigare.

År och genomfört underhåll: Omkring 1980 lades takplåt över eterniten. Kring 2004 utfördes reparationer och delvis ombyggnad av östra delen efter ett angrepp av hussvamp. Då gjordes nytt bjälklag och grundens konstruktion gjordes om. Panel på östra delen av norra böts ut.

Nuvarande funktion: Snickeri.

Ursprunglig funktion: Smedja och snickeri.

Grund: Gjuten.

Stomme: Stolpverk.

Fasad: Pärlspont och stående slät panel. Äldre bevarad panel finns på västra delen av byggnaden och utgörs av breda pärlspontsbrädor fäst med smidd spik. Avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak, täckt med pannplåt. (Norrlandsplåt). Äldre taktäckningar av spån och eternit finns kvar under.

Fönster: En-, två- och treluftsfönster med sex rutor per båg. Ett avvikande småspröjsat fönster på norra fasaden. Snickerier är vitmålade och ockragula. Den äldre bevarade ockragula fönsterkulören finns på södra fasadens västra del, västra gaveln och norra fasaden. Munblåst glas.

Dörrar: Dörrar med gulmålade hyvlade brädor och överljus på södra fasaden och en på norra. Nyupptagen port med rödfärgad brädpanel i norra fasaden. Panelad port på västra gaveln, svart.

Status:

Grund:

Stomme: Syll rötskadad i västra delen av södra väggen, västra väggen och i norra väggen. Sättning i sydvästra knuten p.g.a. rötskadad syll. Skadorna i sydvästra delen härrör troligen från tidigare takläckage och bristande vattenavledning från intilliggande byggnads (nr 28) takfall, vilket är åtgärdat. Ev, otillräcklig avväxling vid porten mitt på södra fasaden, sättning kan anas.

Fasad: Vattbräda i nedre delen av panelen skadad på flera ställen kring byggnaden.

Tak: -

Fönster: Kittbortfall, spruckna glas, rostangripna hörnjärn.

Dörrar: Porten på västra fasaden är i behov av ommålning.

Åtgärdsbehov:

Grund: -

Stomme: Se över hela syllvarvet, räkna med omfattande byte. Kontrollera avväxlingen vid porten och åtgärda vid behov.

Fasad: Räkna med byte av vattbrädor på flertal ställen.

Tak: -

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning. Dokumentera kulören på södra fasadens västra fönster och måla bågar i linoljefärg i samma kulör. Rostskyddsbehandla hörnjärnen.

Dörrar: Måla porten i väster.

Prioritet II: Stomme, Fönster, Fasad, Dörrar

Kulturhistorisk värdering: Snickeriet och smedjan berättar om gårdens historiska verksamhet. Byggnaden har bibehållen karaktär från 1800-talets slut. Den äldre bevarade, breda pärlspontspanelen och fönster samt dess färgsättning är värdefulla. Byggnaden är en värdefull del i upplevelsen av Sickelsjös gårdscentrum.

Målsättning: Byggnaden bör bevaras. Vid renoveringar bör hänsyn tas till byggnadens karaktär och byggnadsdetaljer från uppförandetiden.

Bild t.v. södra fasaden.

Bild t.h. östra gaveln.

Bild t.v. norra fasaden.

Bild t.h. västra gaveln.

Bild t.v. fönster i behov av renovering.

Bild t.h. äldre bevarad färgsättning på fönster. Södra fasaden, västra delen.

Bild t.v. port på södra fasaden, avväxling behöver ses över.

Bild t.h. äldre bevarad panel och röstskadad syll. Södra fasaden, västra delen.

Bild t.v. sättning i sydvästra hörnet. Fönster med äldre bevarad färgsättning.

Bild t.h. röstskadad syll i norra väggen, västra delen. Hela knivbladet går in.

Norra fasaden med äldre bevarade fönster.

Byggnad: 28

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppförandeår ej utrett, ev. 1900-talets mitt. Lantbruksnämnden har ritat byggnaden. Mycket speciell takkonstruktion med kättingar som håller samman konstruktionen för att ge så stora spann som möjligt.

År och genomfört underhåll: 2007 Bjälkar bytt och lagningar efter takläckage.

Nuvarande funktion: Traktorgarage

Ursprunglig funktion: Traktorgarage

Grund: Plintar av betong

Stomme: Stolpverk

Fasad: Stående slät panel, röd slamfärg

Tak: Sadeltak med sinuskorrugerad plåt

Fönster: Enlufts-fönster med åtta rutor

Dörrar: -

Övrigt: En väg går i det smala utrymmet mellan garagets södra gavel och mejeriet. Vägen ligger betydligt högre än garagets grund vilket leder till kraftiga rötskador i södra väggen och i delar av västra väggen.

Status:

Grund: Hög marknivå kring byggnadens södra och norra vägg

Stomme: Rötskador i stommen i sydvästra hörnet.

Fasad: Rötskador i södra gaveln och västra fasaden. Panelbrädor lösa i östra fasaden

Tak: Taket är flackt och var inte möjligt att inspektera.

Fönster: Rutor saknas, kittbortfall och färg flagnar

Dörrar: -

Övrigt: Behov av takavvattning

Åtgärdsbehov:

Grund: ev dränering

Stomme: Undersök hur långt rötskador gått och behovet av lagningar.

Fasad: Avlägsna rötskadad panel och skarva i med ny.

Tak: Håll under uppsikt, takplåten är gammal.

Fönster: Fönsterrenovering

Dörrar: -

Övrigt: Montera hängrännor och stuprör för vattenavledning från takfallen.

Prioritet I: Grund, Stomme, Övrigt: vattenavledning

Prioritet II: Fasad, Fönster, Tak

Kulturhistorisk värdering: Den byggnadstekniskt intressanta takkonstruktionen med kättingar som håller samman konstruktionen är speciell vilket ger byggnaden ett särskilt värde. Konstruktionen medgav stora spann och möjliggjorde förvaring av stora maskiner.

Målsättning: Bevarande av byggnaden och vid ev. framtida reparationer av takkonstruktionen fästs stor vikt vid att nya delar görs likadana som originalutförandet.

Bild t.v. byggnaden från öster
Bild t.h. västra gaveln.

Bild t.v. takstolskonstruktion.
Bild t.h. västra väggen från insidan.

Bild t.v. rötskador i södra väggen.
Bild t.h. rötskador i sydvästra hörnet.

Bild t.v. hög marknivå utmed södra väggen.

Bild t.h. fönster i behov av renovering, västra väggen.

Byggnad: 29

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppförd omkring 1900. Mejeriverksamheten kan ha lagts ned i början av 1950-talet. Sedan dess har byggnaden varit gårdsverkstad.

År och genomfört underhåll: Plåttaket lades omkring 1980. Tidigare tegeltak. Omputsning av fasaden delvis 2008. Avfärgning.

Nuvarande funktion: Verkstad.

Ursprunglig funktion: Mejeri mm.

Grund: Huggen sten.

Stomme: Ej utrett

Fasad: Puts och pärlspont, avfärgad i gult och rött.

Tak: Sadeltak, täckt med trapetskorrugerad plåt på östra takfallet och pannplåt på västra.

Fönster: Tvåluftsfönster med tre rutor i varje båge. Munblåst glas förekommer.

Dörrar:

Övrigt: Ståldörrar på östra och västra fasaden, röd respektive vit. Garageportar i västra och södra väggen, obehandlad respektive röd. En äldre bevarad pardörr med diagonalt ställd panel, svartmålad, på västra fasaden.

Status:

Grund: Grund fogad med cementbruk sekundärt.

Stomme: -

Fasad: Spricka finns i dekorativ trälist östra fasaden. Mindre fuktskada finns i nederkant av putsen på västra fasaden där en betongplatta gjutits intill fasaden. Putsläggningar har utförts med en puts med avvikande ballast och sammansättning jämfört med omkringliggande äldre putsytor.

Tak: Takplåt fäst med spik som släpper från underlaget och vatten tränger in med läckage som följd. Takplåten är uppklippt där fästen för takstegar är monterade. Detta utgör en svag punkt, regnvatten kan leta sig in och rötskador kan uppstå i takutsprånget. Äldre avstannade rötskador finns i takkonstruktionen.

Fönster: Fönsterglas trasiga, kittbortfall och färg flagnar. Fönsterbleck i behov av rengörning, rostskyddsbehandling och ommålning. Hörnjärn rostangripna.

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Avlägsna cementbruk, grunden riskerar att bli för tät. Omfoga med hydrauliskt kalkbruk.

Stomme: -

Fasad: Håll delar av träfasaden under uppsikt och fäst spruckna och löst sittande delar. Ev. kommande putslagningar utförs med puts lik äldre originalputs, se separat beskrivning.

Tak: Översyn av takets skick. Byt ev. plåtens infästning till fungerande variant, ev. skruv.

Fönster: Fönsterreovering, rostskyddsbehandling av hörnjärn och fönsterbleck.

Dörrar: -

Prioritet I-II: Tak

Prioritet II: Fönster

Prioritet III: Grund, Fasad

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har välbevarat uttryck och karaktär från byggnadstiden kring 1900 och byggnadsmaterial samt färgsättning som är typisk för gården. Mejeriet har fyllt en viktig funktion i Sickelsjös gårdsverksamhet. Mjolkproduktionen var viktig och den representerar en äldre produktionsinriktning. Byggnaden är genom sin placering en värdefull del i upplevelsen av Sickelsjös gårdscentrum.

Målsättning: Underhåll bör ske med material och metoder som överensstämmer med byggnadens karaktär och uppförandetid. Vid behov av omläggning av taket bör återgång till lertegeltak övervägas.

Bild t.v. östra fasaden.

Bild t.h. norra gaveln.

Bild t.v. västra fasaden.

Bild t.h. södra gaveln.

Bild t.v. putslagningar utförda med puts med avvikande sammansättning jämfört med äldre puts.

Bild t.h. fönster i behov av renovering.

Bild t.v. fönster i behov av renovering.

Bild t.h. infästningar för takstege utfört på olämligt sätt.

Byggnad: 30

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1

Historik: 1670-tal. Källarvalv till en tidigare herrgårdsbyggnad som började uppföras kring 1670. Herrgårdsbyggnaden färdigställdes aldrig eftersom gården konfiskerades av kungen 1676 då Gustaf Posse (dåtidens ägare) dog. Delar av källargångarna är intakta.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Källarvalv

Ursprunglig funktion: Källarvalv, användes till förvaring av olja under andra världskriget

Beskrivning: Från källarutrymmet under lusthuset leder en kort gång och låg trappa av tegel ned till ett tunnvalvt utrymme. Vid vardera sida finns ingångar till tunnvalv. En igensatt öppning till tidigare gångar och valv finns rakt fram. Enligt uppgift skall källargångar finnas under gårdsplanen och en numer igensatt öppning skall ha funnits vid vägen tvärs över gårdsplanen. En igenfyllnad gjordes sedan hål uppkommit mitt på gårdsplanen.

Väggarna i gången in till valven utgörs av murverk med natursten fogad med kalkbruk, murningen i väster har brett utstrukna fogar. Valven har murverk av tegel och kalkbruk med hög andel kalk och innehållande kalkklumpar. Rester finns efter kalkputs finns.

Golvet är stampat jordgolv.

Status:

Bitar av timmer ligger inne i källarvalven. Timret är kraftigt mögelangripet.

Klimatet i källarvalven förefaller vara gynnsam för bevarandet.

Åtgärdsbehov:

Avlägsna mögelangripet timmer.

Prioritet I: Avlägsna mögelangripet timmer.

Kulturhistorisk värdering:

Målsättning: Bevarande med hög antikvarisk målsättning. Vid ev. framtida underhållsåtgärder bör antikvarie medverka.

Bild t.v. källargång och valv.

Bild t.h. väggar i källargång, brett utstrukna fogar.

Bild t.v. väggar i källargång.

Bild t.h. igenmurad källargång.

Bild t.v. ingång till tunnvalv.

Bild t.h. del av tunnvalv.

Bild t.v. och bild t.h. del av tunnvalv.

Bild t.v. kalkbruk med kalkklumpar.

Bild t.h. rest av kalkputs.

Mögelangripet timmer.

Byggnad: 31

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Sjötorp Bergvik)

Historik: Uppförd i början av 1900-talet.

År och genomfört underhåll: 1977 Takkupa byggdes om, badrum innanför. Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Bostadshus.

Ursprunglig funktion: Tjänstebostad.

Grund: Betong

Stomme: Trä.

Fasad: Revetering med spritputs, på spiktegel. Avfärgad i beige kulör. Vit slätputs på hörn och fönsteromfattningar.

Tak: Brutet, täckt med tvåkupigt lertegel.

Fönster: Tvåluftsfönster med tre rutor i varje båge.

Dörrar: Trädörr, grön

Övrigt: Källare. Veranda.

Status:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: Putssläpp intill fönster västra gaveln. Revetering har släppt på en del ställen. Spricka i slätputsade hörn mot söder, sprickbildning i skarv. Lagningar utförda med cementbruk.

Tak: Längre sedan taket lades om, gammal papp under takpannor.

Fönster: Kittbortfall och färg flagnar, hörnjärn rostangripna.

Dörrar: -

Övrigt: -

Åtgärdsbehov:

Grund:

Stomme:

Fasad: Använd ev. gipsspion för att utreda ev. pågående rörelser, se separat beskrivning. Sprickor lagas med kalkpasta. Pustsläpp lagas med kalkbruk, se separat beskrivning. Knacka bort lagningar med cement.

Tak: Undersök behovet av omläggning av taket med tanke på dess ålder.

Fönster: Fönsterrenovering

Dörrar: -

Övrigt: -

Prioritet II: Fasad, Fönster och Tak

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är ur antikvariskt perspektiv relativt välbevarad. Tjänstebostaden speglar en social struktur kring Sickelsjöes herrgårdsmiljö. Den uppfördes i en tid då arbetskraftsbehovet var stort. Antalet tjänstebostäder på Sickelsjöes ägor var många varav några finns kvar idag.

Målsättning: Bevarande med antikvarisk målsättning, d.v.s. hänsyn bör tas till originalmaterial vid underhåll och t.ex. bör putslagningar utföras med kalkputs av likadan sammansättning som befintlig.

Bild t.v. norra fasaden. Bild t.h. västra gaveln.

Bild t.v. södra fasaden.

Bild t.h. östra gaveln.

Bild t.v. fönster i renoveringsbehov.

Bild t.h. lagnigar med cement samt mindre putssläpp.

Spricka i putsen.

Byggnad: 32

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Sjörtorp Bergvik).

Historik:

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Uthus.

Ursprunglig funktion: Uthus.

Grund: Knutstenar

Stomme: Stolpverk eller regelverk.

Fasad: Stående slät panel, röd slamfärg.

Tak: Pulpettak med trapetskorrugerad plåt.

Fönster: -

Dörrar: Svarta bräddörrar.

Status:

Grund: Hög marknivå.

Stomme: Troligen finns rötskador i nedre delen av stommen.

Fasad: Rötskadad panel nedtill, omfattande västra fasaden. Skador i övre delen av panelen södra gaveln, pågående eller avstannat?

Tak: Rötskadad vindskiva och takfotsbräda.

Fönster: -

Dörrar: Rostangripna bandgångjärn.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån kring byggnaden.

Stomme: Undersök omfattning av skador och ta bort rötskadade delar, skarva i med nytt.

Fasad: Byt rötskadade delar av panelen.

Tak: Byt rötskadad vindskiva och takfotsbräda.

Fönster: -

Dörrar: Rostskyddsbehandla bandgångjärn.

Prioritet I: Grund/marknivå, Stomme

Prioritet II: Fasad, Dörrar

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är ett enkelt och anspråkslöst uthus som ingår i gårdsmiljön kring den tjänstebostaden. Uthuset har äldre bevarad karaktär.

Målsättning: Det är önskvärt att byggnaden bevaras eftersom den ingår i bebyggelsemiljön kring tjänstebostaden och visar på gårdens historia.

Bild t.v. östra fasaden, skador i takfotsbräda och hög marknivå.

Bild t.h. norra gaveln, skador i takfotsbräda och hög marknivå.

Bild t.v. södra gaveln, skador i väggen och i takfotsbräda samt hög marknivå.

Bild t.h. västra fasaden, skador i väggen samt hög marknivå.

Byggnad: 33

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Sjötorp Bergvik).

Historik:

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Uthus

Ursprunglig funktion: Hönshus.

Grund: Betong, brädgjuten.

Stomme: Regelverk

Fasad: Locklistpanel, röd slamfärg

Tak: Pulpettak med sinuskorrugerad plåt.

Fönster: En stor fönsteröppning med fyra bågar om vardera två rutor. En båge saknas. Vitmålade

Dörrar: Bräddörr, svart. Två små hönsluckor med gångjärn finns i södra fasaden under fönstret.

Status:

Grund: Marknivån hög mot norr, sluttar mot byggnaden.

Stomme: Skador i väggen under fönster.

Fasad: Rötskadad panel.

Tak: -

Fönster: Båge saknas i fönster. Foderbräda skadad.

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån och frilägg grunden mot norr.

Stomme: Undersök omfattningen, skarva i med nytt virke vid behov.

Fasad: Kraftigt rötskadad panel avlägsnas och nytt virke skarvas i.

Tak: -

Fönster: Fönsterrenovering och nytillverkning av foderbräda.

Dörrar: -

Prioritet II: Stomme, Grund, Fasad och Fönster.

Kulturhistorisk värdering: Byggnadens yttre med stora fönster mot söder är typisk för hönshus. Just hönor ansågs vara i stort behov av ljus och man skulle även sörja för god ventilation.

Byggnaden ingår i en helhetsmiljö kring den tjänstebostaden. En viss möjlighet till självhushåll gavs vissa anställda med lite högre status vilket innebar att mindre ekonomibygnader omgav bostadshuset.

Målsättning: Det är önskvärt att byggnaden bevaras eftersom den ingår i bebyggelsemiljön kring tjänstebostaden och visar på gårdens historia. Underhåll sker med hänsyn till byggnadens äldre karaktär.

Bild t.v. södra fasaden, skador i väggen under fönster.

Bild t.h.östra gaveln, hög marknivå.

Bild t.v. västra gaveln.

Bild t.h.norra fasaden, hög marknivå.

Byggnad: 34

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Sjörtorp Bergvik)

Historik: Dubbelgarage för tjänstebostäderna Sjörtorp/Bergvik och numer avstyckade Sågbäcken

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Garage

Ursprunglig funktion: Garage

Grund: Betong eller sten

Stomme: Regelverk

Fasad: Stående slät panel, röd slamfärg

Tak: Sadeltak med sinuskorrugerad eternit

Fönster: Enluftsönster med två rutor

Dörrar: Garageportar med träpanel, tjärade.

Övrigt: Stora träd inpå byggnaden. Slyppslag.

Status:

Grund: Marknivån är hög.

Stomme: -

Fasad: Rötskador finns i nederkant av panelen.

Tak: Taktäckningen är skadad i takutsprånget mot söder.

Fönster: Fönsterglas och snickerier trasiga, norra fasaden.

Dörrar: Uttorkat virke.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån.

Stomme: -

Fasad: Skarva med friskt virke

Tak: Se över taket som helhet. P.g.a. att träd växer inpå kan ytterligare skador förekomma i taket.

Fönster: Fönsterrenovering.

Dörrar: Tjära portar.

Övrigt: Røj sly kring byggnaden.

Prioritet I-II: Tak

Prioritet II: Grund, Fasad, Fönster, Dörrar, Övrigt: röja växtlighet.

Kulturhistorisk värdering: Garaget ingår i gårdsmiljön till tjänstebostaden Sjötorp/Bergvik och den f.d. tjänstebostaden Sägbäcken (numer avstyckad). Garaget har äldre bevarad karaktär.

Målsättning: Det är önskvärt att garaget bevaras för fortsatt användande eftersom den är en del av bebyggelsemiljön kring de gamla tjänstebostäderna.

Bild t.v. Östra gaveln.

Bild t.h. Södra fasaden, skador i tak.

Bild t.v. Västra gaveln, hög marknivå.

Bild t.h. Norra fasaden, hög marknivå, trasigt fönster.

Byggnad: 35

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:9 (Sågstugan)

Historik: Uppskattningsvis uppförd kring 1890-tal. Tjänstebostad för anställd vid sågen. Enligt brandförsäkringen hos tarifföreningen från år 1918 fanns även tillverkning av reveteringsmattor i anslutning till sågen/kvarnen. Akt: 04559. Materialet till vassmattorna bör ha kommit från vasslåttern i Hjälmarens.

År och genomfört underhåll: Omkring 2006 Takfall mot norr omlagt. Fasaden lagad 2008 samt avfärgad med kalkfärg. Fönster delvis underhållna.

Nuvarande funktion: Jaktstuga.

Ursprunglig funktion: Arbetarbostad till sågen.

Grund: Huggen sten.

Stomme: Timmer. Utbyggnad mot norr, ev. stolpverk.

Fasad: Revetering, spritputs avfärgat i gult. Slätputs på hörn och fönsteromfattningar, vit. Locklistpanel av kilsågade brädor och med breda lock, röd slamfärg.

Tak: Sadeltak, pulpettak på utbyggnad mot norr. Täckta med tvåkupigt lertegel. Kontursågade taktassar.

Fönster: Tvåluftsfönster med tre rutor i varje båge. Grönmålade.

Dörrar: Pardörr med diagonalt ställd panel, grönmålad. Bräddörrar och en spegeldörr på utbyggnaden i norr, svarta.

Övrigt: Öppen stolpverksveranda målad i grönt och engelskt rött. Källare under utbyggnad i norr.

Status:

Grund: Cementputs till lagningar i grund.

Stomme: Syll troligen skadad i utbyggnadens norra vägg.

Fasad: Avvikande puts till putslagningar

Tak: Spräckt tegelpanna på norra takfallet mot väster. Plåtkrage kring skorsten är rostangripen.

Fönster: Bottenstycke ev. rötskadat i fönster i södra fasadens västra del. Rostangripna hörnjärn, kittbortfall, färg flagnar, virke uttorkat, en spräckt ruta.

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Knacka bort cementlagningar.

Stomme: Undersök syllen, ev. kan befintlig behöva skarvas med friskt virke.

Fasad: Framtida putslagningar bör utföras med puts överensstämmande med originalputs.

Tak: Byte av skadad tegelpanna.

Fönster: Fönsterrenovering med ev. trälagningar.

Dörrar: -

Prioritet I: Tak

Prioritet I-II: Fönster

Prioritet II: Stomme

Prioritet III: Grund

Kulturhistorisk värdering: Sågstugan är i helhet och i detaljer välbevarad med äldre karaktär, proportioner sedan byggnadstiden och traditionella byggnadsmaterial. Byggnaden ligger högt och har en traditionell placering i landskapet, ligger väl synlig. Den är uppförd i en byggnadsstil och har byggnadsmaterial samt färgsättning som är typisk för gården. Arbetarbostaden tillhör Sickelsjö gård och har uppförts i en tid då behovet av arbetskraft var stort. Byggnaden visar en äldre tids boendemiljöer och speglar en social struktur kring Sickelsjö.

Målsättning: Bevarande med hög antikvarisk målsättning. Särskild varsamhet med karaktäristiska och tidstypiska byggnadsdetaljer.

Bild t.v. södra fasaden.

Bild t.h. västra gaveln.

Bild t.v. norra fasaden.

Bild t.h. östra gaveln.

Bild t.v. luta på östra gaveln.

Bild t.h. putslagningar utförda med puts med avvikande sammansättning jämfört med äldre puts.

Bild t.v. och bild t.h. fönster i renoveringsbehov.

Bild t.v. skador i lutans norra syll och vägg.

Bild t.h. spräckt tegelpanna på norra takfallet.

Byggnad: 36

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:10 (Fridhem)

Historik: Byggnaden har ev. haft en annan funktion än bostad tidigare, ev. med koppling till reveteringsmatttillverkningen, sågen eller kvarnverksamheten.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk. Stått tomt i knappt 10 år. Tidigare fritidshus.

Ursprunglig funktion: Arbetarbostad, fritidshus.

Grund: Sten

Stomme: Murverk av dåligt bränt tegel och trästomme.

Fasad: Södra delen av byggnaden är kalkputsad, nedre delen med ljust grå spritputs för att efterlikna en grund. Övre delen har fält av slätputs i rödaktig kulör med vita slätputsade omfattningar. Södra delen har även en träpanel under takfoten. Brädorna har spetsigt formade avslut. Ändrät av vindbjälklaget är synligt i fasaden och har givits en dekorativ utformning med fasning mot centrum.

Norra delen samt trapphuset har stående slät spontad panel. Panelbrädor under har spetsigt formade avslut. Röd slamfärg, vitmålade knutbrädor och detaljer.

Tak: Sadeltak täckt med tvåkupigt lertegel på östra takfallet och enkupigt handslaget lertegel på västra takfallet. Kontursågade taktassar.

Fönster: Enlufts-fönster med en ruta, två- och trelufts-fönster med tre rutor per båge. Grönmalade.

Dörrar: Panelad trädörr, grön. Bräddörr till källare i södra gaveln, tjärad. Dörr i panelen till källare på norra gaveln, rödfärgad.

Övrigt: Påbyggt trapphus.

Status:

Grund: Marknivån är hög kring grunden.

Stomme: Sättning i nordvästra knuten, byggnaden kalvar. Ett takläckage vid rännviden vid norra sidan av trapphuset har resulterat i omfattande rötskador i trapphusets stomme.

Fasad: Putssläpp i nederkant av fasaden samt på delar av östra fasaden. Takläckage vid rännviden vid norra sidan av trapphuset har resulterat i omfattande rötskador i trapphusets norra vägg.

Tak: Tegeltaket har omfattande skador, pannor saknas, är spräckta och glipar. Rötskador finns i takfot och i tak. Plåtbeslag kring och på skorsten är rostangripna. Skadade vindskivor, vindskiva saknas mot söder.

Fönster: Fönster i behov av renovering, spräckta rutor, färgbortfall. Rostiga hörnjärn.

Dörrar: -

Övrigt: Stora skador i trapphuset, se ovan under stomme, tak och fasad.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivå.

Stomme: Sättningen i nordvästra knuten kräver fortsatt utredning och separat åtgärdsförslag. Skador samt åtgärd gällande skadorna i trapphuset bör undersökas vid samma tillfälle.

Fasad: Putslagningar, se separat beskrivning. Panelen i trapphusets fasad lagas likt ursprungligt utförande.

Tak: Omläggning av taket med reparationer av skador i takkonstruktionen. Troligen behövs ny plåt kring och på skorstenen.

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning.

Dörrar: -

Övrigt: Se ovan.

Prioritet I: Utredda orsak och åtgärd angående sättningar i stommen och omfattningen av rötskadorna. Åtgärd rörande taket är akut. I sänk marknivå kring grunden.

Prioritet II: Fasad, Fönster

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har en speciell och unik utformning med sin variation av material och omsorg om detaljer. Byggnaden ingår i Sickelsjö gårds bebyggelsestruktur.

Målsättning: Ur antikvariskt perspektiv är det önskvärt att byggnaden bevaras med hög antikvarisk målsättning, men med tanke på den akuta situationen är det av stor vikt att åtgärder som hindrar fortsatt förfall vidtas snarast.

Bild t.v. östra fasaden.

Bild i mitten: södra gaveln.

Bild t.h. påbyggt trapphus med stora skador i norra väggen.

Bild t.v. norra gaveln.

Bild i mitten: norra gaveln.

Bild t.h. del av västra fasaden. Skador i tak och sättning i nordvästra hörnet.

Bild t.v. östra takutsprånget med skador. Notera dekorativa detaljer i fasaden.
Bild t.h. hög marknivå, putssläpp.

Bild t.v. fönster i renoveringsbehov.
Bild t.h. hög marknivå, putssläpp.

Bild t.v. putssläpp.
Bild t.h. västra takfallet med skador och handslaget lertegel.

Skorsten i behov av översyn av plåtdetaljer. Skador i tak.

Byggnad: 37

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:10 (Fridhem)

Historik:

År och genomfört underhåll: Inget har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk.

Ursprunglig funktion: Jordkällare.

Grund: Jord och sten.

Stomme: Jord och sten.

Fasad: Sten, sekundär pågjutning med betong,

Tak: Jord, grästorv

Fönster: -

Dörrar: Bräddörr, obehandlad

Status:

Dörrar: Dörrkarm och dörr i behov av komplettering.

Åtgärdsbehov:

Dörrar: Ev. nyttillverkning.

Prioritet III: Dörrar

Kulturhistorisk värdering: Jordkällaren ingår i bebyggelsemiljön kring Fridhem. Jordkällare är en äldre typ av byggnadskategori som inte längre uppförs och har därmed ett historiskt värde.

Målsättning: Det är önskvärt att jordkällaren bevaras eftersom den ingår i bebyggelsemiljön kring Fridhem och visar på gårdens historia.

Jordkällare.

Byggnad: 38

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:10 (Fridhem)

Historik: Flerfunktionellt uthus

År och genomfört underhåll: Inget underhåll har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk.

Ursprunglig funktion: Hönshus, uthus, dass.

Grund: Ej utrett

Stomme: Stolp- eller regelverk

Fasad: Stående slät panel, röd slamfärg.

Tak: Pulpettak med tvåkupigt lertegel.

Fönster: Enlufts-fönster med två och sex rutor.

Dörrar: Enkla bräddörrar på västra, södra och östra fasaderna.

Status:

Grund: Hög marknivå kring byggnaden.

Stomme: Skador finns sannolikt i stommen.

Fasad: Skador finns i nederkant av panelen.

Tak: Skador finns i tegeltaket, pannor saknas och spräckta pannor förekommer. Mosspåväxt. Takfotsbräddor och vindskivor är rötskadade och delvis nedfallna.

Fönster: Fönster i behov av reovering

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån kring byggnaden.

Stomme: Undersök förekomst av ev. skador i stommen, åtgärda vid behov.

Fasad: Skarva i med friskt virke vid behov.

Tak: Takomläggning.

Fönster: Fönsterrenovering

Dörrar: -

Prioritet I: Tak

Prioritet I-II: Grund/marknivå, Stomme

Prioritet III: Fasad och Fönster

Kulturhistorisk värdering: Byggnadens yttre med stora fönster mot söder är typisk för hönshus. Just hönor ansågs vara i stort behov av ljus och man skulle även sörja för god ventilation.

Byggnaden ingår i en helhetsmiljö kring den Fridhem. En viss möjlighet till självhushåll gavs till vissa anställda vid stora gårdar och detta innebar att mindre ekonomibyggnader omgav bostadshuset.

Målsättning: Underhåll med hänsyn till byggnadens äldre karaktär.

Bild t.v. södra fasaden och östra gaveln.

Bild t.h. östra gaveln.

Bild t.v. fotat från norr, skador i tak, mosspåväxt och hög marknivå.

Bild t.h. västra gaveln.

Byggnad: 39

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppförd efter 1934. Nuvarande sågbyggnad ersatte en äldre som brann. Sågverksamheten lades ner på 1950-talet.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk.

Ursprunglig funktion: Ångsåg.

Grund: Betong

Stomme: Tegel

Fasad: Slätputs

Tak: Pulpetak med sinuskorrugerad eternit.

Fönster: -

Dörrar: -

Övrigt: Hög murad skorsten med kvadratisk tvärsnitt.

Status:

Såghusbyggnad är förfallen.

Skorstenen har frostsprängt tegel och stålbanden är rostangripna.

Åtgärdsbehov: Vårdas ev. som ruin. Skadorna är stora och en separat noggrann bedömning och åtgärdsplan bör tas fram vid en ev. arbeten.

Kulturhistorisk värdering: Såghusbyggnaden och skorstenen påminner om en del av den verksamhet som bedrivits på Sickelsjö tidigare. Skorstenen är synlig på långt håll och utgör något av ett landmärke att orientera sig efter.

Målsättning: Underhåll har inte utförts på lång tid och förfallet har gått så pass långt att det inte framstår som realistiskt att prioritera en restaurering med tanke på det stora byggnadsbeståndet och det sammantagna behovet av vårdåtgärder. Om det är möjligt är det önskvärt att skorstenens fortsatta förfall hindras så att den bevaras.

Bild t.v. och bild t.h. Såghus, södra gaveln.

Bild t.v. Utrymme interiört i väster.

Bild t.h. Utrymme interiört i öster.

Bild t.v. Utrymme interiört i öster.

Bild t.h. Skorsten foto från nordväst. Frostsprängningar i tegel och rostangrepp i metallband.

Byggnad: 40

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1

Historik:

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Förvaring av bräder mm

Ursprunglig funktion: Virkesupplag och brädgård

Grund: Plintar av sten

Stomme: Stolpverk

Fasad: Stående slät panel

Tak: Sadeltak, sinuskorrugerad eternit

Fönster: -

Dörrar: -

Övrigt: I kanalen, utanför byggnaden, finns vändplats för båtar för virkestransport.

Status:

Byggnaderna är förfallna.

Åtgärdsbehov: Se målsättning. Ett ev. bevarande kräver separat noggrann bedömning och åtgärdsplan.

Kulturhistorisk värdering: Brädgården/virkesupplaget påminner om en del av den verksamhet som bedrivits på Sickelsjö tidigare. Ett förstärkande värde är den vändplats som anlagts intill i kanalen.

Målsättning: Byggnaderna har inte underhållits på lång tid och förfallet har gått så pass långt att det inte framstår som realistiskt att prioritera en restaurering med tanke på det stora byggnadsbeståndet och det sammantagna behovet av vårdåtgärder.

Bild t.v. Brädgård/virkesupplag från norr.
Bild t.h. Byggnad i väster fotad från norr.

Bild t.v. Byggnad i väster fotad från söder.
Bild t.h. Byggnad i öster fotad från söder.

Bild t.v. Byggnad i öster fotad från norr.
Bild t.h. Regelkonstruktion söder om östra byggnadslängan.

Byggnadsbeskrivningar 41-63

Byggnad: 41

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Uppförd 1945. Kanalen intill grävdes kring 1870 i samband med Hjälmaresänkningen.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Pumpstation till invallning

Ursprunglig funktion: Pumpstation till invallning

Grund: Gjuten betong

Stomme: Regelverk.

Fasad: Panel av liggande enkelfasspont, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med eternit.

Fönster: 1-lufts-fönster med 4 rutor, svarta.

Dörrar: Bräddörr, svart, bräddörrar i fasaden mot väster, röda.

Status:

Grund: Inget som kunde bedömas vid okulär besiktning.

Stomme: -

Fasad: Väderbiten och fuktskadad panel delvis pga växtlighet inpå byggnaden

Tak: Ev. underhållsbehov.

Fönster: Ev. underhållsbehov.

Dörrar: Ev. underhållsbehov.

Övrigt: Växtlighet inpå byggnaden

Åtgärdsbehov:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: Avfärgning

Tak: Översyn eftersom det var länge sedan underhåll utfördes.

Fönster: Översyn, eftersom det var länge sedan underhåll utfördes.

Dörrar: Avfärgning

Övrigt: Röj växtlighet som hindrar upptorkning av fasaden vid fuktig väderlek.

Prioritet II: Översyn av tak och fönster, röj växtlighet.

Prioritet III: Avfärgning

Kulturhistorisk värdering: Pumpstationen har en för uppförandetiden tidstypisk utformning och är välbevarad ur antikvariskt hänseende. Anläggningen berättar om områdets utveckling, jordbrukshistoria och markanvändning.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med särskild hänsyn till dess karaktär.

Bild t.v. norra gaveln.

Bild t.h. västra fasaden.

Bild t.v. byggnadsdel mot väster.

Byggnad: 42

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 Österhult

Historik: Parstuga som utgjort arbetarbostad. Kring 1940-50-tal Jägmästarboställe.

År och genomfört underhåll: Kring 1990 Plåttäckning av taket. 2011 Gavlarnas tidigare tilläggsisolering av mineralull och asfboard ersattes med ny mineralullsisolering och locklistpanel. 2011 Fönster underhölls med kitt och ommålning. Verandan rustades för ett par år sedan.

Nuvarande funktion: Bostadshus.

Ursprunglig funktion: Arbetarbostad, Jägmästarboställe.

Grund: Natursten fogad med kalk- och cementbruk.

Stomme: Timmer

Fasad: På norra fasaden sitter kilsågad locklistpanel, på gavlarna sitter locklistpanel och på södra fasaden asfaboard med locklister. Fasaderna är avfärgade med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak, täckt med svart trapetskorrugerad plåt.

Fönster: Tvåluftsfönster med en ruta i varje båge. Grön oljefärg

Dörrar: Trädörr med glasruta i övre delen. Grön oljefärg

Status:

Grund: Fogar har släppts, stenar ur läge på östra gaveln. Grävlingbo finns under huset.

Stomme: -

Fasad: -

Tak: -

Fönster: -

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Grävlingbo avlägsnas. Stenar ur läge sätts tillbaka, omfogning med hydrauliskt kalkbruk.

Stomme: -

Fasad: -

Tak: -

Fönster: -

Dörrar: -

Prioritet I-II: Grävlingbo samt lagning av grund

Kulturhistorisk värdering: Trots förändringar har byggnaden äldre bevarad stomme och proportioner sedan byggnadstiden. Den kilsågade panelen på södra fasaden har ett byggnadshistoriskt värde.

Arbetarbostaden tillhör Sickelsjö gård och har uppförts i en tid då behovet av arbetskraft var stort. Byggnaden visar en äldre tids boendemiljöer och speglar en social struktur kring Sickelsjö innan dagsverksystemets avskaffande.

Den småskaliga och solitärt belägna torpbebyggelsen är ett värdefullt inslag i landskapsbilden.

Målsättning: Byggnaden bör bevaras och underhållas med material och metoder som överensstämmer med byggnadens äldre karaktär. Särskild hänsyn bör tas till södra fasadens panel. Asfaboard bör på sikt tas bort vid framtida underhåll. Ev finns äldre bevarad kilsågad panel kvar under boarden. Den bör i så fall bevaras. Annars ersätts board med breda brädor lika norra fasadens panel.

Bild t.v. Byggnadens södra fasad.

Bild t.h. Byggnadens norra fasad.

Bild t.v. Östra gaveln.

Bild t.h. Underliggande äldre spåntak.

Bild t.v. Grävlingboet under byggnaden har underminerat stengrunden.

Bild t.h. Södra fasaden med kilsågad bred panel.

Byggnad: 43

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 Österhult

Historik: Ev. ditflyttad

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Härbre

Ursprunglig funktion: Härbre.

Grund: Knutstenar.

Stomme: Liggande timmer med utknutar.

Fasad: Timmer. Röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med enkupigt lertegel. Vind- och vattskivor av trä.

Fönster: Enluftsönster med en ruta i bågen.

Dörrar: Bräddörrar, svarta

Övrigt: Syllen har trapetsoid form.

Status:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: -

Tak: Glipor mellan tegelrader och spräckta pannor förekommer, främst på norra takfallet.

Fönster: Ett fönster på södra fasaden är igensatt.

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: -

Tak: Taket är i behov av omläggning

Fönster: -

Dörrar: -

Prioritet I: Tak

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är betydelsefull i gårdsbilden. Den är välbevarad och ger kunskap om äldre bygghantverksmetoder. Byggnadstypen visar på äldre tiders hushållning och om hur livsmedel och kläder förvarades på gårdar. Härbren är ovanliga i Arboga kommun och i södra delen av Västmanland.

Målsättning: Byggnaden bör bevaras med hänsyn till dess ålderdomliga karaktär.

Bild t.v. Byggnaden sedd från norr med loftgång och trappa.
Bild t.h. Byggnaden sedd från söder.

Bild t.v. Byggnaden sedd från öster.
Bild t.h. Byggnaden sedd från väster.

Bild t.v. Taket täcks med ett gammalt enkupigt tegel. Undertak av slätt liggande bräder.
Bild t.h. Östra gaveln med utknutar.

Bild t.v. Södra takfallet

Bild t.h. Nordvästra takutsprånget.

Bild t.v. nordvästra kuten med trapetsoid form på syllen.

Byggnad: 44

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 Åsnabben

Historik: Byggår ej utrett.

År och genomfört underhåll: 1980-90-tal Plåt lades på ett takfall.

Nuvarande funktion: Virkesförråd.

Ursprunglig funktion: Lada.

Grund: Natursten

Stomme: Stolpverk.

Fasad: Stående slät panel avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Takfall mot sydväst omlagt med pannplåt. Takfall mot nordöst belagt med halm och övre delen med tegel.

Fönster: -

Dörrar: Enkla bräddörrar, röd slamfärg

Övrigt: Utmed en fasad finns tio bevarade separata förråds utrymmen för lantbruksarbetarnas redskap. Redskapsförråd finns i nordvästra gaveln och torrdass utmed sydöstra gaveln.

Status:

Grund: Hög marknivå panel och stolpar nedtill rötskadade

Stomme: Stolpar kalvar och har glidit av stenplintar, rötskador förekommer i nederdel på flera stolpar.

Fasad: Fuktskadad nedtill

Tak: Hål i taket, nocktäckning saknas.

Fönster: -

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån kring byggnaden.

Stomme: Rikta upp byggnaden och byt rötskadade delar av konstruktionen.

Fasad: Troligen behövs ingen åtgärd om marknivån sänks.

Tak: Täck de delar av tak som har otillräcklig täckning. Stråttak bör bevaras under ny taktäckning. Förslagsvis används pannplåt (s.k. Norrlandsplåt) lik den på sydvästra takfallet.

Fönster: -

Dörrar: -

Prioritet I: Tak och stomme

Prioritet I-II: Grund/marknivå

Kulturhistorisk värdering: Redskapsförråden i nordvästra gaveln och torrdassen utmed sydöstra gaveln är en ovanlig konstruktion vilket förstärker byggnadens kulturhistoriska värde. Byggnaden har delvis bevarat halmtak. Troligen har många fler byggnader haft halmtak tidigare men detta är den enda kvarvarande.

Tidigare har flera stora lador funnits vid Sickelsjöes åkermarker. Denna är en av få, ev. den enda, kvarvarande ladan. Ladan är ett viktigt inslag i ett överblickbart landskapsparti där rumsliga och funktionella samband mellan byggnaden och brukandet av marken är avläsbart. Byggnaderna berättar på om landskapets historia och markanvändning.

Målsättning: För att landskapet och området historia fortsättningsvis skall vara avläsbart är det viktigt att ekonomibyggnaden bevaras. Upprätthållande av det omgivande öppna landskapet har en stor betydelse för upplevelsen av kulturmiljön. Ladan bör underhållas med traditionella material och metoder med särskild hänsyn till redskapsförråden, dassen och halmtaket.

Bild t.v. nordöstra fasaden och takfallet. Halmtak och tegel.
Bild t.h. sydvästra fasaden och takfallet. Pannplåt.

Bild t.v. nordvästra gaveln med förrådsutrymme.
Bild t.h. taket inifrån med halmtak och pannplåt. Otillräcklig täckning syns.

Bild t.v. takbärande stolpar i nordöstra fasaden kalvar åt olika håll.
Bild t.h. stolpe är rötskadad nedtill och har glidit av grundsten.

Byggnad: 45

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 Lilla Oxhagen

Historik: Uppförd under 1800-talet. Finns med på Häradskartan från 1905 omnämnt Lilla Oxhagen Jordtorp

År och genomfört underhåll: Ej ursprunglig panel. Tegeltak, sydöstra takfallet, omlagt kring 2000.

Nuvarande funktion: Fritidshus.

Ursprunglig funktion: Torp.

Grund: Sten, sekundärt pågjuten betong.

Stomme: Timmer.

Fasad: Liggande fasspontpanel, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak, täckt med tvåkupigt lertegel.

Fönster: En- och tvåluftsfönster med en och två rutor per båge, vitmålade.

Dörrar: Trädörr med glasruta och masonitskiva, grönmålade.

Övrigt: Öppen veranda.

Status:

Grund: Problem med grunden mot nordväst, grävlingbo under huset. Grunden är pågjuten med betong som spruckit. Delvis hög marknivå vid sydöstra fasaden.

Stomme: Ej utrett

Fasad: Färg på knutbrädor flagnar.

Tak: Omfattande rötskador med svampangrepp synliga i nordvästra takutsprånget. Östra takutsprånget dippas ner. Äldre kvarvarande vattskivebrädor bredvid nya av plåt på taket, är rötskadade och mossangripna.

Fönster: Kittbortfall och flagnande färg.

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Avlägsna grävlingbo och grävlingar. Laga grunden. Kontrollera bjälklagets status, kan ha skadats av grävlingar och av tät konstruktion p.g.a. den sekundära betongen. Sänk marknivå.

Stomme: Kontrollera bjälklagets status, kan ha skadats av grävlingar och av tät konstruktion p.g.a. den sekundära betongen.

Fasad: Skrapa lös färg och måla om.

Tak: Omläggning av nordvästra takfallet och byte av mögel- och rötangripet virke. . Håll östra takutsprånget under uppsikt, ev. ingen fara. Avlägsna skadade och fukthållande vattskivebrädor från taket.

Fönster: Fönsterrenovering

Dörrar: -

Prioritet I: Tak, Grund

Prioritet I- II: Stomme, dvs. utred status för bjälklag

Prioritet II: Fönster

Prioritet III: Fasad

Kulturhistorisk värdering: Den småskaliga och solitärt belägna torpbebyggelsen tillhör Sickelsjö gård och har uppförts i en tid då behovet av arbetskraft var stort. Byggnaden visar en äldre tids boendemiljöer och speglar en social struktur kring Sickelsjö.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med hänsyn till dess volym och småskaliga karaktär.

Bild t.v. sydöstra fasaden

Bild t.h. sydvästra gaveln

Bild t.v. nordvästra fasaden

Bild t.h. nordöstra gaveln

Bild t.v. hög marknivå intill del av sydöstra fasaden
Bild t.h. takutsprång dippar ner sydöstra takfallet

Bild t.v. fönster med sprucket färgskikt och början till kittbortfall.
Bild t.h. rötskada med svamptillväxt nordvästra takutsprånget.

Bild t.v. grävling har skadat grunden, nordvästra fasaden.
Bild t.h. äldre kvarvarande vattbräda på nordvästra takfallet.

Byggnad: 46

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 Lilla Oxhagen

Historik: Enligt muntlig uppgift från fastighetsägaren ska någon ha sagt att det är den äldsta byggnaden på Sickelsjö. Byggnaden har i så fall genomgått stora förändringar under senare tider.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Uthus.

Ursprunglig funktion: Ej utrett.

Grund: Huggen sten

Stomme: Trästomme

Fasad: Pärlspont och locklistpanel avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med pannplåt. Pulpettak på byggnadsdel i nordväst

Fönster: Småspröjsade.

Dörrar: Bräddörrar, ockragul och röd

Övrigt: Källare under byggnaden.

Status:

Grund: Under södra knuten har grunden kalvat och spruckit isär. Marknivån är hög. Grävlingbo kan finnas under byggnadsdel i nordväst.

Stomme: Ej utrett

Fasad: Vattbräda nedre del av panel är rötskadad och skador finns nertill i panel p.g.a. markkontakt.

Tak: Sydvästra takfallet har rötskador. Sprucken vindskiva mot nordväst.

Fönster: Glas saknas i fönster i nordöstra fasaden. Övriga fönster i behov av renovering.

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Undersök orsaken till problemen med grunden. Sänk marknivån. Avlägsna grävlingar.

Stomme: -

Fasad: Byt rötskadade delar.

Tak: Undersök orsaken till rötskadorna, troligen tar sig vatten in någonstans. Limma och tvinga samman den spruckna vindskivan.

Fönster: Fönsterrenovering och komplettering med glas.

Dörrar: -

Prioritet I: Grund och Tak

Prioritet II: Fönster

Prioritet III: Fasad

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden har en äldre bevarad karaktär och lite speciell utformning med den kraftiga stengrunden. Byggnaden ingår som en del av den småskaliga torpmiljön och är värdefull i sitt sammanhang.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med hänsyn till karaktäristiska drag och äldre detaljer. Uppgiften om att byggnaden skulle vara en av gårdens äldsta bör utredas vidare, bl. a. genom noggrann byggnadsdokumentation även av interiören och konstruktionen.

Bild t.v. nordöstra fasaden
Bild t.h. sydöstra gaveln

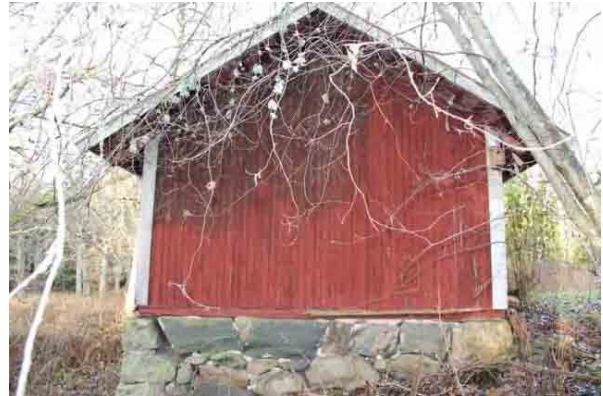

Bild t.v. sydvästra fasaden
Bild t.h. nordvästra gaveln

Bild t.v. sydvästra takfallet och utsprånget med skador.
Bild t.h. nordvästra delen av sydvästra fasaden, grävlingbo under byggnaden.

Bild t.v. och t.h. södra knuten, grunden kalvat och spruckit isär.

Bild t.v. sydöstra gaveln, rötskadad vattbräda.

Bild t.h. fönster saknar glas.

Vindskiva mot nordväst har spruckit.

Byggnad: 47

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 Lilla Oxhagen

Historik: Ej utrett

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Bod.

Ursprunglig funktion: Bod.

Grund: Sten

Stomme: Stolpverk.

Fasad: Lockpanel med lock av bakar, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med pannplåt.

Fönster: -

Dörrar: Dörr med spontad panel, ockragul

Övrigt:

Status:

Grund: Marknivån hög

Stomme: Byggnaden kalvar åt väster. P.g.a. markkontakt finns skador nertill i syll.

Fasad: Panelen är fuktskadad och rötskadad p.g.a. vegetation inpå norra ovh södra fasaden samt östra gaveln.

Tak: -

Fönster: -

Dörrar: -

Övrigt: Slyuppslag kring byggnaden.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån

Stomme: Kontrollera syllens status, ev. rötskadad och orsak till att byggnaden lutar.

Fasad: Skarva rötskadad panel, bevara så mycket som är tekniskt möjligt av befintlig panel.

Tak: -

Fönster: -

Dörrar: -

Övrigt: Röj sly inpå byggnaden.

Prioritet I: Stomme, Grund/marknivå

Prioritet I-II: Fasad,

Prioritet II: Övrigt: röj sly

Kulturhistorisk värdering: Boden ingår som en del av den småskaliga torpmiljön och är värdefull i sitt sammanhang.

Målsättning: Bevarande av byggnaden med hänsyn till dess äldre karaktär.

Bild t.v. Södra gaveln, byggnaden lutar åt väster.

Bild t.h. västra fasaden, fuktskadad panel och hög marknivå.

Bild t.v. norra gaveln och östra fasaden, rötskador och hög marknivå.

Bild t.h. nordöstra hörnet, hög marknivå.

Byggnad: 48

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1

Historik: Byggnaden uppförd omkring 1910. Inrymde tidigare två lägenheter, varav en lärarbostad och en bostad för en distriktsläkare.

År och genomfört underhåll: 2004-2005 Tak omlagt samt fasadrenovering, avfärgning med kalkfärg.

Nuvarande funktion: Bostad.

Ursprunglig funktion: Bostad till lärare och distriktsläkare.

Grund: Putsad.

Stomme: Ej utrett.

Fasad: Slätputs avfärgad i vitt.

Tak: Sadeltak täckt med enkupigt lertegel.

Fönster: Tvåluftsfönster med tre rutor i varje båge. Små vindsfönster med välvda bågar. Bågar målade i engelskt rött.

Dörrar: Sekundär entrédörr med glasad övre del, vit. Parrdörr på östra fasaden med speglar och krysspröjsade fönster samt överljus. Målade i engelskt rött.

Övrigt: Farstukvist. Källare med nedgång på östra fasaden.

Status:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: Putsbortfall i list på veranda. Sprickor finns i putsen. Fuktskada i puts över källarnedgång

Tak: Tegelpannor glipar, ligger snett, spräckta och nedglidna pannor förekommer. Nocktäckning kan behöva rostskyddsbehandling. Växtlighet i hängränna, västra takfallet.

Fönster: Kittbortfall och färgflagning. Spräckt ruta i källarfönster

Dörrar: -

Övrigt: -

Åtgärdsbehov:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: Putslagning, se separat beskrivning. Sprickor lagas med kalkpasta. Separat åtgärdsförslag kan behöva tas fram om problemen med fuktskadan över källarnedgången förvärras. Ev. åtgärd bör bedömas ur antikvariskt perspektiv.

Tak: Översyn och tillrättaläggning av tegelpannor, kontroll av nocktäckningens skick. Rensa hängrännor.

Fönster: Fönsterreovering.

Dörrar: -

Övrigt: -

Prioritet I: Tak

Prioritet II: Fasad

Prioritet III: Fönster

Kulturhistorisk värdering: Byggnadens proportioner, fasadutformning och detaljer samverkar till en arkitektoniskt tilltalande helhet. Byggnaden har i helhet och i detaljer bevarad med ursprunglig karaktär och proportioner sedan byggnadstiden. Som fd. lärar- och läkarbostad har byggnaden haft en viktig funktion i det miniatyrsamhälle Sickelsjö herrgårdskomplex utgjort

Målsättning: Bevarande av byggnaden med hög antikvarisk målsättning. Varsamhet med tidstypiska och karaktärskapande detaljer. Underhåll med för byggnadens tillkomsttid rätta material och metoder.

Bild t.v. västra fasaden.
Bild t.h. södra gaveln.

Bild t.v. östra fasaden
Bild t.h. norra gaveln.

Bild t.v. västra takfallet, sprigor mellan pannor.
Bild t.h. västra takfallet, växtlighet i hängränna.

Bild t.v. östra takfallet, nedgliden panna.
Bild t.h. fönster i behov av underhåll.

Bild t.v. sprickor i puts.
Bild t.h. putsläpp.

Byggnad: 49

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik: Ekonomibygnad till lärarbostaden. Troligen ungefär samtida.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Garage, uthus, höns hus.

Ursprunglig funktion: Garage, uthus.

Grund: Gjuten betong

Stomme: Stolpverk

Fasad: Locklistpanel avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med trapetskorrugerad plåt.

Fönster: Enlufts fönster med tolv rutor per båg. Lunettfönster på gavelspetsar.

Dörrar: Garageportar av brädor, svarta. Jalousidörrar, svarta. Flera dörrar med spontad panel målade i ljus ockragul kulör.

Status:

Grund: Sprickor i gjutna grunden.

Stomme: -

Fasad: -

Tak: -

Fönster: Fönster i behov av helrenovering och komplettering med glas

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Ev. lagningar om risk finns för rörelser och otillräcklig stöttning för byggnaden.

Stomme: -

Fasad: -

Tak: -

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning.

Dörrar: -

Prioritet II: Fönster

Prioritet III: Grund

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är betydelsefull i gårdsbilden och har äldre bevarad karaktär.

Målsättning: Byggnaden bör bevaras och hänsyn tas till dess karaktär och byggnadsmaterial vid framtida underhåll.

Bild t.v. södra fasaden.

Bild t.h. västra gaveln och norra fasaden.

Bild t.v. östra gaveln.

Bild t.h. sprickor i grund, södra fasaden.

Fönster i behov av renovering.

Byggnad: 50

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1.

Historik:

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Uthus

Ursprunglig funktion: Uthus eller ev. höns hus.

Grund: Gjuten betong

Stomme: Regelverk

Fasad: Enkelfasspont, röd slamfärg

Tak: Pulpetak med sinuskorrugerad plåt

Fönster: Tvåluftsfönster med tre rutor per båg

Dörrar: Brädpanel, svart.

Status:

Grund: Hög marknivå, norra fasaden

Stomme: Ev. finns rötskador i norra väggen

Fasad: Fuktskador nertill i panel, norra fasaden

Tak: Vindskivor och takfotsbrädor är rötskadade

Fönster: -

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån.

Stomme: Kontrollera status, främst norra väggen.

Fasad: Skarva i med friskt virke där rötskadad panel förekommer.

Tak: Byt rötskadade delar av takets virke.

Fönster: -

Dörrar: -

Prioritet I-II: Grund/marknivå, Stomme, Tak.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är betydelsefull i gårdsbilden och har äldre bevarad karaktär.

Målsättning: Det är önskvärt att byggnaden bevaras eftersom den ingår i bebyggelsemiljön kring lärarbostaden och visar på gårdens historia.

Bild t.v. södra fasaden.

Bild t.h. västra gaveln och norra fasaden med hög marknivå.

Skadad vindskiva, västra gaveln.

Byggnad: 51

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Sandhagen)

Historik: Uppfördes som ekonomibygnad till lärarbostaden.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk

Ursprunglig funktion: Ekonomibygnad.

Grund: -

Stomme: Timmer, övre delen stolpverk

Fasad: Timmer med laxknut, locklistpanel och stående slät panel. Röd slamfärg.

Tak: Sadeltak med pannplåt.

Fönster: Småspröjsade.

Dörrar: Bräddörrar, rödfärgade.

Status:

Grund: -

Stomme: Rötskador kan förekomma.

Fasad: Väderbiten och fuktskadad. Vissa panelbrädor har släppt.

Tak: Skivor av takplåt saknas mot gavlarna. Rostangrepp i plåt.

Fönster: Bågar, karmar och foder i dåligt skick. Glas saknas i fönster och i dörrarnas överljus.

Dörrar: Väderbitna.

Åtgärdsbehov: Se målsättning. Ett ev. bevarande kräver separat noggrann bedömning och åtgärdsplan.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden ligger i anslutning till bostadsbebyggelse och visar på den tidigare försörjning och verksamhet som bedrivits.

Målsättning: Byggnaden har inte underhållits på lång tid och förfallet har gått ganska långt. P.g.a. att taket ändå verkar vara tätt är skadorna dock inte så stora att en restaurering inte är möjlig. Det kan ändå vara svårt att prioritera en restaurering med tanke på det stora byggnadsbeståndet och antalet vårdåtgärder sammantaget.

Bild t.v. Sydöstra gaveln, fönsterglas sakas.

Bild t.h. nordöstra fasaden, takplåt saknas mot södra gaveln, glas saknas i dörrarnas överljus.

Bild t.v. nordvästra gaveln. takplåt saknas mot gaveln, fönsterglas sakas.

Bild t.h. Sydvästra fasaden.

Byggnad: 52

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Sandhagen).

Historik: Uppförd omkring 1900.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk.

Ursprunglig funktion: Garage.

Grund: Gjuten?

Stomme: Tegel.

Fasad: Spritputs och träpanel, puts avfärgad i en beige kulör, panel i röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med tvåkupigt lertegel.

Fönster: Igensatt

Dörrar: Garageport med träpanelade dörrblad, svarta. En igensatt bräddörr på nordvästra fasaden, tjärad.

Status:

Grund: Marknivån är hög

Stomme: -

Fasad: P.g.a. hög marknivå kring byggnaden finns fuktskador finns i nedre delen av fasaden. Reveteringen har släppt på flera ställen. Sekundära lagningar med cementbruk förekommer.

Tak: Tegelpannor är spräckta. Vattbrädor saknas, vindskivor är rötskadade.

Fönster: Igensatt.

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån.

Stomme: -

Fasad: Nedknackande av cementlagningar och putslagningar, se separat beskrivning.

Tak: Takomläggning, nya vindskivor och vattbrädor.

Fönster: Nyttillverkning.

Dörrar: -

Prioritet I: Tak, grund/marknivå

Prioritet I-II: Fasad

Prioritet II: Fönster

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden ligger i anslutning till bostadsbebyggelse och visar på den tidigare försörjning och verksamhet som bedrivits. - **Äldre bevarad karaktär och byggnadsmaterial**

Målsättning: Byggnaden har inte underhållits på lång tid och förfallet har gått ganska långt. P.g.a. att taket ändå verkar vara tätt är skadorna dock inte så stora att en restaurering inte är möjlig. Det kan ändå vara svårt att prioritera en restaurering med tanke på det stora byggnadsbeståndet och antalet vårdåtgärder sammantaget.

Bild t.v. nordöstra gaveln och nordvästra fasaden. Vattbrädor saknas.

Bild t.h. nordvästra fasaden med puts_släpp. Vattbrädor saknas, puts_släpp på fasaden.

Bild t.v. nordöstra gaveln och sydöstra fasaden. Vattbrädor saknas, puts_släpp på fasaden.

Bild t.h. nordvästra fasaden och sydvästra gaveln. Vattbrädor saknas, puts_släpp på fasaden.

Byggnad: 53

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Motorp)

Historik: Jordtorp under Sickelsjö. Byggnaden uppfördes omkring 1850. Sekundär utbyggnad mot nordväst uppskattningsvis kring 1950.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Fritidshus.

Ursprunglig funktion: Arbetarbostad.

Grund: Sten och betong

Stomme: Timmer.

Fasad: Kilsågad locklistpanel. Enkelfasspont på sekundär utbyggnad. Avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med två- och enkupigt lertegel. Enkupiga handslaget. Pulpettak över utbyggnad, lagt med pannplåt.

Fönster: Tvåluftsfönster med två rutor i varje båge.

Dörrar: Bräddörrar, svarta till boddell och källare. Dekorativt panelad entrédörr.

Övrigt: Jordkällare under nordöstra gaveln. Sekundär utbyggnad i vinkel mot nordväst.

Status:

Grund: Hög marknivå. Källarens murverk kan behöva översyn. Betong har gjutits på grunden sekundärt. Betongen mot äldre stengrunden har bildat hylla där vatten kan stanna och fukt skada panel och bakomliggande timmer. Grunden riskerar också att bli för tät.

Stomme: Omfattande skador i nordöstra gaveln, räkna med flertalet timmerlagningar och delvis byten.

Fasad: Omfattande skador i nordöstra gaveln.

Tak: Pannor spräckta. Rötskador takutsprång. Omfattande skador i nordöstra delen av taket. Vindskivor saknas delvis. Frostsprängningar skorsten, rostangripna plåtbeslag.

Fönster: Fönster i behov av renovering. Rostiga hörnjärn.

Dörrar: Väderbitna.

Övrigt: Slyuppslag kring byggnaden.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån. Översyn av murverk. Kontrollera ev. skador orsakade av den sekundärt pågjutna betongen.

Stomme: Separat utredning av skadornas omfattning och förslag på lämplig åtgärd är nödvändig.

Fasad: Rötskadade panelbrädor skarvas, så mycket som möjligt av befintlig äldre kilsågad panel bör bevaras.

Tak: Separat utredning av skadornas omfattning och förslag på lämplig åtgärd är nödvändig. Reparation av skorsten och rostskyddsbehandling av plåtbeslag.

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning.

Dörrar: Målningsbehandlas likt befintligt

Övrigt: Røj sly kring byggnaden.

Prioritet I: Tak, Stomme, Grund/marknivå, Fasad, Övrigt: røj sly

Prioritet II: Fönster, Grund: källarens murverk samt kontroll av ev. skada p.g.a. pågjuten betong.

Prioritet III: Dörrar

Kulturhistorisk värdering: Den småskaliga och solitärt belägna torpbebyggelsen ligger på en höjd invid landsvägen och är ett värdefullt inslag i landskapsbilden. Byggnaden har en speciell och ovanlig utformning med boddel i förlängningen av bostadsdelen. Den kilsågade panelen och det handslagna lerteglet har ett högt byggnadshistoriskt värde. Jordtorpet har uppförts i en tid då behovet av arbetskraft var stort. Byggnaden visar en äldre tids boendemiljöer och speglar en social struktur kring Sickelsjö innan dagsverksystemets avskaffande.

Målsättning: Ur antikvariskt perspektiv är det önskvärt att byggnaden bevaras med hög antikvarisk målsättning, men med tanke på den akuta situationen är det av stor vikt att åtgärder som hindrar fortsatt förfall vidtas snarast. Särskild hänsyn bör dock tas till panelen och lerteglet. Sekundär tillbyggnad mot nordväst kan avlägsnas utan att det kulturhistoriska värdet minskar.

Bild t.v. sydöstra fasaden.

Bild t.h. del av sydöstra fasaden.

Bild t.v. del av sydöstra fasaden med boddel.

Bild t.h. sydvästra gaveln med sekundär utbyggnad.

Bild t.v. nordvästra fasaden.

Bild t.h. byggnadsvinkel mot norr, äldre byggnads och sekundär utbyggnad.

Bild t.v. del av nordvästra fasaden.

Bild t.h. fönster i behov av renovering.

Bild t.v. sekundärt pågjutet betong på grunden bildar en hylla. Betongen gör grunden för tät.

Bild t.h. frostsprängd skorsten och plåtbeslag i behov av rostskyddsbehandling.

Bild t.v. nordöstra gaveln med omfattande skador.

Bild t.h. skador i södra takutsprånget.

Byggnad: 54

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Motorp).

Historik: Enkelstuga, jordtorp under Sickelsjö. Uppfört mellan 1800-1850.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk.

Ursprunglig funktion: Arbetarbostad.

Grund: Sten.

Stomme: Timmer.

Fasad: Revetering avfärgad i en gul kulör. Vita slätputsade hörn och fönsteromfattningar. Pärspotsinklädd gavelspets, röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med enkupigt handslaget lertegel.

Fönster: Igensatta.

Dörrar: Trädörr med breda pärlspotsbrädor och små rombiska glas i övre delen. Ockragul.

Status:

Grund: Hög marknivå, bråte staplat invid byggnad.

Stomme: Räkna med rötskador p.g.a. takläckage.

Fasad: Omfattande skador i putsade fasaden.

Tak: Nocktäckning otillräcklig, frostsprängt tegel, glipor, spräckta pannor, hål i taket. Skador i konstruktionen. Skorsten frostsprängd.

Fönster: Fönster igensatta.

Dörrar: Flagnad färg.

Övrigt: Växtlighet inpå byggnad.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivå och frilägg fasaderna.

Stomme: Separat utredning av skador och åtgärdsförslag bör tas fram.

Fasad: Putslagningar, se separat beskrivning.

Tak: Separat utredning av skador och åtgärdsförslag bör tas fram. Räkna med rekonstruktion.

Fönster: Nyttillverkning om bågarna inte står undanställda någonstans.

Dörrar: Målningsbehandling.

Övrigt: Røj växtlighet.

Prioritet I: Tak, Stomme, Grund/marknivå, Övrigt: växtlighet.

Prioritet II: Fasad

Prioritet III: Fönster, Dörr

Kulturhistorisk värdering: Den småskaliga och solitärt belägna torpbebyggelsen ligger på en höjd invid landsvägen och är ett värdefullt inslag i landskapsbilden. Med byggnadsmaterial och färgsättning anknyter stugan stilmässigt till flera andra av Sickelsjös byggnader. Enkelstugan har bevarade proportioner sedan byggnadstiden och utgör en del av Sickelsjös äldre byggnadsbestånd. Den reveterade fasaden och det handslagna lerteglet har ett högt byggnadshistoriskt värde och traditionella hantverksmetoder kan utläsas. Enkelstugan har uppförts i en tid då behovet av arbetskraft var stort. Byggnaden visar en äldre tids boendemiljöer och speglar en social struktur kring Sickelsjö innan dagsverksystemets avskaffande.

Målsättning: Ur antikvariskt perspektiv är det önskvärt att byggnaden bevaras med hög antikvarisk målsättning, men med tanke på den akuta situationen är det av stor vikt att åtgärder som hindrar fortsatt förfall vidtas snarast. Särskild hänsyn bör dock tas till fasaden och lerteglet.

Bild t.v. nordöstra fasaden. Växtlighet och tegel inpå byggnaden

Bild t.h. nordvästra gaveln.

Bild t.v. sydvästra fasaden. Växtlighet och bråte inpå byggnaden. Omfattande skador i tak.

Bild t.h. sydöstra gaveln. Skador nedtill i fasaden.

Bild t.v. del av nordöstra fasaden. Växtlighet och bråte in på byggnaden.

Bild t.h. del av nordöstra fasaden. Skador nedtill i fasaden.

Bild t.v. stora skador i takutsprång mot nordväst.

Bild t.h. handslaget flackt lertegel i oordning.

Byggnad: 55

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Motorp).

Historik:

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk.

Ursprunglig funktion: Garage/ekonomibyggnad

Grund: Ej utrett.

Stomme: Stolpverk

Fasad: Stående slät panel, röd slamfärg.

Tak: Sadeltak, trapetskorrugerad plåt

Fönster: Ej utrett.

Dörrar: Brädportar, bl. a. med diagonalt ställd panel.

Status:

Byggnaden är förfallen, taket inrasat.

Åtgärdsbehov: Se målsättning. Ett ev. bevarande kräver separat noggrann bedömning och åtgärdsplan.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden hör till jordtorpet Motorp och kompletterar gårdsmiljön.

Målsättning: Byggnaden har inte underhållits på lång tid och förfallet har gått så pass långt att det inte framstår som realistiskt att prioritera en restaurering med tanke på det stora byggnadsbeståndet och det sammantagna behovet av vårdåtgärder.

Förfallen byggnad nr 55.

Byggnad: 56

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Motorp).

Historik:

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Ej i bruk.

Ursprunglig funktion: Uthus och dass

Grund: Ej utrett.

Stomme: Stolpverk

Fasad: Stående slät panel, röd slamfärg.

Tak: Pulpettak, tvåkupigt lertegel.

Fönster: Enluftsönster med två och fyra rutor

Dörrar: Bräddörrar, grön och tjärade

Status:

Byggnaden är förfallen, taket inrasat.

Åtgärdsbehov: Se målsättning. Ett ev. bevarande kräver separat noggrann bedömning och åtgärdsplan.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden hör till jordtorpet Motorp och kompletterar gårdsmiljön.

Målsättning: Byggnaden har inte underhållits på lång tid och förfallet har gått så pass långt att det inte framstår som realistiskt att prioritera en restaurering med tanke på det stora byggnadsbeståndet och det sammantagna behovet av vårdåtgärder.

Förfallen byggnad nr 56.

Byggnad: 57

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Hägerdalen)

Historik: Byggnaden uppförd 1875.

År och genomfört underhåll: Panel bytt vid mitten av 1990-tal. Stålblåten på taket var lagd innan 1977. Fönster kring 1900-talets mitt. Murstock är iordninggjord ca 2010.

Nuvarande funktion: Bostadshus.

Ursprunglig funktion: Bostadshus.

Grund: Pågjuten betong.

Stomme: Timmer.

Fasad: Locklistpanel, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak, täckt med trapetskorrugerad plåt.

Fönster: Tvåluftsfönster med en ruta i varje båge.

Dörrar: Sekundär dörr i ek.

Status:

Grund: Grunden är pågjuten med betong

Stomme: -

Fasad: -

Tak: Flagnad färg takplåt, plåt kring skorstens i behov av underhåll.

Fönster: Kittbortfall, färgskikt spricker upp

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: Håll grunden under uppsikt så att den inte är för tät för byggnadens konstruktion.

Stomme: -

Fasad: -

Tak: Rostskyddsbehandla ev. skorstensplåt.

Fönster: Kittkomplettering och målning av fönster.

Dörrar: -

Prioritet III: Fönster, Grund, Tak.

Kulturhistorisk värdering: Trots förändringar har byggnaden äldre bevarad stomme och proportioner sedan byggnadstiden. Arbetarbostaden tillhör Sickelsjö gård och har uppförts i en tid då behovet av arbetskraft var stort. Byggnaden visar en äldre tids boendemiljöer och speglar en social struktur kring Sickelsjö innan dagsverksystemets avskaffande. Den småskaliga och solitärt belägna byggelsen är ett värdefullt inslag i landskapsbilden.

Målsättning: Byggnaden bör bevaras och volymen bör värnas. Vid en framtida takomläggning bör återgång till lertegel övervägas.

Bild t.v. Bostadshusets södra fasad med karakteristiska fönsterfoder.

Bild t.h. Entré södra fasaden.

Bild t.v. östra gaveln.

Bild t.h. norra fasaden

Bild t.v. västra gaveln.

Bild t.h. skorsten med äldre plåtkrage.

Bild t.v. fönster i behov av renovering.

Bild t.h. stålplåt med bortnött färg. Under plåten syns ett äldre skikt av vatthyvlade takbrädor.

Byggnad: 58

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Hägerdalen)

Historik:

År och genomfört underhåll: Tak reparerat början av 2000-talet.

Nuvarande funktion: Härbre.

Ursprunglig funktion: Härbre.

Grund: Knutstenar.

Stomme: Liggande timmer med utknutar.

Fasad: Loftboden har bart timmer medan tillbyggnaden på baksidan har locklistpanel, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak, täckt med enkupigt lertegel. Vindskivor och överliggare i trä.

Fönster: En och tvåluftsfönster med tre och fyra rutor per båge.

Dörrar: Liggande, smal panel. Z konstruktion.

Övrigt: Tillbyggd luta mot öster.

Status:

Grund: Marknivån är hög kring byggnaden.

Stomme: Fukt och skador i syll på grund av för hög marknivå.

Fasad: Fasaden algangripen på några ställen vilket indikerar fukt och rötskador.

Tak: Vindskivor och överliggare be vuxna med lav. Tegeltakets pannor glipar på vissa ställen. Exempel finns på spräckta tegelpannor. På ett ställe på västra takfallet ligger pannorna med för kort utskjut över takfotsbräda, vilket leder till att regnvatten skadar takfotsbräda och undertak. Rötskador och ett mindre svampangrepp syns i undertaksbrädor synliga i västra takutsprånget

Fönster: Visst behov av fönsterrenovering.

Dörrar: -

Övrigt: Vedkubbar som är staplade mot fasaden håller fukt.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån.

Stomme: Kontrollera status på stomme efter ev. skador p.g.a. markkontakten. Ev. timmerlagningar.

Fasad: Kontrollera status, skarvningar kan behöva göras.

Tak: Översyn av taket med byte och tillrättläggning av vissa pannor. Kontrollera taket från insidan för ev. pågående läckage och rötskador.

Fönster: Fönsterrenovering, se separat beskrivning.

Dörrar: -

Övrigt: Frilägg fasaden från fukthållande material.

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden är betydelsefull i gårdsbilden. Den är välbevarad och ger kunskap om äldre bygghantverksmetoder. Byggnadstypen visar på äldre tiders hushållning och om hur livsmedel och kläder förr förvarades på gårdar. Härbren är ovanliga i Arboga kommun och i södra delen av Västmanland.

Målsättning: Byggnaden bör bevaras med hänsyn till dess ålderdomliga karaktär.

Bild t.v. Västra fasaden med loftgång.

Bild t.h. Norra gaveln med tillbyggnaden mot öster.

Bild t.v. Södra gaveln.

Bild t.h. Sydöstra knuten samt del av östra fasaden.

Bild t.v. Södra gaveln med tillbyggnaden mot öster.

Bild t.h. Fönstret på tillbyggnaden har ett foder där överstycket sticker ut relativt långt på sidorna med lätt spetsad form.

Bild t.v. Östra takfallet södra delen, spräckt panna.

Bild t.h. Tillbyggnadens nordöstra hörn med fuktskador.

Bild t.v. Västra takfoten med rötskada.

Bild t.h. Västra takfallet, södra delen, pannor glipar.

Byggnad: 59

Fastighetsbeteckning: Sickelsjö 1:1 (Hägerdalen)

Historik: Uppskattningsvis uppförd under 1800-talets början.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Hönshus.

Ursprunglig funktion: Bostadshus.

Grund: Sten.

Stomme: Liggande timmer med utknutar. Syllen har trapetsoid form.

Fasad: Locklistpanel, avfärgad med röd slamfärg. Breda lister.

Tak: Sadeltak täckt med trapetskorrugerad plåt. Ryggåskonstruktion . Vindskivor i trä.

Fönster: Tvåluftsfönster med tre rutor i varje båge.

Dörrar: Sekundär dörr med stående lister på södra fasaden. Till den tillbyggda lutan i norr finns en enklare bräddörr med bandgångjärn.

Övrigt: Tillbyggd luta mot norr. Vindslucka med bandgångjärn mot öster. Källare under västra delen.

Status:

Grund: Hög marknivå

Stomme: På grund av hög marknivå finns skador i syllen. Kan även finnas skador i stommen under fönster.

Fasad: Omfattande rötskador i panelen. Behov av avfärgning.

Tak: Taket över förstukvisten har saknade och spräckta tegelpannor.

Fönster: Kitt och färgbortfall.

Dörrar:

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivån

Stomme: Eventuellt byte av syll på vissa ställen på byggnaden.

Fasad: Delvis byte av panelbräder mot bredder lika befintligt. Så långt som möjligt behålls den äldre panelen. Se generell beskrivning. Avfärgning med röd slamfärg.

Tak: Omläggning av förstukvistens tak samt översyn av skadade delar av underliggande konstruktion.

Fönster: Fönsterrenovering. Se generell beskrivning.

Dörrar: -

Prioritet I: Tak, Grund/marknivå. Stomme

Prioritet I-II: Fasad, Fönster

Kulturhistorisk värdering: Den småskaliga torpbyggnaden har äldre bevarad karaktär. Den ingår troligen i Sickelsjö gårds äldre byggnadsbestånd. Torpet har uppförts i en tid då behovet av arbetskraft var stort. Byggnaden visar en äldre tids boendemiljöer och speglar en social struktur kring Sickelsjö innan dagsverksystemets avskaffande.

Målsättning: Ur antikvariskt perspektiv är det önskvärt att byggnaden bevaras med traditionella material och metoder. Hänsyn bör tas till den äldre karaktären.

Bild t.v. Södra fasaden.

Bild t.h. Östra fasaden med vindslucka och dörr till den tillbyggda lutan. Takets åsar synliga. Panel och stomme är skadade nertill.

Bild t.v. västra fasaden med källare.

Bild t.h. norra fasaden.

Bild t.v. tillbyggd luta mot norr med småspröjsat fönster.

Bild t.h. marknivån är hög.

Bild t.v. Marknivån alltför hög mot byggnaden. Fotbräda saknas. Omfattande rötskador i panel.

Bild t.h. Knut alltför marken.

Bild t.v. nordvästra knuten med specialanpassning av knutbrädan p.g.a. syllens trapetsoida form

Bild t.h. tak till förstukvist med saknade pannor och tippande takfot. Saknad överliggare till vindskiva.

Järnäs gamla by med torp? 4 bostadshus syns på flygbilden.

Järnäs rättarbostad

Byggnad 60

Fastighetsbeteckning: Järnäs 2:2 (Järnässtugan)

Historik: Har varit Rättarbostad till Sickelsjö säteri. Uppfördes på 1890-talet. Rättarbostaden tillkom i samband med att gårdens jordbruksverksamhet utvecklades och ungdjursstallarna förlades till Järnäs. På platsen fanns tidigare även stora ladugårdar men dessa numera nedbrända, körbro återstår. Det fanns även bostadshus i form av statarlängor för de omkring 15 familjer som bodde och arbetade i Järnäs.

Arkitekt: Albert Theodor Gellerstedt

År och genomfört underhåll: Kring 2006 Nyttillverkning av dörr. 2008 Verandans tak omlagt och reparerat samt nytt golv.

Nuvarande funktion: Bostadshus.

Ursprunglig funktion: Rättarbostad.

Grund: Huggen sten

Stomme: Trästomme, ev. plank.

Fasad: Falskt korsvirke. Spritputs och slätputs på spiktegel. Gavelspetsar och övre delen av fasaderna är tilläggsisolerade med mineralull samt asfaboard med locklister. Ev. finns ursprunglig spånbeklädnad kvar

under asfaboarden. Fasaderna är avfärgade med gul kalkfärg och röd färg, osäker färgtyp. Gavelspetsar och övre delen av fasaderna är avfärgade med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak. Pulpettak över veranda. Tvåkupigt lertegel på östra takfallet och trapetskorrugerad gul plåt på västra. Plåttäcktnock. Vindskivor av kontursågade brädor. Vattskivor av plåt.

Tegelskorsten med plåtsvep och huv.

Fönster: Tvåluftsfönster med tre rutor i varje båge. Vit respektive grön oljefärg

Dörrar: Trädörr med speglar. Grön oljefärg.

Övrigt: Delvis panelad och glasad stolpverksveranda på östra fasaden, målad i grön oljefärg.

Status:

Grund: Fogad med cement sekundärt. Tätningen med cement riskerar att göra grunden för tät med röttskador i bjälklag som följd.

Stomme: Ej utrett.

Fasad: Sprickor och visst bortfall i putsen. Hackspettshål i asfaboard. Lagningar med cementputs.

Tak: Takpannor glipar på en del ställen. Skador i vind- och vattskivor.

Fönster: Kitt- och färgbortfall.

Dörrar: Spegeldörr, nytillverkad, grönmålade.

Åtgärdsbehov:

Grund: Knacka bort cementen. Omfogning kan göras med hydrauliskt kalkbruk vid behov.

Stomme: -

Fasad: Cementputsade partier bör knackas bort. Putslagning med en kalkputs. Till spritputsade partier används en ballast som i storlek och typ påminner om originalet. Slätputsade partier putsas också lika befintligt. Avfärgning med i huvudsak kalkfärg om inte tidigare avfärgningar gjorts med en färgtyp som inte medger kalkfärgsstrykning. Asfaboard bör demonteras och delar av faserna bör åter kläs med spån som avfärgas med rödtjära eller röd slamfärg. Mindre sprickor kan lagas med kalkpasta.

Tak: Översyn av takpannornas läge, ev. omläggning av taket. Plåttak bör på sikt bytas till lertegel. Skadade delar av vindskivor skarvas. För att byggnadens uttrycks skall bibehållas skall kontursågningens form bevaras. Vattskivor av plåt bör ersättas med brädor som rödtjäras.

Fönster: Fönsterrenovering, se generella råd.

Dörrar: -

Prioritet I: Tak,

Prioritet II: Fasader, Fönster

Prioritet III: Grund

Kulturhistorisk värdering: Rättarbostaden tillkom i samband med att gårdens jordbruksverksamhet utvecklades och ungdjursstallarna förlades till Järnäs, speglar ett ekonomiskt uppsving under 1800-talets slut. Byggnaderna på Järnäs är ett fåtal kvarvarande av en ursprungligen större samling hus.

Tjänstebostaden utgör en del i en helhetsmiljö kring Sickelsjö med herrgårdsbyggnad, tjänstebostäder, torp och ekonomibygnader.

Byggnaden är en i en grupp av byggnader som ritats av arkitekten Albert Theodor Gellerstedt till Sickelsjö gård. Den har uppförts i dekorativ nationalromantisk stil i falskt korsvirke. Byggnadstypen är ovanlig i länet. Det påkostade uttrycket gör att byggnaden kan fogas in i ett hierarkiskt system där rättaren hade en hög status. Trots vissa förändringar har byggnadens karaktär bevarats och den har proportioner sedan byggnadstiden.

Målsättning: Bevarande med hög antikvarisk målsättning. För att det höga kulturhistoriska värdet skall bestå bör underhåll utföras med för byggnadens uppförandetid tidstypiska material och metoder. Karaktäristiska byggnadsdetaljer värnas. Återställande av ursprungligt utseende är önskvärt och skulle förstärka dess kulturhistoriska värde.

Bild t.v. Järnässtugan sedd från nordväst med plåttäckt takfall.

Bild t.h. Järnässtugan sedd från väster med tilläggsisolerat gavelröste med ytskikt av asfaboard och locklister. I nedre kanten av gavelröstet anas skador i asfaboarden.

Bild t.v. Järnässtugan sedd från söder med tegeltäckt takfall och veranda som delvis är inglasad.

Bild t.h. Tidigare gjorda putslagningar på västra gaveln, med ett cementbaserat, slätt bruk.

Bild t.v. Skador på vindskiva, nordvästra takutsprånget.

Bild t.h. Putsbortfall och bakomliggande spiktegel på södra fasaden. "Korsvirkets" fackverksindelning är endast ett dekorativt inslag med slätare putspartier avfärgade i en röd kulör.

Byggnad: 61

Fastighetsbeteckning: Järnäs 2:2 (Järnäs)

Historik: Byggnaden har troligen uppförts vid samma tid som bostadshuset.

År och genomfört underhåll: 2008, tak omlagt

Nuvarande funktion: Uthus.

Ursprunglig funktion: Uthus.

Grund: Huggen sten.

Stomme: Plankstomme. Hörn sammanbundna med järn. Likadan konstruktion som dynamitboden nr 26.

Fasad: Plank.

Fasadkulör: Röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med tvåkupigt lertegel. Vindskivor i trä, överliggare i rödlackerad plåt. Nytt brädundertak. Relativt stort takutsprång.

Fönster: Enlufts-fönster med sex rutor i varje båge. Vita.

Dörrar: Bräddörr med liggande panel. Svart.

Övrigt: Lucka till vinden i ena röstet. Byggnaden är uppförd i samma teknik som dynamitboden nr 26.

Status:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: Fasaden är något väderbiten men inga större skador.

Tak: Taket är nyligen omlagt.

Fönster: Visst färg- och kittbortfall.

Dörrar: -

Åtgärdsbehov:

Grund: -

Stomme: -

Fasad: -

Tak: -

Fönster: På sikt behövs viss fönsterrenovering.

Dörrar: -

Prioritet II: Fönster

Kulturhistorisk värdering: Byggnadens har en för uppförandetiden tidstypiskt utformning och traditionella byggnadsmaterial. Den är uppförd i en relativt ovanlig byggnadsteknik och därför särskilt värdefull. Byggnaden är ur ett antikvariskt perspektiv relativt välbevarad sedan uppförandet.

Byggnaden ingår i en helhetsmiljö kring den gamla rättarbostaden och är betydelsefull i gårdsbilden. En viss möjlighet till självhushåll gavs till de anställda och för rättaren innebar detta att vissa ekonomibyggnader omgav bostadshuset.

Målsättning: Byggnaden bör bevaras och hänsyn tas till dess karaktär och byggnadsmaterial vid framtida underhåll.

Bild t.v. Byggnaden sedd från sydöst. Fönster med dekorativ omfattning.

Bild t.v. Byggnaden sedd från norr med nyligen omlagt tak.

Bild t.v. Västra gaveln med dekorativt fönsterfoder men utbytt fönster, samt lucka i gavelröset.

Bild t.h. Järn som binder samman plankkonstruktionen i hörnen.

Bild t.v. Fasaden mot öster är något väderbiten.

Bild t.h. Hörnen i stommen binds samman med järn. Enkelt utformade takfotstassar och nytt undertak. Små skador i panelen.

Fönstren i behov av renovering.

Byggnad: 62

Fastighetsbeteckning: Järnäs 2:2

Historik: Ej utrett.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Uthus.

Ursprunglig funktion: Hönshus och jordkällare.

Grund: Sten eller betong.

Stomme: Stolpverk.

Fasad: Locklistpanel, avfärgad med röd slamfärg.

Tak: Sadeltak, täckt med sinuskorrugerad plåt. Endast bärläkt. Äldre spåntak under nuvarande taktäckning. Spåntaket ligger på glest liggande horisontella bräder/bakar.

Fönster: Spröjsade. Fönsterfoder med spetsigt avslut nedåt.

Dörrar: Entrédörren saknas. Till källaren finns en dubbeldörr med stående panel och bandgångjärn

Övrigt: Källare.

Status:

Grund: Marknivån för hög,

Stomme: Risk för skador i syllen.

Fasad: Rötskador i nederkant av panel.

Tak: Delar av takplåten har blåst av och undertaket är exponerat.

Fönster: Kitt- och färgbortfall. Rutor saknas.

Dörrar: Entrédörr saknas. Dörren till källaren har delvis fallit ned.

Övrigt: Slyppslag och gräsvegetation kring byggnaden höjer marknivån vilket kan vara till skada för byggnadens konstruktion.

Åtgärdsbehov:

Grund: Marknivån kring byggnaden bör sänkas

Stomme: Kontroll av ev. skador i syllar.

Fasad: Skarva ev. rötskador på panel.

Tak: Taket bör repareras eller om nödvändigt helt läggas om.

Fönster: Fönsterrenovering, se generell beskrivning.

Dörrar: Insättning av ny dörr samt reparation av befintliga källardörrar.

Övrigt: Slyppslag och gräsvegetation bör hållas nere för att inte på sikt skada byggnaden.

Prioritet I: Tak och Grund/marknivå

Prioritet II: Fönster, Dörrar, Stomme.

Prioritet III: Fasad

Kulturhistorisk värdering: Byggnadens yttre med stora fönster mot söder är typisk för hönshus. Just hönor ansågs vara i stort behov av ljus och man skulle även sörja för god ventilation.

Byggnaden ingår i en helhetsmiljö kring den gamla rättarbostaden. En viss möjlighet till självhushåll gavs till de anställda och för rättaren innebar detta att vissa ekonomibyggnader omgav bostadshuset.

Byggnaden är ur ett antikvariskt perspektiv relativt välbevarad sedan uppförandet.

Målsättning: Det är önskvärt att byggnaden bevaras eftersom den ingår i bebyggelsemiljön kring rättarbostaden och visar på gårdens historia.

Bild t.v. Byggnaden sedd från sydväst.

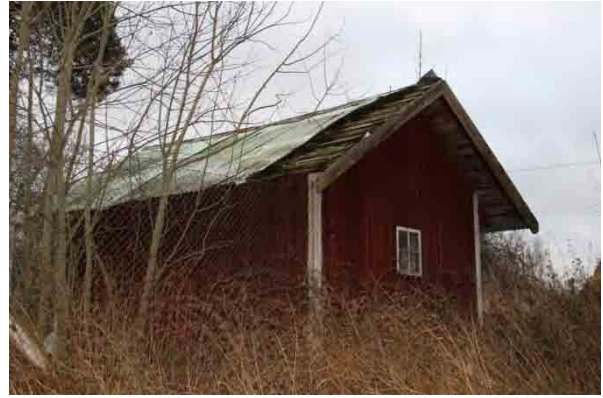

Bild t.h. Byggnaden sedd från nordväst med saknad takplåt och blottlagt undertak.

Bild t.v. Byggnaden sedd från sydöst med saknad takplåt.

Bild t.h. Nedgången till källaren med nedfallet dörrblad.

Byggnad: 63

Fastighetsbeteckning: Järnäs 2:2

Historik: Ej utrett.

År och genomfört underhåll: Inget underhåll av byggnaden har utförts på lång tid.

Nuvarande funktion: Uthus

Ursprunglig funktion: Garage och uthus.

Grund: Knutstenar och betong.

Stomme: Trä.

Fasad: Locklistpanel, masonit och tjärpapp har spikats utanpå panelen på baksidan.

Fasadkulör: Röd slamfärg.

Tak: Sadeltak täckt med pannplåt. Hängränna över porten.

Fönster: Spröjsade, delvis med dekorativa fönsterfoder. Vit oljefärg

Dörrar: En större dubbelport mot öster samt enkla bräddörrar med stående panel och bandgångjärn.
Grön port samt bräddörrar avfärgade med röd slamfärg.

Status:

Grund: Marknivån ligger för högt mot vissa delar av fasaden.

Stomme: Rötskador i syllen på vissa ställen.

Fasad: Skador i panelens nederkant och i norra gavelröstet.

Tak: Taket tycks vara i gott skick.

Fönster: Renoveringsbehov föreligger. Vissa glasrutor saknas. Fönsterfoder har i något fall bytts ut. Ett fönster i gavelröstet är igensatt med en skiva.

Dörrar: Ett dörrblad saknas.

Övrigt: Slyppslag omkring byggnaden.

Åtgärdsbehov:

Grund: Sänk marknivå kring byggnaden.

Stomme: Översyn och byte av rötskadade delar av syll.

Fasad: Komplettering av skadade fasadpartier.

Tak: -

Fönster: Fönsterrenovering, se generell beskrivning.

Dörrar: Ersättande av saknat dörrblad.

Övrigt: Slyppslag och gräsvegetation bör hållas nere för att inte på sikt skada byggnaden.

Prioritet I: Syll och Grund/marknivå

Prioritet II: Fönster , Dörrar

Prioritet III: Fasad

Kulturhistorisk värdering: Byggnaden ingår i gårdsmiljön kring den gamla rättarbostaden och har äldre bevarad karaktär.

Målsättning: Det är önskvärt att byggnaden bevaras eftersom den ingår i bebyggelsemiljön kring rättarbostaden och visar på gårdens historia.

Bild t. v. Byggnaden sedd från söder med saknat dörrblad och ett saknat fönster.

Bild t.h. Byggnaden sedd från öster.

Bild t.v. byggnaden sedd från väster. Taket tycks vara i relativt gott skick.

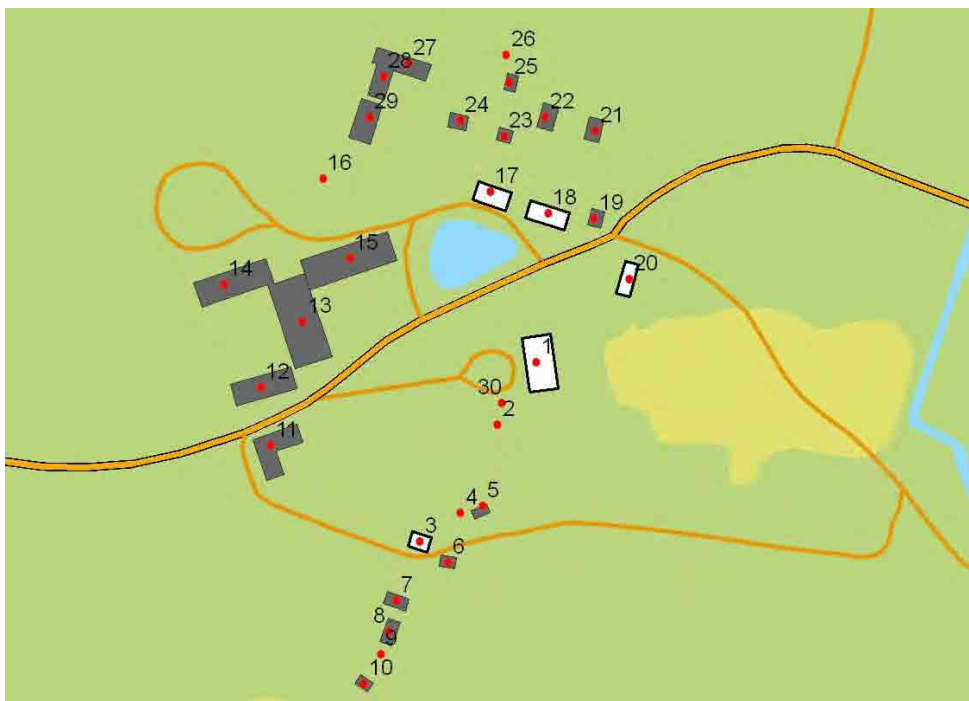

Bild t.h. Byggnaden sedd från nordväst. Marknivån ligger för högt mot fasaden, skador i panelen har uppstått. Fönstret saknar någon ruta samt har fått provisoriska fönsterfoder.

Bild t.v. Rötskador i syll och stolpe på byggnadens västra sida

Kartor med numrering av byggnader

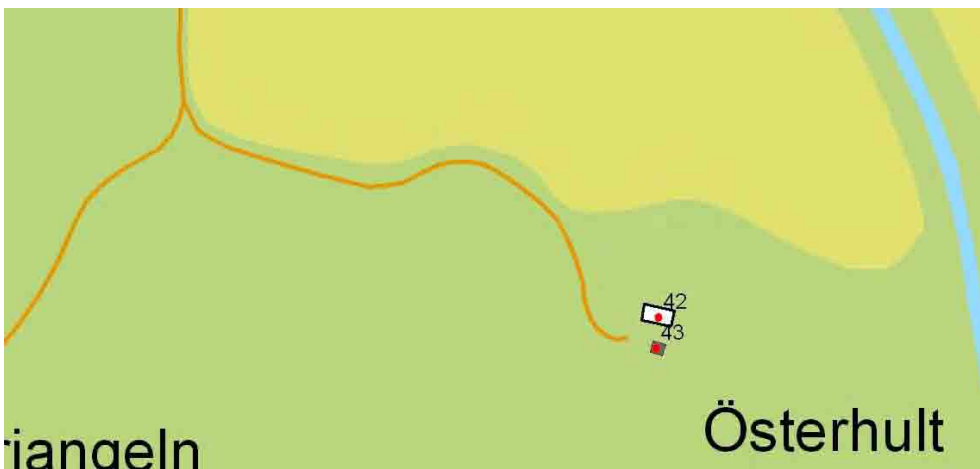
Gårdscentrum, utdrag ur digitala fastighetskartan Skala ca 1:4000.

Sjötorp/Bergvik, Sågstugan, Fridhem, Ångågen och virkesupplaget är beläget öster om gårdscentrum. Utdrag ur digitala fastighetskartan Skala ca 1:4000.

Pumphuset ligger söder om Ångsågen och virkesupplaget. Utdrag ur digitala fastighetskartan Skala ca 1:4000.

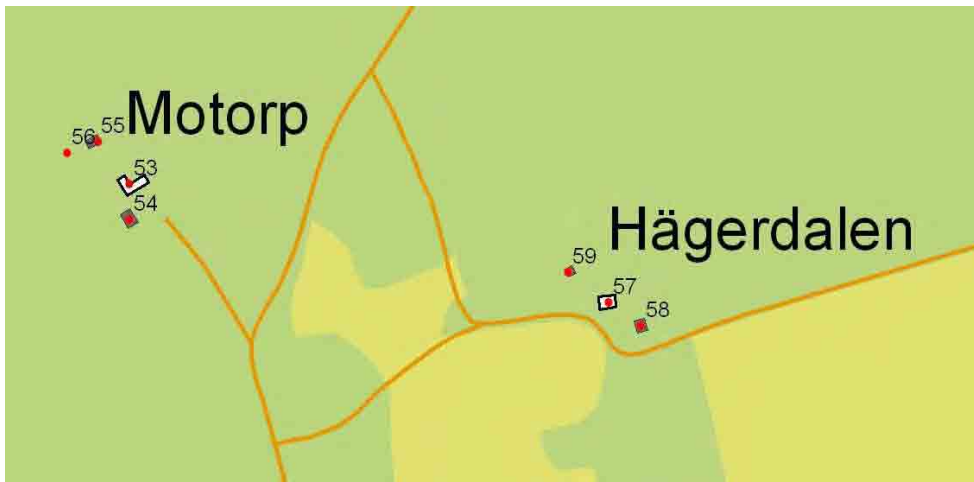
Österhult ligger söder om Pumphuset. Utdrag ur digitala fastighetskartan Skala ca 1:4000.

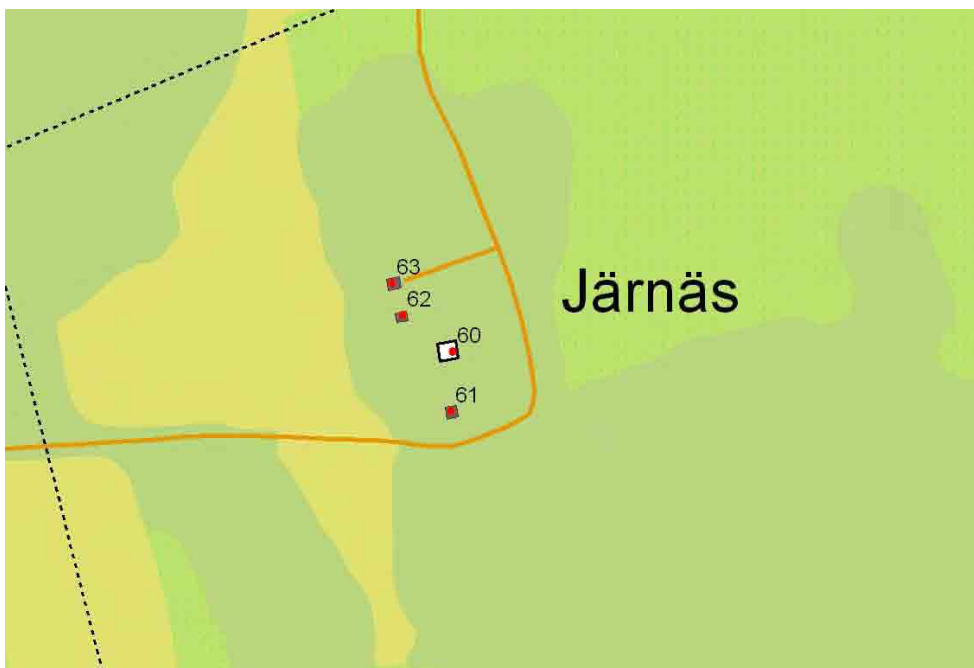
Lilla Oxhagen och Åsnabben är belägna öster om Sågstugan och virkesupplaget. Utdrag ur digitala fastighetskartan Skala ca 1:4000.

Lärbostaden samt ekonomibygnaden och garaget vid Sandhagen är beläget väster om gårdscentrum. Utdrag ur digitala fastighetskartan Skala ca 1:4000.

Motorp och Hägerdalen ligger sydväst om gårdscentrum. Utdrag ur digitala fastighetskartan Skala ca 1:4000.

Järnäs ligger rakt söder om gårdscentrum. Utdrag ur digitala fastighetskartan Skala ca 1:4000.

Flygfoton

I Sickelsjös gårdsarkiv finns flygfoton tagna kring 1950-60-tal.

Flyfoto över gårdscentrum.

Trädgårdsvillan.

Sågstugan.

Fridhem.

Österbult.

Lilla Oxhagen.

Skolan och lärarbostaden. Skolan finns inte kvar idag,

Motorp.

Hägerdalen.

Järnäs.

Formulär för besiktning och underhåll

Byggnad:

	Status	Utförda åtgärder	Årtal
Grund:			
Stomme:			
Fasad:			
Tak:			
Fönster:			
Dörrar:			
Övrigt:			